Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 472

Poznań, piątek dnia 11 października 1929

Rok XXIV

Ze szkodą państwa

Od powrotu panów ministrów z urlopów i ożywienia się sezonu politycznego toczy się w najlepsze publiczna dyskusja na temat: Co dalej? Dyskusja ta doprowadziła nawet do bardzo zgodnego wyniku pod postacią trzech ewentualności, które wymienia się jednym tchem, jako zupełnie równorzędne rozwiązania, na równi możliwe i na równi dopuszczalne. Ewentualności te są następujące:

1) Ustąpienie rządu i powołanie innego nietylko pod względem osób, ale także systemu rządzenia.

2) Rozwiązanie Sejmu i rozpisanie nowych wyborów.

3) Zejście na drogę nielegalną. Ta ostatnia ewentualność dzieli się zkolei na kilka odmian: jugosłowiańską, włoską, hiszpańską, litewską i t. p.

Ta publiczna, spokojna dyskusja o możliwości złamania konstytucji i przysięgi jest bodaj najbardziej charakterystyczną cechą naszego życia publicznego. Nawet ci, którzy przy pomocy takich środków doszli do władzy, uzasadniali potem szeroko, że to, co się stało, było konieczne, nieuniknione, ale że nie powinno się powtórzyć. Aliści nadszedł 1. lipca 1928, a z nim znany wywiad o „oktrojowaniu" nowej konstytucji. — Groźba ta, podchwycona przez prasę „sanacyjną", stała się dla niektórych wyznaniem wiary politycznej, jedynem wyjściem z beznadziejnej — zdaniem ich — sytuacji. Zaczęto pisać i mówić o zamachu stanu tak, jak o jakiejś „herbatce" politycznej, lub wyjeździe czyimś na urlop.

Bardzo znamienne jest zachowanie się czynników rządowych. Mówią one obecnie dużo przy rozmaitych okazjach; mówi się o urodzaju, bilansie handlowym, budżecie, oszczędnościach, o Powszechnej Wystawie Krajowej, o Gdyni, o czarnowidzach opozycyjnych, o wojnie trojańskiej, słowem... o wszystkiem. Natomiast ani razu nie padło najlżejsze nawet słówko potępienia pod adresem tych, co rozsiewają pogłoski o zamachu stanu, ani razu nie znaleziono sposobności do zaznaczenia, że czynniki rządowe stoją na podstawie prawa i złożonej przysięgi.

Szuka się środków na ożywienie życia gospodarczego. A przecież największym hamulcem rozwoju tego życia, powstrzymującym wzrost zewnętrznego i wewnętrznego kredytu, jest nie co innego, jak ta niepewność stosunków politycznych, jak ta złowroga przez swoją spokojną naturalność dyskusja na temat możliwości nielegalnych, antykonstytucyjnych wystąpień. Co o nas myślą zagranicą, gdzie wbrew fanfarom prasy subwencjonowanej znaczenie nasze osłabło? Odpowiedź łatwa: przyjaciele (niestety — nieliczni) martwią się, obojętnie wzruszają ramionami, a wrogowie — zacierają ręce i obliczają zyski, jakie wyciągną z tej sytuacji.

O szkodliwych skutkach stanu niepewności politycznej są u nas wszyscy przekonani. Natomiast niektórym wydaje się, że przecięcie węzła — choćby aktem nielegalnym — zakończy ten okres niepewności, a zatem jest pożądane.

Tu tkwi właśnie tragiczne nieporozumienie. Albowiem ponowne zejście z drogi prawa byłoby nie końcem, ale początkiem. Między sytuacją z maja 1926, a obecną niema żadnego podobieństwa, są natomiast ogromne różnice.

Sytuacja ta nie jest wcale łatwa. Najciemniejszą jednak jej stroną, dezorganizującą umysły społeczeństwa, paraliżującą pracę we wszelkich dziedzinach życia, jest dopuszczenie do publicznej dyskusji tej trzeciej ewentualności — nielegalnej. Ono to — bez reakcji ze strony tych czynników, którym się imputuje antykonstytucyjne zamiary — utrzymuje cały kraj w atmosferze wulkanicznej, znanej nam dobrze z historji.

I dlatego wszelkie mędrkowanie i straszenie przeciwnika, a nękanie społeczeństwa groźbami tej trzeciej ewentualności powinno spotkać się z odporem. Kto tem wojuje, szkodzi Polsce, a sobie wcale nie pomaga. Bomba, czy granat ręczny nieraz rozszarpuje tego, kto igra nim i straszy drugiego.

Żaden, nawet najsilniejszy organizm państwowy nie zniesie stanu nieustającego wrzenia, choćby w stanie potencjalnym. Jeśli gdziekolwiek złamane zostało prawo, to ci, którzy tego dokonali, tworzyli zaraz inne prawo i stawali się jego obrońcami. Ale taka rzecz udawała się tym samym siłom tylko — raz.

Więc trzecia ewentualność powinna być wykreślona. Kto chce tańczyć na wulkanie, jest lekkomyślny, albo szalony.

M. K.

Od redakcji: Grożenie nowym zamachem jest dla państwa polskiego równo szkodliwe, bez względu na to, czy ci, którzy zamachem grożą, do niego istotnie zmierzają, czy też nim tylko szantażują.

Grożący powinni pamiętać ze swej strony o tem, że zamachy nie udają się moralnym i politycznym bankrutom, w rezultacie ostatecznym obracając się przeciwko nim. Ustaloną jest przecież w Polsce opinja, że poczynania „sanacji", a szczególnie jej zamiary w dziedzinie konstytucji, zmierzają nie do istotnej naprawy Rzeczypospolitej pod rzeczowym kątem widzenia trwałego jej dobra, lecz jedynie do utrzymania przy władzy dzisiejszego systemu i dzisiejszych jego ludzi.

Tej „moralności" „sanacji" ma wszystko, co w społeczeństwie jest zdrowe, dosyć i umiałoby na eksperyment zamachowy odpowiedzieć tak, jakby on na to zasłużył.

Skandaliczny krach gospodarki socjalistyczno-„sanacyjnej" w Sosnowcu

„Sanacyjny" prezydent miasta, doprowadziwszy miasto do ruiny, ustąpił, nie czekając na wyniki rewizji

Warszawa, 11. 10. (Tel. wł.). Wczoraj na posiedzeniu Rady miejskiej w Sosnowcu nastąpił skandaliczny krach gospodarki sanacyjno-socjalistycznej. Wybrany na prezydenta przez socjalistów i B. B. Marczyński, doprowadziwszy miasto za swoich rządów do ruiny gospodarczej, zrzekł się bez podania żadnych motywów prezydentury.

Wprawdzie Rada miejska 27 głosami przeciwko 7 uchwaliła rezolucję, niedopuszczającą do ustąpienia prezydenta przed zbadaniem ksiąg przez komisję rewizyjną, jednakże Marczyński oświadczył, że od soboty nie będzie urzędował i wśród oburzenia radnych opuścił salę obrad.

Prasa zagraniczna o wyborach w Wielkopolsce i na Pomorzu

Paryż, 11. 10. (Tel. wł.). „Matin" tak określa wynik głosowania do rad miejskich w Wielkopolsce:

„Wybory miejskie — pisze — które właśnie się odbyły, oznaczają klęskę zwolenników marsz. Piłsudskiego".

L.

Berlin, 11. 10. (Tel. wł.). „Berliner Tageblatt" zamieszcza depeszę swego korespondenta warszawskiego p. t. „Wybory do rad gminnych w Poznańskiem. Przygniatające zwycięstwo narodowych demokratów".

Depesza ta stwierdza, że na 992 mandaty w województwie poznańskiem narodowi demokraci zdobyli 512, a więc absolutną większość. Jeśli doliczy się do tego jeszcze mandaty, uzyskane przez Narodową Partję Robotniczą-prawicę i Chrześcijańską Demokrację, to okaże się, że wszystkie te trzy stronnictwa opozycji prawicowej zdobyły 70 proc. wszystkich mandatów. Blok rządowy i ugrupowania zbliżone do niego, uzyskały tylko 15 proc. mandatów, podczas gdy przy wyborach do Sejmu miały 40 proc.

Korespondent stwierdza w związku z wynikiem wyborów, że obóz Piłsudskiego traci coraz więcej zwolenników i że tracą ich również socjaliści, których opozycja w stosunku do rządu Piłsudskiego jest bladą i spotyka się z ostrą krytyką ze strony dotychczasowych zwolenników P. P. S. Przechodzą oni do innych partyj opozycyjnych, to też P. P. S. staje przed alternatywą albo zajęcia bardziej mocnego stanowiska wobec rządu, albo też zupełnego zaniku swych wpływów.

„Berl. Tageblatt" oczywiście nie jest zadowolony z upadku wpływów „sanacji" w Polsce, to też jego relacja ma charakter bardzo melancholijny.

Rządowe projekty ustaw

Warszawa, 11. 10. (AW). Przed zwołaniem sesji budżetowej sejmu odbędzie się posiedzenie Rady Ministrów dla omówienia projektów ustaw, które rząd ma przedłożyć sejmowi. Poza projektem ustawy budżetowej Rada Ministrów omówi cały szereg projektów ustaw nadesłanych do Prezydjum Rady przez poszczególne Ministerstwa.

Senat w. m. Gdańska przeciwko alarmom prasy niemieckiej

Senat w. m. Gdańska ogłasza następujący komunikat:

„Senat w. m. Gdańska przed 14 dniami zajął stanowisko wobec doniesienia „Berliner Börsen Zeitung", twierdzącego, że w gdańskiej radzie portu podjęte zostały wysiłki, zmierzające do oddania w ręce polskie zarządu Wisły od Tczewa do jej ujścia. Senat w. m., po zbadaniu sprawy, zaprzeczył za pośrednictwem swego biura prasowego w całej pełni powyższemu doniesieniu. Pomimo to, wiadomość ta podtrzymywana jest w prasie niemieckiej, w szczególności w „Deutsche Zeitung" i w „Berliner Börsen Ztg." w tej formie, że zaskoczenia delegacji gdańskiej w radzie portu dokonano w ten sposób, iż odbyło się posiedzenie gdańskiej rady portu, w którem gdańscy członkowie udziału nie brali; na posiedzeniu tem udało się Polakom pozyskać dla siebie prezydenta rady — Szwajcara. Poza tem twierdzono, jakoby polscy urzędnicy dyplomatyczni w Gdańsku pertraktowali z właścicielami terenów, położonych przy ujściu Wisły, o ich nabycie. Senat gdański zbadał i te doniesienia i stwierdził, że są one nieprawdziwe.

„W piśmie wystosowanem do Senatu, prezydent rady portu stwierdza, że w radzie portu nigdy nie było takich prób, i że nie odbyły się żadne pertraktacje na ten temat. Równocześnie landrat powiatu, położonego u ujścia Wisły, stwierdził ze swej strony, że niewiadomo mu o rokowaniach pomiędzy polskimi urzędnikami dyplomatycznymi w Gdańsku, a właścicielami gruntów u ujścia Wisły o ich nabycie".

W końcu komunikat senatu w. m. Gdańska oświadcza, że pisma berlińskie zostały widocznie wprowadzone w błąd przez doniesienie z Gdańska, skierowane przeciw obecnemu senatowi w. m. Gdańska.

Odznaczenie prof. Bohdana Winiarskiego

Otrzymany tu z Ameryki telegram przynosi wiadomość, że Instytut Prawa Międzynarodowego powołał na swego członka profesora uniwersytetu poznańskiego, p. Bohdana Winiarskiego. Instytut, który istnieje przeszło pół wieku, jest ciałem ściśle naukowem, akademją, której zadaniem jest badanie i popieranie rozwoju prawa międzynarodowego. Liczba członków, których Instytut powołuje do swego grona zpośród wybitnych znawców prawa międzynarodowego wszystkich krajów, jest bardzo niewielka i nie może być przekroczona. Dotychczas członkiem Instytutu był tylko jeden Polak, prof. Michał Rostworowski z Krakowa.

Instytut dokonał wyboru prof. Winiarskiego na sesji, odbywającej się na zaproszenie rządu Stanów Zjednoczonych w Ameryce.

Wybór ten przyczynia się jeszcze do zwiększenia autorytetu naszego uniwersytetu.

Prof. B. Winarski często był powoływany do obrony interesów państwa na gruncie międzynarodowym, uczestniczył w pracach Ligi Narodów, a ostatnio umiejętnie i z talentem bronił przed Trybunałem w Hadze tezy polskiej w sprawie umiędzynarodowienia Warty i Noteci, zjednując dla siebie szacunek nawet wśród obrońców tezy przeciwnej.

Ciesząc się bardzo z tak zaszczytnego odznaczenia prof. Winiarskiego, przesyłamy mu szczere gratulacje.

Czy ewakuacja Nadrenji jest warunkowa?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Paryż, w październiku.

Decyzje konferencji haskiej, zwłaszcza w odniesieniu do przedwczesnej ewakuacji Nadrenji, poruszyły głęboko większą część tutejszej opinji. Zazdziwieniem bowiem musiała ona stwierdzić, że przedstawiciele rządu poczynili w Hadze ustępstwa nie tylko natury finansowej, ale ustępstwa, mocą których Francja ma wyrzec się swego ostatniego zastawu nad Renem.

Tego rodzaju koncesje, uczynione przez p. Brianda, odpowiadają, prowadzonej przez niego polityce, w imię ducha locarneńskiego, a obecnie i „europejskiego". Jednakowoż w skład jego gabinetu wchodzą także ministrowie, którzy w stosunku do Niemiec nie mają złudzeń. Do tych przedewszystkiem należy p. Maginot. Wypowiedzenie się ministra kolonij w sprawie przedwczesnej ewakuacji Nadrenji było wyczekiwane z ogólną niecierpliwością, tem więcej, iż w ten sposób można się było przekonać, czy solidarność panuje pomiędzy współpracownikami p. Brianda.

P. Maginot wyświetlił tę sytuację w wielkiej mierze. Minister kolonij przedstawił w niej powody, jakie go skłoniły do przystania na przedwczesne ustąpienie wojsk aljanckich z lewego brzegu Renu. Zaznaczył przedewszystkiem, iż doskonale rozumiał niepokój opinji publicznej, spowodowany temi ustępstwami, gdyż niepokój ten sam również podzielał. Dla ministra kolonij okupacja Nadrenji przedstawiała bowiem wartość wojskową i dla tego był zdania, że należało ją opuścić dopiero po ufortyfikowaniu granicy francuskiej.

W Hadze jednakowoż, podkreślił p. Maginot, cała przyszłość kraju zależała, i to na długie lata, od przyjęcia planu Younga. Francja, ratyfikując swe długi wobec Ameryki, musiała upewnić się, że należne jej sumy zostaną wypłacone, a zatem wszelkiemi siłami starała się ocalić plan Younga. Dla tego też delegacja francuska zgodziła się na przedwczesną ewakuację drugiej strefy, obiecując zupełne ustąpienie wojsk z Nadrenji pod warunkiem wszakże ratyfikacji przez parlamenty francuski i niemiecki planu Younga oraz wprowadzenia jego w życie. Zdaniem p. Maginot data 30-go czerwca 1930 r. jako ostateczny termin ewakuacji stanowi tylko „obietnicę warunkową". W razie bowiem niedopełnienia przez Berlin zobowiązań niemieckich, ewakuacja trzeciej strefy nie nastąpi. Utrzymanie żołnierzy francuskich nad Renem pozostaje więc dla Francji gwarancją wypełnienia postanowień, powziętych w Hadze.

Oświadczenie ministra kolonij zostało jednak przez francuską prasę przyjęte z pewnym sceptycyzmem. Wie ona bowiem doskonale, że owa „obietnica warunkowa" jest nietylko przez Berlin, ale również i przez Londyn uważana za „obietnicę pewną". Jeżeli zaś dany tekst można dwojako interpretować, to świadczy to najlepiej o jego słabości. „Journal des Debats" jest jeszcze bardziej pesymistycznie usposobiony, albowiem pisze, że o ile nawet w układach haskich jest powiedziane, że ewakuacja Nadrenji nastąpi, gdy plan Younga zostanie przyjęty, to praktykowana przez p. Brianda polityka ustępstw będzie silniejsza od litery układów. W istocie bowiem, dodaje ten dziennik, ewakuacja Nadrenji zdaje się być obiecaną bez żadnego poważnego warunku. Wobec czego można się zapytać, jakie partje zechcą wziąć na siebie wobec narodu i wobec historji odpowiedzialność za układy w Hadze.

P. Maginot wyjaśnił — co prawda bez entuzjazmu — dla jakich powodów i pod jakiemi warunkami godzi się na ustąpienie wojsk francuskich z lewego brzegu Renu. Jednakowoż, pomimo zaznaczenia solidarności swojej z innymi kolegami, nie jest wiadomo, czy wszyscy oni w ten sam sposób kwestję tę stawiają i pojmują. W każdym razie faktem jest, że 5 lat potrzeba będzie Francji na organizację swojej granicy zachodniej. Sprawa ta, budząca zrozumiałe zaniepokojenie z powodu zamierzanej przedwczesnej ewakuacji, jest w kołach politycznych szeroko omawiana. Poseł Louis Rollin zwrócił się w tej sprawie do ministra wojny, p. Painlevé, który mu w ogólnych linjach przedstawił projektowaną przez rząd organizację defenzywną granicy zachodniej, dodając iż rozpoczęte w tym celu prace będą wymagały, mniej więcej, 1—5 lat aż do ich wykonania.

Data zatem 1935 r. przewidziana na ewakuację Nadrenji przez traktat wersalski potrzebną była Francji dla zabezpieczenia jej granic. Tymczasem polityka zbliżenia francusko-niemieckiego nie liczyła się z tym terminem. Jakie będą tego rezultaty, przyszłość pokaże. Czyż tenże sam bowiem p. Painlevé nie wyraził się ostatnio, iż Francja, wierna swym ideałom pokojowym, musiała „spróbować awantury pokojowej"? Każda niestety „awantura", nawet pokojowa, może jednakowoż mieć nieprzewidziany koniec.

I. Briares.

Teatr świetlny „SŁOŃCE".

Od piątku, dnia 11 października r. b. codziennie

CZŁOWIEK z TŁUMU

głośne arcydzieło filmowe reżyserji King Vidora.

W rolach głównych:

ELEANOR BOARDMAN — JAMES MURRAY — BERT ROACH.

Początek seansów 5, 7, 9. Miejsca numerowane.

Przedsprzedaż biletów od 12—2 w południe. Pw 6229-41.163

Czy nastąpi zmiana w rokowaniach polsko-niemieckich?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Berlin, w październiku.

W rzędzie wydarzeń, które w ostatnich dniach żywo poruszyły opinję całych Niemiec, znalazła się — obok śmierci ministra Stresemanna i zażegnanego w przeddzień przesilenia rządowego, — również i sprawa dymisji ministra Hermesa, dotychczasowego kierownika delegacji niemieckiej dla rokowań gospodarczych z Polską. Krok dr. Hermesa, — choć zeszedł on chwilowo wobec śmierci ministra Stresemanna na drugi plan, — odbił się jednak głośnem echem zwłaszcza w niemieckich kołach gospodarczych, — stwierdzając dobitnie, iż problem stosunków niemiecko - polskich, a przedewszystkiem sprawa zawarcia traktatu handlowego pomiędzy Polską a Niemcami, koncentruje na sobie uwagę jaknajliczniejszych sfer niemieckich, oraz stanowi jedno z najbardziej ważnych i aktualnych zagadnień chwili bieżącej.

Dymisja dr. Hermesa przyszła zupełnie niespodzianie. Zarówno niemieckie koła przemysłowe, jak i organizacje rolnicze, które żywo śledziły wszelkie posunięcia w dotychczasowych rokowaniach polsko - niemieckich, były krokiem dr. Hermesa formalnie zaskoczone. W poważnych niemieckich sferach gospodarczych liczono się wprawdzie z tem, iż nieustępliwa polityka dr. Hermesa wobec Polski nie da się na dalszą metę utrzymać i prędzej czy później dojść musi w żywotnym interesie Niemiec do załamania się uporu dr. Hermesa i do częściowego choćby porozumienia z Polską. Nie mniej jednak nie spodziewano się, że dr. Hermes zechce z rąk swych zupełnie wypuścić kontrolę nad dalszem kształtowaniem się rokowań z Polską — i że, nie bacząc na interesy swych zwolenników partyjnych, ustąpi ze swego stanowiska.

Żywe w szczególności poruszenie zapanowało w niemieckich kołach rolniczych. Dr. Hermes był bowiem mężem zaufania agrarjuszy niemieckich i prowadził taktykę polityczną, która szła najzupełniej po linji żądań niemieckich organizacyj rolniczych. Organizacje te, opanowane przez nacjonalistów pruskich, są oczywiście przeciwne wszelkiemu porozumieniu z Polską. Głosząc niebezpieczeństwo, jakie rzekomo zagroziłoby rolnikom niem. w razie dopuszczenia importu polskich produktów spożywczych, — sprzeciwiali się agrarjusze wszelkim poważniejszym ustępstwom na rzecz Polski i znajdywali w żądaniach swych gorliwego obrońcę i propagatora w osobie dr. Hermesa. Minister Hermes był też ich „mężem opatrznościowym", który dawał gwarancje, że jak długo on kierować będzie rokowaniami polsko - niemieckiemi nie należy się zbyt rychło spodziewać zmiany w grze politycznej Niemiec wobec Polski. Nagła dymisja dr. Hermesa była więc przedewszystkiem przykrą niespodzianką dla nacjonalistycznych agrarjuszy niemieckich.

Cóż jednak spowodowało, iż dr. Hermes, który zdołał już nawet zyskać sobie dla swej nieustępliwej polityki poparcie rządu niemieckiego, zdecydował się jednak porzucić swą rolę wysłannika agrarjuszy i ustąpił? W oficjalnych powodach podał minister Hermes przedewszystkiem ten wzgląd, iż nie znajdował on rzekomo w pracy swej poparcia ministra aprowizacji, Dietricha. Jest to jednak tylko „dyplomatyczne wyjaśnienie", poza którem kryją się jednak powody najzupełniej inne.

Życie gospodarcze Niemiec przeżywa w chwili obecnej wcale krytyczne dni. Naogół wprawdzie rozbudowują się Niemcy coraz bardziej, coraz silniej potężnieje wytwórczość i siła ekspansywna produkcji niemieckiej. Ale nie należy zapominać, że w chwili obecnej wedle oficjalnych obliczeń niemieckich znajduje się w Niemczech ponad 16 miljardów marek kapitału amerykańskiego, włożonego w poszczególne przedsiębiorstwa niemieckie. A zatem życie gospodarcze Niemiec rozwija się wprawdzie — ale zasługa w tem główna kapitału zagranicznego, który przypływa do Niemiec dla szukania tu godnego zysku. Z drugiej jednak strony potężniejąca ustawicznie wytwórczość niemiecka nie ma dostatecznych rynków zbytu, by lokować olbrzymi nadmiar wyprodukowanych towarów — i dlatego też przemysł niemiecki zaczyna się coraz bardziej dusić w swej produkcji. Taki stan musi oczywiście doprowadzać do niezdrowych stosunków na niemieckich rynkach pracy. Zarobki przemysłu muszą być w takich warunkach minimalne, a to nie może pozostać bez wpływu na zarobki robotnicze i urzędnicze. Maleje zatem i siła konsumpcyjna na rynkach niemieckich, zagrażając dalszemu rozwojowi przemysłowemu, oraz tworząc niebezpieczny stan dla całej produkcji niemieckiej.

W tym stanie rzeczy dalsze prowadzenie wojny celnej z Polską staje się dla Niemiec rzeczą bardzo trudną, a może nawet i niebezpieczną. Tylko bowiem przez otwarcie zamkniętych dotąd granic może przemysł niemiecki znaleźć odpowiednie ujście dla nadmiaru swej produkcji — i te przedewszystkiem przeszkody muszą być usunięte, jeśli obecne komplikacje gospodarcze nie mają się zaostrzyć i doprowadzić w dalszej perspektywie do groźnego kryzysu. A kryzys ten byłby nie tylko kryzysem przemysłowym, ale również i kryzysem rolnictwa niemieckiego. Bezrobocie bowiem oraz wstrząsy w przemyśle musiałyby się również odbić i na sile sprzedażnej rolnictwa. A ponieważ produkcja rolnicza Niemiec i tak w chwili obecnej odczuwa silnie słabą konjunkturę nabywczą, przeto dalsze załamanie się obecnych, słabych warunków spowodować mogłoby i w rolnictwie dość dotkliwe następstwa.

Ten stan obecnej sytuacji gospodarczej Niemiec rozumie dziś większość ekonomistów niemieckich. Nic tedy dziwnego, — że w stronę rządu niemieckiego kierowane są coraz bardziej energiczne memorjały przemysłowców, którzy domagają się zmian w dotychczasowej polityce gospodarczej rządu niemieckiego i żądają rewizji stanowiska Niemiec wobec traktatów handlowych z państwami, sąsiadującemi ze Rzeszą niemiecką.

Dr. Hermes jest trzeźwym politykiem. Zrozumiał, iż w takich warunkach jego dalsza misja w rokowaniach polsko - niemieckich byłaby nad wyraz trudną — i dlatego też wolał, — zanim miał stać się niepopularny, — ustąpić. O tem też głośno się dziś mówi w miarodajnych kołach przemysłowych Niemiec.

Pozostało jednak jeszcze jedno pytanie: Czy dymisja dr. Hermesa wpłynie na dalszy tok rokowań polsko-niemieckich i umożliwi zawarcie porozumienia? Dotychczasowe stanowisko dr. Hermesa było niewątpliwie silną przeszkodą w odpowiedniem kształtowaniu się rokowań polsko-niemieckich. Czy jednak przez dymisję dr. Hermesa nacjonalistyczne koła agrarjuszy niemieckich stracą wpływ na dalszy bieg rokowań handlowych? Od tego jedynie pytania zależy, jak potoczą się dalsze pertraktacje.

Proszek i Mydło Regera najlepsze!

Oskarżenia przeciwko Woldemarasowi

Ma się wyliczyć z milijona litów — Kowieńska „moralna sanacja"

Warszawa, 11. 10. (Tel. wł.) Z Kowna donoszą, że wczoraj wezwano Woldemarasa na posiedzenie rady ministrów, od którego premjer Tubialis zażądał zdania sprawy, co uczynił z miljonem litów, którą to kwotę pobrał ze skarbu państwa bez podania przeznaczenia. Woldemaras nie dał konkretnych wyjaśnień. Rada ministrów poleciła mu, złożyć z tej sumy rachunek w przeciągu tygodnia.

W Kownie tematem rozmów są skandale towarzyskie. A więc Woldemaras udzielił mężowi swej przyjaciółki, baletnicy opery, za tolerowanie swych umizgów koncesji na prowadzenie wielkiego domu gry. Drugim skandalem jest wytoczenie sprawy sekretarzowi generalnemu M. S. Z. Zaunisowi, który był prawą ręką Woldemarasa, o bigamję. Mianowicie Zaunis niedawno ożenił się z pewną panną, nie baczc, że stosunku z poprzednią żoną nie uregulował prawnie.

Starcie z przemytnikami

Warszawa, 11. 10. (Tel. wł.). Straż graniczna w Chojnicach otrzymała wiadomość, że przez zieloną granicę ma się przekradać z Niemiec do Polski grupa przemytników ze znacznym przemytem. Istotnie dostrzeżono w nocy karawanę, objuczonych przemytników. Wezwani do zatrzymania się, przemytnicy w liczbie 12 zaczęli się ostrzeliwać z rewolwerów. Na strzały straż graniczna odpowiedziała ogniem karabinowym. Obustronna wymiana strzałów trwała dwie godziny, poczem przemytnicy wycofali się, pozostawiając na placu 4000 sztuk cygar, kilkadziesiąt kilogramów tytoniu, papierosy itd.

Anglja i Sowiety

Londyn, 10. 10. (AW) Na ostatniem posiedzeniu Rady Ministrów Henderson przedłożył szczegółowe sprawozdanie z prowadzonych przezeń rokowań o wznowienie stosunków dyplomatycznych angielsko - sowieckich. Według krążących wieści, rada gabinetowa zatwierdziła układ przedwstępny, podpisany przez Hendersona i Dowgalewskiego. Treść układu podana zostanie oficjalnie do wiadomości publicznej już w najbliższym czasie.

CYRK Staniewskich

róg Jasnej i Poznańskiej, ostatnie 3 dni pobytu.

Dziś w piątek, o godz. 8,30 wspaniały program, 18 atrakcyj. Dziś wchodzą **Panie do cyrku bezpłatnie.** sw 19855

Ameryka ku czci Kazimierza Pułaskiego

Warszawa, 11. 10 (Tel. wł.) Ze Stanów Zjednoczonych donoszą, że uroczystości ku czci Pułaskiego zgromadziły wszędzie tłumy publiczności amerykańskiej i polskiej. Nadburmistrz Nowego Jorku wydał specjalną proklamację a nadto zarządzenie, aby w szkołach nauczyciele urządzili osobne pogadanki. W świątyni Mekka, największej sali w Nowym Jorku, nadburmistrz Walker oraz konsul polski Marchlewski wygłosili odczyty.

W Baltimore w Parku Patersona odsłonięto tablicę pamiątkową.

W Savannah w uroczystościach wzięły udział oddziały wojska, delegacje i dostojnicy państwowi. Szczególnie podniosła była chwila składania wieńców u stóp pomnika rycerza bez skazy i odsłonięcie bronzowej tablicy pamiątkowej.

Waszyngton, 11. 10. (PAT) W użyczonej przez stowarzyszenie „Córek amerykańskiej rewolucji" Memoral Hall w Waszyngtonie komandor Macnutt b. prezydent amerykańskiego legjonu i prezes komitetu obchodu ku czci Pułaskiego jako przewodniczący wygłosił pierwsze przemówienie, otwierając akademję. W mowie swej Macnutt podkreślił wielkie zasługi Pułaskiego oraz zaznaczył, że żołnierz amerykański, kiedy Ameryka wystąpiła w obronie demokracji, płaci po 138 latach dług zaciągnięty wobec Polski. Ambasador Filipowicz, który przypomniał następnie wielkie zasługi i niezapomnianą działalność Hoovera dla polskich dzieci, w podniesieniu poselstwa polskiego do stopnia ambasady widzi nowy dowód dobrej woli prezydenta wobec Polski. Ambasador wymienił następnie licznych przyjaciół, jakich Polska posiada wśród amerykańskich mężów stanu, przedewszystkiem wspominając nazwiska Wilsona, poczem podniósł zasługi Devey'a i Stetsona. Przemówienie prof. Dybowskiego, poświęcone Pułaskiemu, było przyjęte entuzjastycznemi oklaskami. Przemawiał jeszcze minister Stetson i płk. Zahorski, biskup Plagens, cenzor Sypniewski, pani Napieralska i Żołeńska Na uroczystości byli obecni prócz wymienionych mówców i członków delegacji generałowie Sommeral i Crossby, prof. Siemieradzki i liczne polskie delegacje.

Słowacy za skazanym posłem Tuką

Opozycyjna odezwa wyborcza słowackiego stronnictwa ludowego

Praga, 10. 10. PAT. W związku z wystąpieniem słowackich ministrów z rządu zarząd słowackiego stronnictwa ludowego wydał odezwę do narodu słowackiego. Odezwa motywuje krok ministrów słowackich niemożnością dalszej współpracy stronnictwa z koalicją, która dopuściła do skazania orędownika autonomji słowackiej na 15 lat więzienia. Wyrok, skazujący posła Tukę, przygniótł słowackie stronnictwo ludowe — mówi odezwa — ale pociechą w tym wypadku jest to, że proces Tuki spowodował kryzys obecnego rządu i dał ludności możność wypowiedzenia swego sądu w nowych wyborach.

Zauważyć należy, że słowackie stronnictwo ludowe wysuwa niewinność Tuki jako swe sztandarowe hasło wyborcze. Organ stronnictwa „Slovak" codziennie wychodzi z całemi szpaltami, skreślonemi przez cenzurę. Kampanja „Slovaka" jest wysoce agresywna wobec oskarżycieli posła Tuki.

Wizyta francuska w Brukseli

Bruksela, 11. 10. (AW) Prezydent republiki francuskiej Doumergue w towarzystwie prezesa ministrów Brianda przybył wczoraj do Brukseli. Na dworcu północnym nastąpiło powitanie przez króla Alberta w otoczeniu swych 2 synów. Ludność stolicy Belgji owacyjnie witała gości francuskich, tłumnie gromadząc się na ulicach. Domy wzdłuż drogi, którą przebywał sznur pojazdów królewskich, wiozących Doumerguea i króla Alberta, księcia nast. tronu i Brianda oraz świtę królewską, były bogato udekorowane barwami francuskiemi, kwieciem i zielenią. Szpaler oddziałów wojskowych prezentował broń. Orkiestry grały „Marsyljankę". Ludność wznosiła entuzjastyczne okrzyki na cześć króla, Doumerguea i Brianda.

Goście francuscy zamieszkali w pałacu królewskim. Wkrótce po przybyciu Doumergue wraz z Briandem złożyli wieniec na grobie „Nieznanego Żołnierza".

P. S. L. „Piast"

Warszawa, 11. 10. (AW). Wczoraj członkowie P. S. L. Piasta poinformowali przedstawicieli prasy, że poseł Witos, który po wyborze na prezesa klubu zastrzegł sobie czas do namysłu, obecnie zgodził się przyjąć stanowisko prezesa.

Warszawa, 11. 10. (AW). Na wczorajszem posiedzeniu prezydjum zarządu głównego wraz z przedstawicielami okręgu P. S. L. Piasta postanowiono pozostać dalej w zdecydowanej opozycji, czego wyrazem na terenie parlamentarnym będzie poparcie wzgl. zgłoszenie wniosku o votum nieufności.

Raport p. Devey'a

Warszawa, 11. 10. (AW). Kwartalny raport doradcy finansowego p. Charles Devey'a jest już na ukończeniu i w najbliższych dniach oddany będzie do druku. Raport p. Devey'a ogłoszony będzie równocześnie w Ameryce i w Polsce około 10 listopada rb.

Warszawa, 11. 10. (AW). Doradca finansowy Banku Polskiego Charles Devey powraca z urlopu wypoczynkowego około 25 bm.

Poseł niemiecki Rauscher

Warszawa. 11. 10. (Tel. wł.). W kołach politycznych obiegają pogłoski, że poseł Rauscher, którego wpływy obecnie znacznie wzrosły wskutek pomyślnych pociągnięć w rokowaniach handlowych z Polską, ma być mianowany podsekretarzem stanu w niemieckim urzędzie spraw zagranicznych Zająłby miejsce Schuberta, gdyby ten objął ambasadę niemiecką w Paryżu w miejsce prof. Hoescha. Ten zaś miałby być powołany na stanowisko ministra spraw zagranicznych, o ileby v. Curzius nie utrzymał się przy kierownictwie tego urzędu.

Kontrtorpedowce „Burza" i „Wicher"

Warszawa. 11. 10. (AW). Jak się dowiaduje Agencja Wschodnia, do Francji wyjechał komandor Petelenz, który stoi na czele komisji odbiorczej kontrtorpedowców polskich „Burza" i „Wicher", zbudowanych w Hawrze i Caen. Kontrtorpedowce te przybędą do Polski jeden z początkiem roku przyszłego, drugi zaś w czerwcu 1930 r. Dowódca O. R. P. „Wicher" kpt. Mohuczy bawi z załogą we Francji i odbył już szereg prób na swym statku w porcie w Cherbourgu.

Warszawa, 11. 10. (AW). Załoga będącej już na ukończeniu łodzi podwodnej „Żbik" z pkt. Pławskim na czele, bawi we Francji, gdzie odbywa studja na specjalnych kursach.

Powrót Mac Donalda

Londyn, 10. 10. (PAT.) Donoszą z Waszyngtonu, że Mac Donald odjechał wczoraj przez Filadelfję do Nowego Jorku, skąd powróci do Europy.

Wczoraj wieczorem odbył się na cześć angielskiego premjera bankiet w apartamentach sekretarza stanu Stimsona. W czasie bankietu wygłoszono mowy pożegnalne na cześć Mac Donalda. Po bankiecie omawiano szereg aktualnych spraw międzynarodowych.

Waszyngton, 10. 10. (PAT.) — Równocześnie niemal z wyjazdem Mac Donalda rząd Stanów Zjednoczonych przyjął formalnie zaproszenie Wielkiej Brytanji do udziału w mającej się odbyć w styczniu roku przyszłego w Londynie konferencji morskiej 5 mocarstw.

Międzynarodowa Konferencja Pracy

Genewa, 10. 10. (PAT). Dziś o g. 11. w obecności generalnego sekretarza Ligi Narodów Drummonda odbyło się otwarcie 13. międzynarodowej Konferencji Pracy. Prezes rady administracyjnej M. B. P. Fontaine zaznaczył w przemówieniu inauguracyjnem, że 4. sprawy, znajdujące się na porządku dziennym dotyczą wyłącznie marynarki. Na otwarciu obecni byli przedstawiciele 32 krajów. Konferencja potrwa około 3 tygodni. Na przewodniczącego konferencji wybrano hiszpańskiego ministra pracy Aunosa.

Nominacja wojewody Raczyńskiego

Warszawa, 11. 10. (Tel. wł.). Prezydent Rzeczypospolitej podpisał dzisiaj nominację p. Rogera Raczyńskiego na wojewodę poznańskiego.

Sanacyjne gryndersiwo prasowe

Bydgoszcz, 11. 0. (Tel. wł.) „Kurjer Pomorski" założony na krótko przed wyborami do rady miejskiej przez grono zwolenników B. B. na drugi dzień po wyborach przestał wychodzić rzekomo z powodu „reorganizacji".

Nowy prezes dyrekcji kolejowej w Gdańsku

Gdańsk, 11. 10. (AW) Rozpoczął swe urzędowanie nowy prezes dyrekcji kolejowej w Gdańsku Dobrzycki, b. prezes dyrekcji kolejowej w Katowicach i w Poznaniu.

Konfiskaty pism

Katowice, 11. 10. (AW) Dziś został skonfiskowany numer „Kurjera Śląskiego" za art. p. t. „Panie Marszałku upiory idą".

Lublin, 11. 10. (AW) Skonfiskowany został „Głos Lubelski" z dn. 10 bm. za artykuł p. t. „Zwycięstwo idjotyzmu". Jest to już trzecia konfiskata tego dziennika w bieżącym miesiącu.

Dlaczego rozwiązano zarząd Kasy Chorych w Wilnie

Wilno (AW). Zakład ubezpieczeń ogłosił motywy rozwiązania zarządu kasy chorych w Wilnie. Mianowicie wydatki administracyjne były znacznie przeciążone, co świadczyło, iż zarząd kasy nie liczył się z zarządzeniami władz nadzorczych, personel administracyjny był zbyt duży i znacznie obciążał budżet kasy. Kasa zatrudniała znaczną ilość pracowników dziennych, na których rocznie wydawano zgóra 25 tysięcy zł. Poza tem, jak stwierdzono zaległości u ubezpieczonych w kasie chorych wynoszą 1 i pół miljona złotych.

Dalsze wyniki wyborcze

Czarnków

Poprzednie doniesienie o wyniku wyborów w Czarnkowie należy sprostować o tyle, że lista narodowa nr. 3 uzyskała nie 11, ale 12 mandatów na ogólną liczbę 18, skupiwszy 970 głosów.

Lista ciszakowców, którzy koniecznie chcieli opanować nasze miasto, uzyskała 500 głosów i 5 mandatów, lista N. P. R.-prawicy 120 głosów i 1 mandat.

Ogółem oddano głosów 1690, z tego unieważnionych zostało 10.

Zduny

Lista narodowa nr. 1 zdobyła 674 głosy i 6 mandatów na ogólną liczbę 12,

lista „sanacyjna" i ciszakowców nr. 3 — 303 głosy i 3 mandaty,

lista niemiecka nr. 2 — 372 głosy i 3 mandaty.

Niemcy zyskali 1 mandat więcej, niż mieli poprzednio. Udział w głosowaniu 82 proc.

Stęszew

Lista norodowa zdobyła ogółem 3 mandaty a listy lewicowe i sanacyjne ogółem również 3.

Specjalną brutalnością w agitacji przedwyborczej odznaczył się poseł z grupy Ciszaka p. Boczen, który narzuca się na protektora tutejszych organizacyj sportowych.

Mikstat

Na ogólną liczbę 6 mandatów nanarodowcy zdobyli 3 mandaty, a lista, zbliżona do narodowej również 3.

Miasteczko nasze będzie więc posiadało radę miejską o jednolitej fizjognomji ideowej

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 1/2 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 1/2 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 212,24 zł, gotówką — 211,22 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 173,05 zł, gotówką — 172,71 zł.

Poznańska Giełda Pieniężna

Poznań, 11 października 1929.

Giełda dzisiejsza miała tendencję więcej utrzymaną a nawet z odcieniem nieco mocniejszym, gdyż zauważa się wyczerpanie się materjału po kursach obecnych.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. poż. konwers. 49.50 proc., za 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie 41 proc., za 8 proc listy dolarowe ziemskie 91,25—91 proc. (przy dew. 8.90) i za 6 proc. listy żytnie 24,— (za 1 ctr. mtr.). Dopytywano się poza tem o premj. dolarowe po 60,— i o poż. inwestycyjną po 113,— bez oddawców.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Kwilecki, Potocki 90,—, za Bank Polski 167,— i Cegielskiego 37,—. Reszta papierów bez notowania z powodu braku transakcji.

Cedula urzędowa z 11 października 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 49.50% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 91.25—91% P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 41% P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 24,— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Kwilecki, Potocki i S-ka 1 em. zł. 90,— P.
Bank Polski I em. 167,— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H. I em zł. 37,— P.

Tendencja: Utrzymana.

Giełda warszawska

dnia 11 października 1929 r.

Waluty	Gotówka		
Dol. Stan. Zjedn	tr 8.88	sp 8,90	kup. 8,86

Dewizy:

Belgja	tr. 000,00	sp. 000,00	kup. 000,00
Holandja	„ 358,85	„ 359.75	„ 357.95
Londyn	„ 043,39	„ 043.50	„ 043.29
Nowy Jork	„ 008,90	„ 008.92	„ 008.88
Paryż	„ 035.01	„ 035.10	„ 034.92
Praga	„ 026.39	„ 026.46	„ 026.33
Szwajcarja	„ 172.39	„ 172.80	„ 171.94
Wiedeń	„ 125.34	„ 125.65	„ 125.03
Włochy	„ 046.69	„ 046.81	„ 046.58

Papiery państwowe i obligacje:

4% poż inwest	000,00	115.75	115.25
5% poż premj. dol.	000.00	062,50	063.00
5% poż konw.	000.00	000.00	050.00
6% poż dol.	000,00	080,00	080.25
10% poż. kol	000.00	000,00	102,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	000,00—166 00
Kijewski	000,00—090,00
Firley	000.00—051.00
W. T. Węgla	000,00—068.00
Nobel	000,00—014,25
Lilpop	000,00—028.00
Zieleniewski	000,00—082,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg, reszta za 100 kg

Berlin, dnia 11 października 1929

Pszenica march. od st. zał. 76-77 kg. przeciętn. jakości	234,00—236,00
Tendencja mdła.	
Pszenica march. od st. zał. 78-79 kg. przeciętn. jakości	236,00—238,00
Tendencja mdła.	
Pszenica march. od st. zał. 80-81 kg. przeciętn. jakości	239,00—241,—
Tendencja mdła.	
Żyto march od st zał. 72 kg. przeciętnej jakości	179,00—183,00
Tendencja słaba.	
Owies march od st. zał.	170.00—180,00
Tendencja słaba.	
Jęczmień browarny	196,00—216,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.	172.00—188.00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	204.00—205.00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	28,50—33.60
Tendencja słabsza.	
Mąka żytnia	24 20—27,00
Tendencja mdła.	
Ospa pszenna	11.60—12,25
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	10.40—10.40
Tendencja słabsza.	
Groch Victoria	35.00—44,00
Groch dr jad.	28,00—33,00
Groch past.	21,00—23.00
Makuchy rzepakowe	18.50—19 00
Makuchy lniane	24.10—24.40
Wytłoki suche	11.60—11.80
Śrut Soja	19.80—20.20
Płatki ziemniaczane	15,80—16,40
Ogólna tendencja słaba.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 11 października 1929.

Wypłaty na Warszawę. 46,925—47,125
Noty wielkie. 46,825—47,225

Paralelizm między ubytkiem głosów „sanacyjnych" a spadkiem głosów komunistycznych

Wobec katastrofalnego dla sanacji wyniku wyborów do rady miejskiej w Poznaniu, tutejszy organ „sanacyjny" znajduje jedną przynajmniej pociechę: ubytek głosów komunistycznych, który przypisuje wytężonej pracy swego stronnictwa na przedmieściach. Twierdzenie to jest jaskrawo sprzeczne z rzeczywistością, bo, gdyby zmniejszenie się liczby głosów komunistycznych było rezultatem propagandy „sanacyjnej", musiałoby się ono odbić na zwiększonej ilości głosów oddanych na listy 6 i 11. Tymczasem widzimy, że ze spadkiem głosów komunistycznych przeszło 7000 idzie w parze jeszcze silniejszy ubytek głosów stronnictw „sanacyjnych" (przeszło 21 000), a równocześnie zaznacza się silny przyrost głosów stronnictw narodowych. Jeżeli zatem nie chcemy przyjąć, że stronnictwa „sanacyjne", zwalczając komunistów, czynili to nie we własnym interesie partyjnym, lecz celem napędzenia zwolenników ugrupowaniom narodowym (w co chyba „sanatorzy" sami nie wierzą), musimy uznać silne zmniejszenie się ilości głosów komunistycznych za wyłaczny rezultat pracy uświadamiającej stronnictw narodowych, które mimo zmniejszonej znacznie frekwencji głosujących poszczycić się mogą nietylko znacznym stosunkowym, lecz także absolutnym przyrostem głosów.

„Sanacja" już dlatego samego nie może zwalczać skutecznie komunizmu, bo przez swój system, podkopujący poczucie prawa w masach i przez nieszczery stosunek do Kościoła toruje komunizmowi drogę. Już przed dwoma laty stwierdził wybitny przedstawiciel lewicy Thugutt, że jedynym rezultatem konkretnym rządów pomajowych jest wzrost komunizmu. Widzieliśmy też przy zeszłorocznych wyborach sejmowych, że równolegle ze wzrostem głosów „sanacyjnych" nastąpiło ogromne powiększenie się liczby głosów komunistycznych, obecnie zaś widzimy zjawisko odwrotne, że w parze z upadkiem wpływów „sanacji" idzie zarazem kurczenie się wpływów komunistycznych. Ten paralelizm nie jest przypadkowy i dowodzi wyraźnie, że „sanacja" nie jest zdolna przeciwstawić się fali komunistycznej, że, przeciwnie, dopiero rozgromienie „sanacji" i wzrost wpływów obozu narodowego powoduje równoczesne osłabienie komunizmu.

Niekorzystny dla siebie wynik wyborów obóz prorządowy tłumaczy między innemi krótszem ich trwaniem i zmniejszonym z tego powodu udziałem głosujących właśnie i jedynie po stronie list „sanacyjnych". Co warte jest to tłumaczenie, pokazują cyfry. W znacznej większości dzielnic ubytek głosów „sanacyjnych" jest o wiele większy, niż ogólne zmniejszenie się liczby głosujących. I tak na Jeżycach ubyło ogółem (w porównaniu z wyborami sejmowemi z roku ubiegłego) 2070 głosów, a stronnictwa „sanacyjne" straciły tu 3572 głosy, t. zn. niemal dwa razy tyle. W Głównej głosowało ogółem 314 osób mniej, a liczba głosów „sanacyjnych" zmniejszyła sie o 737; w Górczynie ubyło 175 głosów, a „sanacja" straciła 468. Ciekawe jest, że nawet tam, gdzie udział głosujących był obecnie wyjątkowo większy, niż półtora roku temu, to znaczy na Sołaczu (przyrost 44 głosów), liczba głosów „sanacyjnych" znacznie zmalała (z 99 na 53, a więc do połowy).

Jeżeli zestawimy ten fakt ze znacznem powiększeniem się liczby głosów, oddanych na stronnictwa narodowe, zobaczymy jeszcze wyraźniej, jakim to mizernym wybiegiem usiłuje „sanacja" zatuszować swą klęskę. Zamiast uderzyć się w piersi, przyznać, że wina klęski leży w bezprogramowości i czczości ideowej ugrupowań „sanacyjnych", operuje się bajeczką o zbyt krótkim czasie głosowania, który właśnie i jedynie 21 671 dawnym zwolennikom „sanacji" rzekomo uniemożliwił głosowanie, a nie przeszkodził w spełnieniu obowiązku obywatelskiego blisko 40 000 wyborców, stojących na platformie Narodowego Obozu Gospodarczego. Tak, tak — minął wiek złoty — nie wystarczy już dziś wołać: „Niech żyje marszałek Piłsudski!", trzeba oprócz tego mieć program. Nie pomogła olbrzymia agitacja, nie przebierająca w środkach, na nic nie zdało się zalepienie afiszami nawet nowomalowanych słupów tramwajowych, zasmarowanie napisami, malowanemi smołą, nietylko chodników, płotów i domów prywatnych, lecz także gmachów publicznych (jak opera), a nawet pomników oraz kościołów obu wyznań: zdrowy instynkt społeczeństwa poznańskiego zwyciężył, a jako jedyna pamiątka po próżnych wysiłkach „sanacji" pozostały „zafajdane" mury i stosy bibuły agitacyjnej, które wydatnie zasiliły miejską spalarnię śmieci.

POLSKIE PERFUMY

MAJOLA

PERFUMY MAJOLA

nie ustępują najlepszym zagranicznym

i są ozdobą wytwornej toalety.

Z różnych zapachów polecamy subtelne i delikatne:

BELLA, TRIUMF, PARISIA, NARCYZ I BEZ

z ostrzejszym zapachem

CHYPRE I KWIATY BENARESU

Pw 5781-29.659

O wyborach na Pomorzu

Pelpliński „Pielgrzym", organ duchowieństwa narodowego na Pomorzu, pisze:

„W większości miast zaznaczył się ubytek tak niemieckich głosów, jak i ich przedstawicielstwa w radach miejskich. Mimo to jednak jeszcze w wielu miejscach Niemcy otrzymali głosów więcej, niżby im się należało.

„Społeczeństwo polskie i katolickie nie dało się zbałamucić, mimo ogromnej agitacji przez „sanację", mimo nacisku ze strony władz administracyjnych dobrze płatnych agitatorów. Mimo rozproszkowania społeczeństwa przez „sanację", która pragnęła w ten sposób sama, zapomocą aparatu administracyjnego i nacisku na niektórych ludzi zyskać poważniejszy wynik, zabiegi te spaliły na panewce. We wszystkich nieomal miastach pokazało się, że, o ile nie zdecydowana większość, to w każdym razie najpoważniejsze liczby głosów padały na listy obozu narodowego. Takim charakterystycznym przykładem zmiany nastrojów jest miasto Gniew, gdzie dotąd mieli socjaliści na 12 miejsc w radzie 8 mandatów, narodowcy 2 i Niemcy 2, a obecnie uzyskali narodowcy mandatów 7, socjaliści tylko 1, 2 Niemcy i 2 „sanatorzy". Że bardzo szybko nikną wpływy „sanacji", dowodem wybory w stolicy Kociewia, Starogardzie, gdzie w dawnej radzie za wnioskami „sanatorów" padało głosów 11 do 12, a obecnie zdobyli z wielkim trudem 5 miejsc w nowej radzie.

„Bardzo czynny udział brali w tych wyborach po stronie „sanacji" przedstawiciele władz powiatowych, pp. starostowie. W Tczewie np. całą robotę sanacyjną prowadził p. starosta inżynier Stachowski. Na wszystkich zebraniach „sanacyjnych", jak i na konferencjach przedwyborczych brał osobiście udział. Wiemy o tem, że i w innych miastach starostowie nie umieli zachować tej bezstronności, jaką zachować powinni jako stróże prawa.

„Zapytać się przeto należy, jak wygląda obecnie powaga tych przedstawicieli władzy którzy wszystko rzucili na szalę, a okazuje się, że znaleźli zaledwie małą część zwolenników. Jak wygląda taki starosta jako przedstawiciel władzy państwowej, który przeciwstawił się ogromnej większości społeczeństwa danego miasta? Dla podtrzymania w społeczeństwie znaczenia i powagi władzy administracyjnej jest rzeczą konieczną, by ci, którzy przez swoje postępowanie powagę tę na szwank narazili, zostali jak najszybciej dla dobra państwa ze stanowisk usunięci".

Żydzi o wyborach w Wielkopolsce i polskim obozie narodowym

Prasa żydowska stwierdza z ubolewaniem, ale otwarcie zwycięstwo polskiego obozu narodowego w wyborach miejskich w Wielkopolsce. Krakowski „Nowy Dziennik" przyznaje, że „endecja trzyma się na kresach zachodnich nadal mocno". Stan ten nasunął żydowskiemu, warszawskiemu „Naszemu Przeglądowi" szereg charakterystycznych uwag natury ogólnej:

„Endecja zbiera bogaty plon swej konsekwentnej taktyki opozycyjnej w stosunku do rządów pomajowych. W przeciwieństwie do łamańców lewicy broniła ona zawzięcie praw budżetowych Sejmu. Rejestrując systematycznie każde nieopatrzne wystąpienie przywódców „sanacyjnych", prasa endecka doskonale potrafiła opanować umysły szerokich sfer burżuazji wiejskiej i miejskiej. Dekret prasowy przyczynił się jedynie do powiększenia nakładu dzienników prawicowych. System „rozbijania" endecji, polegający na kokietowaniu konserwatywnego ziemiaństwa, zawiódł na całej linji. Próba odciągnięcia ugrupowań centrowych bynajmniej nie zaszkodziła endecji, która może się pochwalić nielada sukcesem wyborczym, nie bacząc na to, że wystąpiła pod własną firmą partyjną i nie zlękła się splendid isolation. Dzięki swemu „folwarkowi" (?), Prawicy N. P. R., zdobyła ona absolutną większość we wszystkich prawie miastach dawnego zaboru pruskiego. Prysła legenda, szerzona w prasie lewicowej, jakoby „sanacja" wchłonęła żywioły nacjonalistyczno-prawicowe.

„Wielka „bryła endecka", którą miał skruszyć obóz „sanacyjny", pozostała samodzielną siłą polityczną, szykującą się do objęcia spadku po rządach majowych. Niech tylko wzmocni się na innych połaciach kraju, a dawni jej towarzysze broni z „Piasta" i Chadecji zgłoszą się już do podziału schedy. Wspomagając ich, lewica znajdzie się w sytuacji pieska, któremu zostaną rzucone ogryzki z bogatego stołu „Chjeno-Piasta"!

„Tak wygląda rzeczywistość polityczna w Wandei polskiej, która była i pozostała twierdzą nacjonalizmu. Fale reakcji politycznej, wzbierające w Wielkopolsce uderzyć mogą w mury Warszawy".

Tak pisze organ żydowski, z natury rzeczy wrogo usposobiony do Poznania, Wielkopolski i polskiego obozu narodowego. „Nasz Przegląd" stwierdza poza tem, że z obecnego stanu w Polsce nie są zadowolone ani sfery posiadające, ani robotnicze, czego najlepszym dowodem jest stopnienie głosów socjalistycznych i komunistycznych przy jednoczesnym wzroście sił narodowych. Pismo żydowskie zauważa, że polskiemu obozowi narodowemu nie może przeciwstawić się ani „sanacja", ani lewica, bo „nie mają określonego planu działania, nie mają jasnego programu społeczno-politycznego, który potrafiłby porwać szerokie masy ludu polskiego".

Sosnowiecka Fabryka Wyrobów Ceramiczno-Sanitarnych

„JÓZEFÓW"

ma zaszczyt zawiadomić, że na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu **wyroby jej zostały odznaczone**

złotym medalem

Wyroby Fabryki „Józefów" są do nabycia we wszystkich składach artykułów wodociągowo-kanalizacyjnych. Tw 461

Uwaga: każda sztuka zaopatrzona jest w markę ochronną.

Banowie Jugosławji

Białogród, 10. 10. (PAT). Król podpisał dekret, mianujący 9 banów, kierowników banatów, utworzonych na zasadzie ustawy z 3 października br. Banami zostali Sermetz b. minister, profesor uniwersytetu dla banatu Drawy, Chilovicz, profesor uniwersytetu, członek najwyższej rady ustawodawczej, dla banatu Sawy z siedzibą w Zagrzebiu, Miłosawljewicz b. minister komunikacji, dla banatu Vrbas, Tartaglia, adwokat, b. mer m. Splitu, dla banatu Wybrzeży, Velja Popowicz, b. minister, dla banatu Dringa, Krsta Smiljanicz, generał emerytowany, dla banatu Zeta, Djordje Nestorowicz, adwokat, radca stanu, dla banatu Morawy, Zika Lazicz, wiceminister spraw wewnętrznych, dla banatu Vardar, Daka Popowicz, b. minister, dla banatu Dunaju.

Z Ligi Narodów

Genewa, 10. 10. (PAT). Sekretarz generalny Ligi Narodów zwołał na dzień 5 grudnia do Paryża konferencję państw, które podpisały projekt konwencji o zniesieniu zakazów i ograniczeń celnych.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Niepotrzebny pomysł centralistyczny

W artykule z dnia 27. 9. 29 r. „Dziennika Poznańskiego“ nr. 223 podano do wiadomości publicznej, że Izba handlowa w Katowicach zabiega o stworzenie „Centralnego Biura Informacyjnego“ przez związek organizacyj gospodarczych.

Potrzebę utworzenia takiej instytucji motywuje się niedostateczną rzekomo pod względem fachowym działalnością istniejących już na terenie Polski biur informacyjnych, które zajmują się udzielaniem wywiadów o zdolności kredytowej.

Poniższe uwagi krytyczne niech posłużą do zastanowienia się sfer przemysłowych, handlowych i bankowych, czy istotnie zachodzi potrzeba tego rodzaju eksperymentów o charakterze centralistycznym i statystycznym, których wartość wydaje się być nader wątpliwą i stanowić będzie obok istniejących już nadmiernych świadczeń społecznych nowe obciążenie dla borykającego się z coraz to nowemi zapędami etatystycznemi życia gospodarczego.

Wiadomą jest rzeczą, iż dopiero po wskrzeszeniu państwa polskiego począł się rozwijać na dobre przemysł i handel polski, co dało impuls do stworzenia niektórych instytucyj pomocniczych zbiorowego życia gospodarczego, które dopiero wówczas mogły wskrzesić swoją skromną działalność przedwojenną lub nawet zgoła ugruntować i rozszerzyć ją na nowo.

Do tej kategorji pomocniczych instytucyj handlowo-gospodarczych zaliczyć należy biura, które mają za zadanie udzielać sferom przemysłowym, handlowym i bankowym, informacyj o zdolności kredytowej ich kontrahentów czyli klientów.

Pierwsze lata powojenne nie sprzyjały rozwojowi biur informacyjnych. Przeciwnie, hamowały ich rozwój naturalny, gdyż potęgująca się stale inflacja czyniła do pewnego stopnia zbędną przezorność kupiecką i ostrożną selekcję klientów.

Proces selekcji zdrowego odłamu kupiectwa od naleciałości przygodnych handlarzy i spekulantów z czasów inflacyjnych, którzy wyrastali jak grzyby po deszczu i później po stabilizacji znikali jak kamfora, nie jest jeszcze całkowicie ukończony. To też chociażby zdrowy rozum i przezorność kupiecka nakazują, aby przemysł, handel i banki pracowały ręka w rękę z solidnemi placówkami biur informacyjnych.

Współpraca ta jednak jest jeszcze dość słaba i niewystarczająca, a przez to utrudnia się biurom informacyjnym ich zadanie należytego wypośrodkowania zdolności kredytowej. Nie mogą się jednak sfery przemysłowe, handlowe i finansowe skarżyć na to, aby istniejące od kilku lat solidne biura informacyjne nie starały się zadowolić swych abonentów.

Niestety przyznać trzeba, że i w tej gałęzi handlowej od pewnego czasu nagromadziło się wiele naleciałości i chwastów, które niewątpliwie szkodzą reputacji i dobrej opinji solidnvch biur informacyjnch. Za ten stan rzeczy ponoszą jednak winę i odpowiedzialność nietylko sfery handlowe, przemysłowe i banki, lecz także Izby przemysłowo-handlowe same, gdyż nie kto inny, jak one, będąc czynnikami oficjalnemi, powołane są do strzeżenia interesów sfer gospodarczych.

Wedle przepisów nowej ustawy przemysłowej powstanie i działalność biur, które zajmują się udzielaniem informacyj o zdolności kredytowej, podlegają koncesji rządowej (województwa) i tylko osoby dające dostateczną gwarancję moralną i zawodowo-fachową po zasięgnięciu opinji oficjalnego przedstawicielstwa przemysłu i handlu (Izb przemysłowo-handlowych) uzyskać mogą koncesję na prowadzenie biura informacyjnego o zdolności kredytowej. Ten przepis ustawowy niestety nie jest należycie wykonywany, oczywiście ze szkodą samych sfer gospodarczych.

Jeżeli zachodzi potrzeba usprawnienia działalności biur informacyjnych, da się to tylko osiągnąć drogą ściślejszej współpracy ze strony zainteresowanych, eliminowania przez dostateczną ingerencję i kontrolę Izb handlowych nieodpowiednich i niekoncesjonowanych informatorów, korzystania w większej mierze niż dotychczas z informacyj abonamentowych w solidnych biurach wywiadowczych oraz popierania ze strony wszelkich czynników gospodarczych jak i urzędowych, a wówczas biura informacyjne nałożone nań zadania będą mogły spełnić rzetelnie i akuratnie.

Wskazać potrzeba tylko na jedną okoliczność, aby przekonać, jak niezmiernie trudnem zadaniem jest ścisłe oznaczenie w informacjach właściciela realności, stanu hipotecznego i innych ciężarów. Wynika to stąd, że na terenie byłej dzielnicy pruskiej dostęp do ksiąg wieczystych nie jest publiczny i stanowi przeto poważną przeszkodę dla zorjentowania się w istotnej sytuacji majątkowej kontrahenta.

Izby handlowe przysłużą się ogółowi sfer gospodarczych, jeżeli w tym względzie poczynią skuteczne zabiegi o zmianę.

Co się tyczy zarzutu o brak zaufania do istniejących polskich solidnych biur informacyjnych ze strony zagranicy należy wyjaśnić, że i ten zarzut jest całkiem niesłuszny i tendencyjny. Jeżeli zagranica ma powód do niezadowolenia i nieufności z otrzymywanych z Polski informacyj o zdolności kredytowej, to powodem tego jest właśnie ten fakt, że sfery zagraniczne mało korzystają bezpośrednio z usług polskich solidnych biur informacyjnych, a posługują się pośrednictwem biur zagranicznych niemieckich czy szwajcarskich.

Jest rzeczą logiczną, że i biura informacyjne szwajcarskie czy niemieckie mające siedzibę zagranicą, muszą się posługiwać przy załatwianiu wywiadów na Polskę informatorem miejscowym. Systemem zaś jest szczególnie biur niemieckich (Schimmelpfeng, Dunn, Deutsche Auskunftei itd.), aby posługiwać się nie korespondentem oficjalnym w postaci polskiego solidnego biura informacyjnego, a tylko pokątnym informatorem niemieckim lub żydkiem, niemającymi absolutnie możności rzeczowego opracowania danej informacji. Stąd pochodzą narzekania i niewczesne żale zagranicznych sfer gospodarczych.

Gdyby nasze Izby przemysłowo-handlowe zechciały przez odpowiednie wyjaśnienia uświadomić zagranicę przez wydziały handlowe naszych poselstw zagranicznych i konsulatów o istnieniu solidnych biur informacyjnych w Polsce, które w stanie są sprostać niemieckiej czy innej konkurencji zawodowej, przyczyniłyby się niemało do zmiany tendencyjnych poglądów zagranicy na działalność polskich biur informacyjnych i zapobiegłyby w ten sposób ciągłym zakusom niemieckich biur informacyjnych usadowienia się w Polsce ze swemi oddziałami, co niewątpliwie ani naszym sferom gospodarczym ani też państwu samemu żadnego pożytku nie przyniesie.

S. M.

Krótkie informacje gospodarcze

— Komisja parytetyczna do ustalania wskaźnika drożyźnianego na G. Śląsku na posiedzeniu w dniu 1-szym października ustaliła, że łączne koszta utrzymania rodziny pracowniczej za czas od 31 sierpnia do 30 września rb. spadły o 1,73 procent.

— Estoński minister gospodarstwa Zimmermann wygłosił wczoraj w sejmie mowę, w której oświadczył, że rząd był zmuszony do podniesienia stawek celnych na niektóre towary, gdyż innym sposobem nie można było zrównoważyć bilansu handlowego państwa.

— „Börsen Kurrier“ zapowiada, iż w najbliższych dniach przybywa do Berlina znany przemysłowiec zapałczany p. Ivar Kreiger celem kontynuowania rokowań pożyczkowych z rządem Rzeszy.

— Wpływy celne Szwajcarji wyniosły w trzecim kwartale rb. 64 098 429 fr. wobec 57 411 306 fr. w tym samym okresie r. z. W czasie od 1 stycznia do 30 września rb. wpływy te osiągnęły 187 425 135 fr. wobec 174 999 829 fr. w tym samym czasie r. z.

— W pierwszym półroczu rb. wyemigrowało z Litwy 6 557 Litwinów, 1 231 Żydów, 206 Rusinów i 155 Niemców.

— Istniejąca w Bremie od 30 lat firma włókiennicza „Stellmann und Harder“, oraz pokrewna jej firma „Holtz und Co“ popadła w trudności płatnicze. Długi określa się na r iljon marek. Według dotychczasowych informacyj propozycja regulacyjna daje wierzycielom około 30 procent ich należności.

— W Magdenburgu otwarta została wystawa portowa. Otwarcia dokonał minister Spraw Wewn. Severing.

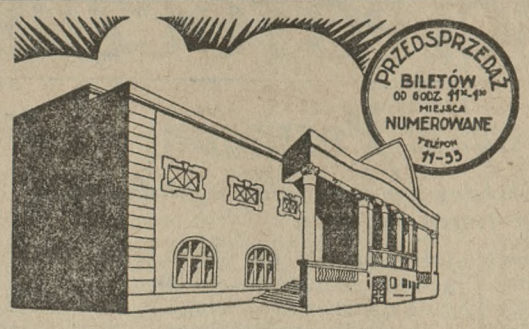

KINO APOLLO

Od dziś

„Trujące usta“

z

Raquel Meller

Przedstawienia o godzinie 5,30, 7,30, 9,30.

nw 4231/25

Kredyty dla hodowców drzew owocowych

Ministerstwo Rolnictwa podaje do wiadomości, co następuje:

Niezwykle silne mrozy, jakie panowały ostatniej zimy, zniszczyły znaczną część drzew owocowych w sadach i szkółkach i obniżyły zdolność naszej produkcji owoców. Aby przyśpieszyć wyrównanie tych strat, zostały uruchomione specjalne ulgowe kredyty dla właścicieli sadów i szkółek, mianowicie:

Państwowy Bank Rolny udzielać będzie pożyczki na wydatki, potrzebne do doprowadzenia uszkodzonych przez mrozy szkółek do poprzedniego stanu produkcji, w wysokości 3000 zł. na 1 ha obszaru szkółki według stanu z dnia 1. lipca 1927 r. Połowa każdorazowo przyznanej sumy pożyczki będzie zrealizowana przez P. B. R. w roku bieżącym, a druga połowa w dwóch równych ratach w latach 1930 i 1931. Każda rata będzie spłacana jednorazowo po trzech latach. Oprocentowanie pożyczek pobierane będzie według normalnych stawek procentowych, obowiązujących każdocześnie w P. B. R., zmniejszonych o 5 punktów procentowych, którą to różnicę oprocentowania za cały czas trwania pożyczki pokryje Ministerstwo Rolnictwa ze swych kredytów budżetowych. Forma kredytu i sposób ubezpieczenia zgodny będzie z zasadami, ogólnie obowiązującemi w P. B. R. — Pożądane będzie przedewszystkiem zabezpieczenie hipoteczne. Z pożyczek tych korzystać będą mogły, niezależnie od obszaru gospodarstw, szkółki, których produkcja drzewek przynajmniej w 80 proc. składa się z odmian uznanych za handlowe i które już dnia 1 lipca 1927 r. zajmowały obszar nie mniejszy niż 2 ha.

Państwowy Bank Rolny przeznaczył również sumę 200.000 zł. na pożyczki na pielęgnację uszkodzonych przez mrozy sadów handlowych, które stanowią główne źródło dochodu gospodarstw. Pożyczki będą przyznawane w wypadkach, gdy sady posiadają dostateczną opiekę fachową i dają rękojmię właściwego użycia kredytu. Wysokość pożyczek wynosić będzie 350 zł., na jeden hektar sadu. Pożyczki realizowane będą jednorazowo, a spłacane będą w trzech równych ratach w ciągu trzech lat. Ministerstwo Rolnictwa obniży o pięć punktów procentowych oprocentowanie pożyczek udzielanych na pielęgnację sadów, należących do gospodarstw o obszarze nieprzekraczających 50 ha.

Nadto Państwowy Bank Rolny zgodził się przedłużać o dwa lata spłatę pożyczek, udzielonych do końca 1928 r. na zakładanie sadów w tych wypadkach, gdy młode sady ucierpiały od mrozów, Ministerstwo rolnictwa zaś pokrywać będzie oprocentowanie tych pożyczek za okres przedłużenia.

Podania o pożyczki ulgowe, względnie o bezprocentowe przedłużenie spłaty pożyczek na zakładanie sadów kierować należy bezpośrednio i wyłącznie do właściwych oddziałów Państwowego Banku Rolnego. Podania o pożyczki na szkółki oraz pielęgnację sadów należy zaopatrywać w opinję właściwej Izby Rolniczej, lub Związku właścicieli szkółek, względnie Polskiego Związku Posiadaczy Sadów.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Rentowność spółek akcyjnych w Polsce.** „Wiadomości Statystyczne“ podają zestawienie rentowności spółek akcyjnych w Polsce 1927 r. Z ogólnej liczby 380 przedsiębiorstw, objętych zestawieniem, wypłaciło dywidendę w wysokości do 2 proc. — 20 przedsiębiorstw; od 2—4 proc. — 51 przedsiębiorstw; od 4—6 proc. — 83 przedsiębiorstw; od 6—8 proc. — 49 przedsiębiorstw; od 8—10 proc. — 69 przedsiębiorstw; powyżej 10 proc. — 108 przedsiębiorstw. W dziale przemysłów metalowego i maszynowego sprawozdanie objęło 51 spółek akcyjnych, z których wypłaciło: do 2 proc. — 4 spółki; od 2—4 proc. — 2 spółki; od 4—6 proc. — 16 spółek; od 6—8 proc. — 13 spółek; powyżej 10 proc. — 12 spółek.

(k) **Bezrobocie w Gdańsku.** Liczba bezrobotnych W. M. Gdańska, która z końcem sierpnia wynosiła 8.958 osób wzrosła z końcem września do 9.296 osób tj. o 3,4%. Największy wzrost liczby bezrobotnych zaznaczył się w przemyśle restauracyjno-szynkarskim z powodu zakończenia sezonu kąpielowego oraz w przemyśle metalowym głównie dzięki ograniczeniu pracy stoczni Schichaua, wykupionej jak wiadomo niedawno przez rząd niemiecki oraz rząd pruski z rąk prywatnych.

(k) **Wzrost eksportu węgla przez porty polskie.** Eksport węgla polskiego przez Gdańsk, Gdynię i Tczew w miesiącu wrześniu przedstawia się jak następuje: przeładowano w Gdańsku 498 937 ton; przeładowano w Gdyni 233 874 ton; przeładowano w Tczewie 8 462 ton; razem 741 273 ton. W porównaniu z tymże okresem czasu 1928 r. przeładunek węgla eksportowego na statki w Gdańsku, Gdyni i Tczewie wykazuje zwiększenie o 35 950 ton t. j. o 5,1 procent.

Z ZAGRANICY

(z) **Znowu wielka fuzja banków?** W związku z wielką fuzją banków w Berlinie, lansuje prasa wiedeńska uporczywie wiadomości o zamierzonej fuzji dwóch największych austrjackich instytucyj finansowych, mianowicie Wiener Bankverein i Bodencreditanstalt. Zaznaczyć należy, że głównym akcjonarjuszem pierwszej z nich jest Bank Rzeszy. (j)

(z) **Snowden nawołuje do oszczędności.** Otwierając międzynarodowy kongres oszczędnościowy, w którym bierze udział 400 delegatów w tem 250 zagranicznych, kanclerz skarbu p. Snowden wygłosił przemówienie powitalne przetłumaczone następnie na francuski, niemiecki i italski. Mówca wskazał na potrzebę gromadzenia oszczędności w każdym kraju europejskim, co uważa za nakaz chwili i czynnik znaczenia pierwszorzędnego wobec nieukończonej jeszcze odbudowy gospodarczej Europy. Mimo niepraktykowanego zastoju w wielkim przemyśle angielskim, znamionującego okres ostatnich 8-iu lat wzrosły znacznie wkłady oszczędnościowe i obroty instytucyj oszczędnościowych. Ogólna suma depozytów wyniosła 1500 miljonów f. szt.

Z WYDAWNICTW

(w) **Jubileuszowe numery „Kupca“ i „Świata Kupieckiego“.** Z okazji 25-lecia Związku Towarzystw Kupieckich w Poznaniu oraz 500-lecia Korporacji Kupców Chrześcijańskich w Poznaniu, przyczem jubileusze te święcono łącznie z wielkim zjazdem Kupiectwa polskiego w Poznaniu w ostatnich dniach września — wydały dwa tygodniki, organy Kupiectwa polskiego „Kupiec“ oraz „Świat Kupiecki“ specjalne numery jubileuszowe. Bogata treść numerów uwzględnia wszystkie dziedziny życia naszego Kupiectwa i została skreślona piórami najwybitniejszych znawców poszczególnych dziedzin.

TARGOWICA MIEJSKA

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 11. 10. 1929.

Spędzono wołów 6, buhajów 13, krów 25, bydła 44, świń 202, cieląt 91, owiec —, kóz —, prosiąt —. Razem zwierząt 337.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 11. 10 1929

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118,5 f. w. hol.); b) pszenicy 753 gr. (128,0 f. w. hol.)

„Ceny orjentacyjne“
parytet Poznań

Żyto	24.50—25.00
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	37,00—39,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	25,00—26 00
Jęczmień browarowy	27,00—30,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	21.75—23,75
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł. workach według urzędowo ustalonego typu (70%)	36,75
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. worka	57,50—61,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	16 25—17,25
Otręby pszenne	18,25—19,25
Rzepak	69,00—72,00
Groch polny	38,00—42,00
Groch Victoria	50,00—60,00
Groch Folgera	44,00—49,00
Ziemniaki fabryczne franco fabryka za kg. % mączki	0,21

Ogólne usposobienie spokojne.

Uwagi: Jęczmień, pojawiający się na rynku w większości wypadkach nie odpowiada normom jęczmienia browarowego.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Raj dziecięcy w Poznaniu

Jak się bawią i pracują dzieci we wzorowo urządzonej ochronce tramwajarzy

Przy ul. Słowackiego wznosi się duży kompleks budynków, które powstały przed trzema laty z inicjatywy dyrektora P. K. E. p. inż. Nestrypkego.

W frontowym gmachu t. zw. „Domu amarantowym" mieści się ochronka tramwajarzy, składająca się z 3 jasnych, słonecznych i obszernych sal, wyposażona w nowoczesne przyrządy wychowawcze. W tych właśnie salach gromadzą się przedszkolne dzieci tramwajarzy, które spędzają tam większość dnia, bawiąc się pod nadzorem siostry Zofji, kierowniczki oraz pomocniczego personelu.

Ochronka ta powołana do życia przez p. Nestrypkową, która żywo zajmuje się losem dzieci tramwajarzy, należy dziś pod każdym względem do rzędu wzorowych. To też nie dziw, że dzieci do takiego przyzwyczaiły się otoczenia i chętnie uczęszczają do ochronki, znajdując w niej wszystko, czego serduszka ich zapragnąć mogą. Panuje tam pogodna atmosfera, serdeczne ciepło i szczera wesołość.

Piękne salki robią b. miłe wrażenie. Pełno w nich kwiatów, wśród których uwija się dziatwa przybrana w schludne kitelki. Umywalnia posiada białe kaflowe ściany ozdobione szlakiem myjących się kotków — jako symbol czystości. Wzdłuż jednej ze ścian znajduje się szereg umywalek z kranami do ciepłej i zimnej wody. Nad tem są półki szklane, a w nich każde dziecko kładzie właśnie mydełko, szczotkę do paznokci, kubeczek, szczoteczkę do ząbków itd. Po nad półkami widnieją czarne sylwetki znaczków orjentacyjnych, według których każde dziecko rozpoznaje swoje rzeczy w szatni, a prócz tego, stolik, szafkę na robótki itd. znajdujące się w innych salach.

Wzdłuż przeciwległej ściany stoi szafa z 35 przegródkami, gdzie dzieci, zostawiając swe ubrania i trzewiki, wkładają białe fartuchy i pantofelki. W głębi szatni stoi specjalny stół, nad którym wisi lampa kwarcowa do naświetlania.

W sali zajęć obszernej i słonecznej pełno wszędzie zieleni i kwiatów, a ściany ozdobione są pięknemi malowankami. Wszędzie są rozrzucone małe zgrabne stoliki i krzesełka. Na każdym stoliku znajduje się roślinka, którą dzieci pielęgnują i podlewają, ucząc się przy tem akuratności i zamiłowania do przyrody. Po wytarciu kurzu z mebelków i nakarmieniu rybek w akwarjum, dzieci oddają się dowolnym zabawom.

O godz. 10 przy dźwiękach fortepjanu śpiewają „Kiedy ranne"..., odmawiają pacierz, poczem zjadają śniadanko, a następnie udawają się do sali zajęć. Po pogadance znowu wyprawiają różne harce w sali zabaw, w tym prawdziwym raju dziecięcym, gdzie mnóstwo zabawek, kwiatów i roślin. „Milusińscy" odbywają też ćwiczenia oddechowe, rytmiczne, gimnastyczne itd. Po tych ćwiczeniach idą znów do sali zajęć, gdzie ich płowe główki chylą się nad rysunkami, wycinkami, modelowaniem, budownictwem itd. O godz. 12 po myciu i pacierzu zjadają smaczny obiad, po którym biorą pledy i poduszeczki, rozkładają je w sali i urządzają sobie półgodzinny odpoczynek, często zasypiając. Potem jest znów zabawa, ćwiczenia i o godz. 14 wracają rozbawione do swych domów. (z)

Obchód ku czci Pułaskiego

Uroczyste nabożeństwo i defilada

Dzień dzisiejszy rozpoczął się pod znakiem niezwykle podniosłej uroczystości ku czci Kazimierza Pułaskiego. O godz. 9 odbyła się w kościele farnym uroczysta msza św. żałobna, na którą przybyli przedstawiciele władz wojskowych, organizacyj wojskowo-wychowawczych, władz komunalnych i wojewódzkich z prezydentem Ratajskim i wicewojewodą Grońziewiczem na czele. Nabożeństwo odprawił ks. prałat Stychel.

Krótko przed dziesiątą tuż przy zamku zgromadziły się większe tłumy publiczności, oczekując na defiladę, którą odebrali przedstawiciele miejscowych władz wojskowych łącznie z reprezentantami miasta i województwa.

Uroczystość ku czci Pułaskiego zakończy się dzisiaj wspaniałą akademją w Auli uniwersyteckiej o godz. 18-ej.

KALENDARZYK

Piątek. 11 października 1929

Słońce: wschód 6,10 — zachód 17,07; — długość dnia 10 godz 57 min.

Księżyc: wschód 15,12 — zachód 22,18; — po I kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Piątek. godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka plus 8 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 754 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 11 st. C., najniższa plus 7 st. C. Ilość opadu 1 mm.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: — 0,22 m.

Kal rz.-kat.: Placyda P.; jutro Maksymiljan

Kal. słow.: Dobromiła; jutro Grzemisław

Bibljoteka I. J. Kraszewskiego (Wrocławska 17) otwarta codziennie od 12—1 i od 4—7. w soboty od 12—3. Kaucja zł 3,00. Abonament zł 1,80. Wpis zł 0,50.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27 Grudnia 18.

Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75

Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul Marsz. Focha 98

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61

W innych dzielnicach miasta apteki tam się znajdujące.

OSOBISTE

— * **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — W dniu 12 bm. przypada rocznica śmierci śp. Heljodora Święcickiego, pierwszego Rektora Uniwersytetu Poznańskiego i jego założyciela i dlatego o godz 10 przed południem odprawione zostanie w kościele farnym nabożeństwo żałobne za spokój jego duszy. Celem umożliwienia młodzieży akademickiej i gronu profesorskiemu wzięcia licznego udziału w nabożeństwie, wykłady i ćwiczenia uniwersyteckie zostały zawieszone na czas od godz. 9—12 przed południem.

— * **Srebrne gody** obchodzą w niedzielę, 13 bm. pp Telesfor i Ludwika z Twardowskich Szymkowiakowie, zamieszkali przy ul. Dominikańskiej 1. Msza św. na intencję Jubilatów odbędzie się tegoż dnia o godz. 9 w kościele Księży Salezjanów.

— * **Srebrne gody małżeńskie** obchodzi w dniu 18 października rb. ceniony obywatel miasta naszego, powstaniec wielkopolski z 1918-19 roku, kupiec branży kolonjalnej, p Antoni Rypiński z małżonką swą Ludwiką z domu Szydłowską, zamieszkałych przy ulicy Woźnej 13.

Jubilat znany jest z pracy społeczno-narodowej, będąc członkiem Sodalicji Kupieckiej, Bractwa Kurkowego i wielu innych towarzystw. Żona zaś Ludwika już z domu wyniosła miłość do Ojczyzny, będąc córką znanego działacza społecznego, śp. Maksymiljana Szydłowskiego, właściciela cegielni i tartaku w Osiecznie.

Msza św. na intencję Jubilatów odbędzie się w kościele OO. Franciszkanów (w kaplicy Serca Jezusowego) o godz. 7 rano.

Jubilatom życzymy doczekania się w zdrowiu i szczęściu złotych godów. Dodać nam należy, że Jubilat jest czytelnikiem naszego pisma od przeszło 30 lat, krzewiąc zawsze w społeczeństwie ideę narodową.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Sodalicji Pań Miejskich.** Nabożeństwo miesięczne odbędzie się we wtorek, dnia 15 bm. o godz. 9 w kaplicy św. Józefa. O godz. 16,30 zebranie plenarne w auli uczelni im. Dąbrówki, ul. Młyńska nr. 10. Referat na temat: „Na drogach pracy programowej" wygłosi ks. prof. Skaziński.

— * **Stow. Żeńskie „Strażnica".** Zebranie plenarne w poniedziałek, dnia 14 bm po nabożeństwie różańcowem w sali parafjalnej. Wykład p. Jasielskiej. — W czwartek, dnia 17 bm zebranie Sekcji Eucharystycznej po nabożeństwie różańcowem w biurze parafjalnem. Wykład wygłosi p. dr. Dziegiecka.

— * **Z Tow. Młodych Przemysłowców.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 14 bm. wieczorem o godz. 20 w większej sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8. Na porządku obrad wykład p. red. Kaźmierczaka „O Kazimierzu Pułaskim".

— * **Krawcy i krawcowe konfekcyjni! Ogólne zebranie wszystkich zatrudnionych** w przemyśle konfekcji męskiej odbędzie się w niedzielę, 13 bm. o godz. 10 w lokalu p. Tomczyka, ul. Wroniecka 13. Na porządku obrad sprawozdanie z wydziału rozjemczego i omówienie sytuacji zarobkowej.

— * **Komenda Poznańskiej Drużyny Błękitnej** urządza dla swych członków przedstawienie amatorskie, połączone z zabawą taneczną, wobec czego zwołuje się nadzwyczajne zebranie Drużyny Błękitnej na dzień 13 bm. w niedzielę o godz. 9-tej rano w sali amarantowej Poznańskiej Kolei Elektrycznej przy ul. Słowackiego 19. Jednocześnie na powyższe zebranie zaprasza się rodziców i nowych członków. Program zebrania obejmować będzie pouczający odczyt oraz sprawę orkiestry przy drużynie.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Podwieczorek familijny** urządza w niedzielę, 13 bm. w salach „Boulevard" przy pl. Nowomiejskim 5, Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo pod wezwaniem św. Józefa przy Farze, na dochód ubogich i starców. W programie oprócz dobrej kawy, herbaty i mleka, loterja fantowa, koło szczęścia i różne inne zabawy dla dzieci. Wstęp dla dorosłych 1 zł, dla dzieci 50 gr. Początek o godz. 15 min. 30.

WYCHOWANIA, KURSY

— * **Czytelnia dla Kobiet** rozpoczyna kursy trykotażu, batiku, koronek, siatek, haftów — Zgłoszenia przyjmuje biuro ul Kantaka 9. II ptr. pomiędzy godz. 5—7 popołudniu.

— * **Propagandowy kurs szermierczy dla oficerów zaw. i rez.** uruchamia Okręgowy Urząd P. W. i W. F. przy dow. Korpusu Nr. VII w czasie od 14. 10. do 21. 12. 29 w godzinach popołudniowych codziennie od godz. 16 do 17,30 za wyjątkiem soboty i świąt. Zajęcia odbywać się będą w hali ćwiczeń Centr. Szkoły Gimn i Sportów. Uczestnicy kursu przedstawią Komendantowi Okr. Ośr. W. F. w dniu zgłoszenia zaświadczenie lekarskie, stwierdzające możliwość uprawiania sportu szermierczego. Ekwipunek sportowy stanowią: obuwie szermiercze i spodnie (bryczesy). Pożądany swetr lub bluza szermiercza. Obuwie zamówić można u Komendanta Okr. Ośr. W. F. w cenie od 20 do 30 zł (zależnie od gatunku skóry); szable, maski i rękawice dostarczy Okr. Ośr. W. F. W dniu 14 bm. o godz. 16 zgłoszą się wszyscy uczestnicy kursu u Komendanta Okr. Ośr. W. F. w hali ćwiczeń w Centr Wojsk. Szkole Gimn. i Sportów (koszary 57 p. p.). Zgłoszenia przyjmuje sekretarjat Zw. Ofic. Rez., ul. 27-go Grudnia 19. Tel. 33-09.

KRONIKA FILMOWA

— * **Kino parafjalne przy kościele Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie** wyświetla w dniach 12, 13 i 14 bm. film ciekawej treści p. t. „Bitwa morska przy wyspach Falklandzkich". Początek przedstawień w sobotę i poniedziałek o godz. 18,30, w niedzielę o 16, 18 i 20.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Zapowiedź przyjazdu wycieczki Zw. Ofic. Rez.** spotkała się w Paryżu z niezwykle serdecznym odgłosem wśród sfer rządowych i licznych przyjaciół Polski. W pierwszym dniu przyjazdu delegacja Z. O. R. złoży wieniec na mogile Nieznanego Żołnierza i dokona uroczystej ceremonji gaszenia i zapalania światła w obecności wojennego gubernatora m. Paryża, gen. Goureaud. Tegoż dnia ambasador Chłapowski przyjmie u siebie wszystkich uczestników wycieczki. Poza tem delegacja złoży wizyty Prezydentowi Francji, prezydentowi miasta i przedstawicielom władz. Francuski związek oficerów rezerwy urządzi specjalne przyjęcie w „Casino militaire", poza tem F. I. D. A C. oraz l'Union Nationale des amiens Combattants przygotowuje manifestacyjne powitanie polskich oficerów rezerwy. Wycieczka wyrusza z Poznania 5 listopada, wraca zaś 14 statkiem „Pologne" z Hawru do Gdyni. Ostatni termin zapisów mija nieodwołalnie 15 bm. Zapisy przyjmuje „Orbis". Koszta uczestnictwa III klasą 550 zł, II klasą 650 zł.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Cyrk Braci Staniewskich** daje dziś, jutro i w niedzielę ostatnie przedstawienia. Część dochodu z dzisiejszego przedstawienia dyrekcja Cyrku przeznacza na rzecz biura opieki społecznej m Poznania. Publiczność niezawodnie, uznając ofiarność dyrekcji Cyrku (część dochodu z wczorajszego przedstawienia była przeznaczona na rzecz Bratniej Pomocy Stud. U. P.), poprze jej sympatyczną imprezę.

— * **Historja z fałszywym wekslem.** P. Ignacy Zygmanowski, właśc. przedsiębiorstwa komisowego przy ul. Klasztornej 7, donosi nam: W dniu 1 bm. otrzymałem zawiadomienie od firmy B-cia Dymant, Brzeziny Łódzkie, ul. Mickiewicza nr. 12, że jest w posiadaniu weksla z moją pieczęcią i podpisem na sumę zł 500. Weksel ten miał być wystawiony na zlecenie firmy A. Mełamedzon, Konfekcja Krajowa, Poznań, ul. Wroniecka 18. Ponieważ nigdy wspomnianej firmie żadnego wekslu na 500 zł nie dawałem, skierowałem sprawę do tutejszej ekspozytury śledczej, celem wykrycia fałszerza wekslu i zapobieżenia dalszemu rozpowszechnianiu fałszowanych weksli. W dniu 8 bm. był Żyd M. w moim składzie komisowym i przyznał się do sfałszowania i puszczenia w obieg wekslu na 500 zł, lecz prosił mnie i zarazem przyobiecywał nagrodę, abym cofnął podanie swoje, skierowane do ekspozytury śledczej w sprawie sfałszowania wekslu. Ponieważ oczywiście nie myślę fałszerzy ochraniać, wskazałem mu drzwi Sprawa zatem znajdzie epilog w sądzie.

— * **Nowa atrakcja dla Górczyna.** Zaniedbana pod niejednym względem dzielnica górczyńska wzbogaciła się o nową placówkę kulturalną. Znani na tutejszym terenie przemysłowcy pp. Stanisław Szeliga i Wacław Sobocki stworzyli w specjalnie na ten cel przebudowanym gmachu na posiadłości radnego miasta p. Grzegorzewicza przy ul. Marsz. Focha 177 teatr świetlny pod nazwą „Polonia". Nowe kino, posiadające 400 miejsc i urządzone wedle wszelkich wymogów nowoczesnych, prezentuje się bardzo dodatnio. Podziwiać trzeba efektowne oświetlenie elektryczne, założone przez zakład instalacyjny p. Cichego przy ul. Wielkiej, jak również prace malarskie, wykonane przez zakład malarski p. St. Sipińskiego przy ul. Pocztowej 29, urządzenia wewnętrznego (siedzeń) dostarczył specjalny w tym zakresie magazyn mebli fy. Ignacy Linke, godła i wszelkie inne napisy wykonała firma Biernacki i Małecki przy ulicy Strzeleckiej 19.

Otwarcie nowej tej placówki nastąpiło w tych dniach. Poprzedził je uroczysty akt poświęcenia, którego dopełnił po okolicznościowem przemówieniu ks. prob. Gorgolewski ze św. Łazarza w asyście ks. prof. Drygasa. Na inauguracyjny seans wyświetlono polski, w Warszawie produkowany film pod tyt. „Czerwony błazen" według powieści Błażejewskiego. Nowo otwarty teatr świetlny „Polonia" cieszy się liczną frekwencją i ma zapewnione powodzenie, co jest zupełnie zrozumiałem, jeżeli się zważy, że dzielnica górczyńska nie posiadała dotąd żadnego tego rodzaju miejsca rozrywkowego.

— * **Czyj złoty kolczyk?** Znaleziono złoty kolczyk, ozdobiony 10 brylantami i niebieskim rubinem. Zgłosić się po niego można w biurze znalezionych rzeczy Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w godzinach biurowych. (z.)

— * **Z targu.** Dnia 11. b. m. na pl. Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 6,00—6,40 zł; masła mleczarskiego 7,20—7,40 zł; twarogu 1,00—1,40 zł; mendel jaj 3,30—3,50 zł; litr śmietany 2,80—3,20 zł; litr mleka pełnego 40 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 3,20 do 3,40 zł; słoniny wędzonej 4,00—4,20 zł; wieprzowiny 3,20—4,40 zł; wołowiny 3,20—4,40 zł; cielęciny 3,20—4,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: para kurcząt 5,00—6,00 zł; kura 4,00—5,00 zł; perlica 6,00—8,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; para gołębi 2,00—3,00 zł; para kuropatew 6,00—7,00 zł; za ryby: 1 kg. szczupaka 4,80—5,20 zł; karpia 4,80—6,00 zł; lina 5,00—5,60 zł; węgorza 7,00—8,00 zł; karasia 2—4,40 zł; leszcza 2—4 zł; okonia 3,60 zł; suma 4—5 zł; białych ryb 0,80 do 1,50 zł; za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 8—10 gr; pęczek marchwi 10 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 40—50 gr; szpinaku 60—80 gr; jarmużu 40 gr; 1 kg fasoli 30 do 50 gr; fasoli szparagowej 1,20 zł; 1 kg. rabarberu 30 gr; 1 gł sałatki zielonej 10 do 20 gr; białej kapusty 25—40 gr; modrej i włoskiej 40—60 gr; 1 p. rzodkiewek 20 gr; 1 p kalarepy 15 gr: 1 kalafjor 0,30—1,00 zł; 1 mdl. ogórków 60—80 gr; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kg. pomidorów 0,30—0,50 zł; za owoc: 1 kg. jabłek 0,40—1,10 zł; gruszek 0,60—1,00 zł; śliwek 0,50—0,80 zł; winogron 5 zł; za grzyby: 1 kg pieczarek 4—5 zł; 1 kg. zielonek 1,60—3; za mend. raków płacono 1—3,50 zł; 1 kg. chleba 40 gr — Targ ożywiony. Masło nieco tańsze. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wypadek samochodowy.** P. Owsianowski Kazimierz, zamieszkały przy ul. Mylnej 13, gdy jechał 10 bm. rowerem na ul. Przecznica, najechany został przez samochód P Z. 43 907, przyczem uszkodzony został rower (z.)

— * **Najechany przez wóz.** W dniu 9 bm. popołudniu pod wóz ciężarowy, naładowany żwirem, upadł 40-letni Piotr Nowaczyk, zamieszkały przy ul. Orzeszkowej 2 i doznał złamania obojczyka, łopatki i kilku żeber. Ciężko poranionego przewieziono do lecznicy miejskiej. (k.)

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Trujące usta".
Aurora: „Cyrk Chaplina".
Bajka: „Miss Cavell".
Casino: „Miss Cavell".
Colosseum: „Na żółtych wodach Jant-Sen-Kjang".
Corso: „Szpiedzy".
Edison: „Ostatnia bitwa morska".
Kapitol: „Student".
Metropolis: „Przedziwne kłamstwo Niny".
Odeon: „Szampan".
Renaissance: „Płonący okręt".
Słońce: „Człowiek z tłumu".
Mylowe: o godz. 3 „Awanturnicze przygody Fifi" i „O królu, który miał ochotę, na słomie robić interesy złote"
o godz. 5, 7 i 9 „Rozkosz zemsty".
Wilsona: „Król Arlekin".

— * **Wpadł na drzewo samochód** firmy Sp. Akc. Sklep Urania, kierowany przez szofera Jana Garnczarka z Poznania na szosie pomiędzy Wągrówcem a Bydgoszczą, rozbijając się. Przyczyną katastrofy miał być defekt w kierownicy. Szofer został ciężej pokaleczony, a trzej urzędnicy spółki Urania, jadący jako pasażerowie, odnieśli lżejsze obrażenia. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Napad rabunkowy.** P. Antoni Gaj, zam. w Kępnie, doniósł policji, że idąc ścieżką przez pole między ul. Szamarzewskiego a ul. Dąbrowskiego, zatrzymany został przez dwóch nieznanych osobników, z których jeden schwycił go za gardło i wywrócił na ziemię, poczem złoczyńcy przeszukali mu kieszenie i zrabowali portfel, zawierający 60 zł i dokumenty osobiste, plecak zawierający bieliznę, parę używanych trzewików oraz spodnie granatowe. Złoczyńcy następnie zbiegli niepoznani. Policja wdrożyła śledztwo. (z.)

— * **Z Stow. „Samopomocy Doraźnej" w Poznaniu, ul. Długa 3.** Zawiadamia się wszystkich członków oraz sympatyków, że miesięczne plenarne zebranie odbędzie się dnia 15 bm. o godz. 19.30 na sali Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1. Na porządku obrad sprawozdanie z rozwoju stowarzyszenia, sprawa założenia nowego oddziału dla osób starszych, sprawozdanie ze zjazdu weteranów z 1863 r. i wiele innych spraw.

— * **Kradzieże i włamania.** Do biura Samopomocy Doraźnej przy ul. Długiej 3 włamali się złodzieje i skradli maszynę do pisania wart. 650 zł. — Do mieszkania ks. prałata Majera przy św. Marcinie 5 włamali się złodzieje i skradli 100 zł. — Z pawilonu 19, stoiska 2, P. W. K. skradziono 13 żarówek i 6 bezpieczników. — Firmie „Kanden" skradziono z terenu P. W. K. 2 akumulatory wart. 500 zł. — Z terenu „A" pawilonu ciężkiego przemysłu skradziono zakładom hutniczym w Warszawie dywan, wart. 50 zł. — P. Szymczakowi Józefowi, zam. przy św. Marcinie 4, skradziono rower. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Poniósł śmierć** wskutek eksplozji aparatu do autogenicznego spawania żelaza w Bydgoszczy 24-letni ślusarz Henryk Szyrmer. Przyczyny wybuchu nie zdołano narazie stwierdzić. (k.)

— * **Pożar wybuchł** w Mądrem w powiecie średzkim w zabudowaniach rolnika Antoniego Ratajczaka, któremu spaliła się stodoła, napełniona tegorocznem żniwem i narzędzia rolnicze, wartości około 15 tys. zł. Straty pokrywa ubezpieczenie zaledwie na 4 tys. zł. Podejrzewa się, iż pożar podłożony został przez włóczęgów, którzy przed dwoma tygodniami odgrażali się Ratajczakowi zemszczeniem się z powodu nieudzielenia im wsparcia. (k.)

— * **Bójka** powstała w Racocie (pow. kościański) na zabawie Przysposobienia Wojskowego pomiędzy Józefem i Michałem Gierczyńskimi i Władysławem Dobrasiem z jednej strony, a Feliksem Adamczykiem, Józefem Staszakiem i Józefem Cynarem — z drugiej strony. W bójce brał udział również niejaki Michał Gierszal, który poranił nożem Feliksa Adamczyka, Józefa Staszaka, Władysława Dobrania i Aleksandra Cynara. Poranienia nie są niebezpieczne. Gierszala aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego w Kościanie. (k.)

— * **Zderzył się z wozem** na szosie w pobliżu Kościana samochód, własność p. Leszczyńskiego z Kościana, kierowany przez właściciela. Konie należały do rolnika Oswalda Starkego z Jasienia. Przy zderzeniu samochód wpadł do rowu, wóz został silnie uszkodzony a koń zabity. Z ludzi nikt nie poniósł szwanku. Winę przypisuje się Leszczyńskiemu, który nie posiadał prawa kierowania samochodem. (k.)

JARMARKI

— * **Stęszew.** Jarmark na konie, bydło, drób, zboże i towary kramne odbędzie się w czwartek, dnia 17 bm. Spęd wzgl. przywóz świń z powodu panującej zarazy jest niedozwolony.

— * **Krzywiń.** Jarmark na konie, bydło i towary kramne odbędzie się w dniu 16 bm. Spęd świń wzbroniony.

— * **Ostroróg.** W środę, dnia 16 bm odbędzie się w Ostrorogu jarmark na konie, bydło i towary kramarskie.

— * **Dobrzyca.** Jarmark w mieście Dobrzycy, pow. Krotoszyn, na konie, bydło i towary kramarskie odbędzie się w środę, dnia 16 bm.

— * **Ostrzeszów Wlkp.** Następny jarmark bydlęcy odbędzie się w czwartek, dnia 24 bm.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** (Z Tygodnia Dziecka.) W piątek w salce deputacyj miejskich w Magistracie odbyło się zebranie Komitetu Tygodnia Dziecka. Poszczególni członkowie zdali sprawozdanie z akcji komitetu oraz dokonano podziału zysku pomiędzy miejscowe instytucje opieki nad dzieckiem. Jak wynika ze sprawozdania kasowego, kwesta uliczna dała dochodu 448 złotych, a ze sprzedaży odznak i nalepek zebrano 483,40 zł — razem 931.40 zł. Po potrąceniu 6.50 zł kosztów, podzielono resztę jak następuje: Wojewódzkiemu Komitetowi przekazano 231,22 zł. Ochronce św. Wojciecha 173,42 zł, Żłóbkowi 173,22 zł, Stacji Opieki nad matką i dzieckiem 173,22 zł, Lecznicy Dziecięcej 173,22 zł. (br.)

Zebranie b. kasjerów i kontrolerów P. W. K.

W lokalu p. Jarockiego odbyło się wczoraj nadzwyczajne zebranie b. kasjerów i kontrolerów na P. W. K., którzy zgłaszają pretensje do dyrekcji o to, że nie uregulowała należności za nadgodziny, oraz, że zwalnianie poszczególnych kontrolerów i kasjerów odbywać się miało nieformalnie. Na obrady przybyło przeszło 100 zainteresowanych. Z ogólnych wywodów wynikało, że zgromadzeni wysłali w tej sprawie list do dyrekcji P. W. K. z żądaniem zapłacenia zaległości, na co dyrekcja zgodziła się, ustalając na przeprowadzonej konferencji z inspektorem pracy termin płatności. Termin ten jednak minął, a dyrekcja nie wywiązała się ze swego przyrzeczenia i dlatego ponownie zwrócono się do niej listownie z żądaniem załatwienia sprawy. Pismo to pozostało — jak twierdzili zebrani — bez echa mimo, że grożono sądem.

Po obszernej dyskusji uchwalono sprawę skierować na drogę sądową.

W dalszym ciągu obrad przewodniczący odczytał wniosek zarządu, według którego kontrolerzy i kasjerzy mają się odłączyć od Związku Pracowników Miejskich i Zakładów Użyteczności Publicznej i założyć własną organizację. Po szerszej dyskusji wniosek ten przyjęto jednogłośnie. Na tem obrady wyczerpano.

Wysiedleni z Litwy Polacy.

Na odcinku granicznym Wiżajny wysiedlono z granic Litwy 54-letniego nauczyciela Władysława Grzywalskiego, który w ciągu 10 lat pełnił obowiązki kierownika polskiej szkoły miejskiej na Litwie. Równocześnie z Grzywalskim wysiedlono jego żonę i dwóch synów, studentów uniwersytetu kowieńskiego.

SPORT

Boks

Lipsk - Poznań. Wielkie zrozumienie dla sportu bokserskiego okazał znany na tutejszym gruncie obywatel i przemysłowiec p. Jan Łuczak, który ofiarował na niedzielny mecz 3 piękne nagrody. Poza tem przeznaczyły firmy „Dom Sportowy" i „Start" cenne upominki i żetony. Dla drużyny lipskiej przygotowuje P. O. Z. B. tradycyjny proporzec. Przypuszczamy, że zawodnicy nasi dołożą wszelkich starań, aby godnie bronić barw Poznania. Przygotował ich sumiennie i starannie doskonały trener p. Stamm, dzięki życzliwemu stanowisku komend. Ośr. Wych. Fiz. p. por. Dembińskiego należy też żywić nadzieję, że zwycięstwo będzie po naszej stronie. Przypominamy, że mecz ten odbędzie się 13 b. m. punktualnie o godz. 12 w kinie Metropolis. Celem uniknięcia natłoku przy kasie poleca się o nabywanie biletów w przedsprzedaży w firmach: „Camera" (ul. Fr. Ratajczaka), „Dom Sportowy (ul. św. Marcina 14) i „Start" (ul. św. Marcin 45).

Lekka atletyka

Zgłoszenia do biegu na przełaj o mistrzostwo Polski, który odbędzie się w niedzielę w Król. Hucie jako ostatni punkt pięcioletniej walki o „Łucznika", przedstawia się następ.: Kostrzewski, Jaworski, Malanowski, Milcz, Wanat, Twardo, Chrostowski i Kawa — wszyscy z „A. Z. S." — Warszawa; Drabik, Mędrzycki i Orłowski z „Polonji" — Warszawa; Tucholski (Huragan — Wołomin); Żyłka, Kołodziej, Nowara, Lech i Kasprzyk — z G. Śląska; Petkiewicz i Sarnacki z „Warszawianki". Do chwili obecnej brak zgłoszeń Motyki Zdzisława i Sawaryna.

Nowy rekord na 800 m dla pań ustanowiła Wieczorkiewiczówna, uzyskując 2:36.6.

Piłka nożna

Zarząd ligi zawiesił na swem ostatniem posiedzeniu „Pogoń", „Czarnych", „Warszawiankę" i „Ruch" za nieuiszczanie opłat członkowskich.

„Czarni" - „Warta". Tegoroczne ostatnie w Poznaniu zawody o mistrzostwo ligi w Poznaniu odbędą się w niedzielę na boisku „Warty" pomiędzy najstarszym klubem w Polsce „Czarnemi" ze Lwowa i „Wartą". Mecz pierwszej serji we Lwowie przyniósł „zielonym" zwycięstwo tem więcej powinni oni na własnym gruncie zawody skończyć sukcesem. W niedzielę wystąpi „Warta" w poniższym składzie: Fontowicz — Nowicki i Flieger — Przykucki, Wojciechowski i Scherfke I. — Radojewski, Knioła, Scherfke II., Przybysz i Dembiński. Początek o godz. 15. Przedsprzedaż biletów w „Camerze" (ul. Fr. Ratajczaka 3) oraz w sekretarjacie klubu Al. Marcinkowskiego 26 codziennie od godz. 10 do 12 i od 15 do 19. W niedzielę — od godz. 10 do 12. Sędziuje p. Słomczyński z Sosnowca.

Mecze o wejście do ligi są w niedzielę następujące: w Warszawie — „Marymont" i „ŁTSG" sędzia p. Kowalski, w Bydgoszczy — „Polonia" i „Legja", sędzia p. Brzeziński, w Radomiu — „RKS" i „Naprzód", sędzia p. Glinkin, w Wilnie — „Ognisko" i „Kresovia", sędzia p. Wróbel oraz w Przemyślu „Lechja" i „9 p. a. c.".

Prezes PKS. p. Mallow poddał się do dymisji w związku z zarzutami i oszczerstwami jakie spotkały go na ostatniem walnem zgromadzeniu ligi ze strony delegata „Ruchu" p. Przygrodzkiego. Zaznaczyć należy, że treść zarzutów jak i forma oświadczenia tegoż p. Przygrodzkiego wywołały wówczas ogólne oburzenie i wobec całkowitej naiwności wywodów nawet powszechny śmiech. P. Mallow skierował sprawę do komisji dyscyplinarnej.

W wyniku śledztwa przeprowadzonego w lwowskim okręgu sędziów zawieszono p. Grabowskiego. Poza tem ukarano 12-miesięczną dyskwalifikacją p. Szybę prezesa lwowskiego okręgu sędziów i dalszą dyskwalifikacją p. Bittmana.

Tennis

Sukcesy Jędrzejowskiej w Meranie. Nasza mistrzyni zyskuje powszechne uznanie, budząc coraz większe zainteresowanie, jako nowa gwiazda na widnokręgu tennisu. Pokonała ona w dalszym ciągu doskonałą p. Kallmeyer 7:5, 6:2, wchodząc już tem samem do ćwierćfinału.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Klub Sportowy „Sparta".** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę, dnia 12 bm. o godz. 20 w lokalu p. Tomikowskiego przy ul. Szamarzewskiego 18. Wobec ważnych spraw przybycie każdego członka konieczne.

— **Koło Śpiewackie „Gędźba" Poznań-Winiary.** Miesięczne plenarne zebranie odbędzie się w sobotę, 12 bm. na sali p. Jędroszkowiaka w Urbanowie o godzinie 19,30.

— **Oddział poznański Zw. Zaw. Automobilistów** urządza dnia 12 bm. o godz. 20 na sali Ogrodu Zoologicznego w Poznaniu zabawę jesienną.

— **Stow. Urzędników Komunalnych m. stoł. Poznania** urządza w sobotę, 12 bm. na sali restauracji „Boulevard" przy placu Nowomiejskim zabawę jesienną. — Początek o godz. 20. Zaproszenia wydaje Sekretarjat Stowarzyszenia, ul. Zamkowa 1-2.

— **„Canaria",** Towarzystwo Hodowli Kanarków i Ochrony Ptaków Leśnych w Poznaniu. Zebranie plenarne w niedzielę, dnia 13. bm. o godz. 10-tej przed południem, w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8. Ze względu na bardzo ważne sprawy przybycie wszystkich członków pożądane.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: M. C. z prośbą o zdrowie 5 zł. — Stanisława Sławska 10 zł. — Franciszek N. 1 zł. — J. i M. R. z prośbą o zdrowie 5 zł. — Kazimierz Kotliński 3 zł. — N. N. 2,50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 1 934.60 zł.

Na ubogich miasta Poznania: Inż. Antoni Szuman zamiast wieńca na trumnę śp. dr. A. Bałachowskiego 20,20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 235,20 złotych.

Na chleb św. Antoniego: J. P. z podziękowaniem za złożenie egzaminu 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 79 złotych.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Franciszek Borowczyk, robotnik, 71 l. Józef Michał Karkoszka, monter, 53 l. Szczepan Nowak, pomocnik ogrodowy, 22 l. Jan Popielecki, nauczyciel Szkoły Budowy Maszyn, inżynier, 58 l. Henryk Bernard Wojniarkiewicz, 3 mies. Wiktorja Samarzewska, robotnica, 22 l.

KRONIKA FILMOWA

Dziś w piątek premjera głośnego filmu reż. King Vidora, p. t.

„CZŁOWIEK z TŁUMU"

Dziś w piątek wchodzi na ekran teatru świetlnego „Słońce" głośne arcydzieło filmowe, p. t.

„CZŁOWIEK z TŁUMU"

reżyserji genjalnego Kind Vidora, niezapomnianego twórcy „Wielkiej Parady". W najnowszem swem dziele, które podbiło cały świat, znakomity reżyser przedstawia nam tragiczne dzieje człowieka, który pomimo pracowitości i wielkich zdolności — pozostał nadal dla wszystkich, nawet dla swej małżonki — szarym człowiekiem, jednym z tej miljonowej rzeszy bezimiennych, „Człowiekiem z tłumu".

W „Człowieku z tłumu" King Vidor poruszył tym razem ogólnoludzką tragedję i stworzył dzieło, które mistrzowskiem ujęciem tematu, szeregiem kapitalnych scen i mnóstwem niezwykłych efektów — porwać i wzruszyć musi każdego. Role główne w tem niezwykłem arcydziele filmowem nazwanem przez krytykę „najsubtelniejszym i najpiękniejszym filmem sezonu" grają świetnie: Eleanor Bordman (żona) i James Murray (mąż). Pw 6235

„Człowiek z tłumu" w największych stolicach Europy i Ameryki zdobył sobie rekord powodzenia — niewątpliwie i w Poznaniu najnowsze arcydzieło King Vidora zdobędzie sobie wielkie i zasłużone uznanie.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś „Polska krew". W sobotę „Hrabina" z pp. Bojar-Przemieniecką, Fedyczkowską, dr. Roesslerówną, Drabikiem, Sendeckim, Urbanowiczem i Wawrzynieckim, kapelm. dyr. Wojciechowski. W niedzielę o godz. 15 po cenach znacznie zniżonych „Halka" w doskonałem wykonaniu pp. Marynowicz, Czekotowskiego, Perkowicza i Zatheya, kapelmistrz p. Tyllia. Wieczorem atrakcyjna „Hrabina Marica" z p. Grabowską w partji tytułowej oraz z pp. Fontanówną, Karską, Bratkiewiczem, Gruszczyńskim, Raczkowskim, Sendeckim, kapelmistrz p. Leszczyński. W poniedziałek „Pan Twardowski".

„Blanchefleur", opera Kienzla, wznowiona będzie w czwartek z gościnnym występem Józefa Wolińskiego oraz z p. Fedyczkowską w partji tytułowej. Kierownictwo muzyczne spoczywa w wytrawnych rękach kapelmistrza p. Tyllji.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś po raz trzeci ostatnia nowość repertuarowa komedja Zygmunta Kaweckiego „Para nie para". Jutro po raz 113 rekordowa krotochwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia". W niedzielę popołudniu po cenach znacznie zniżonych arcykomiczna krotochwila Wincentego Rapackiego „W czepku urodzony". W próbach nagrodzona na konkursie krakowskim sztuka A. Nowaczyńskiego „Wiosna narodów". Reżyserja p. St. Wysockiej.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś ukaże się nasz znakomity gość p. Antoni Fertner w rekordowej komedji p. t. „Pan naczelnik... to ja!", która cieszyła się na scenie Teatru Nowego ogromnem powodzeniem. W roli samozwańczego pana naczelnika, p. Fertner stwarza szereg przezabawnych sytuacyj, wywołując wśród publiczności wybuchy beztroskiego śmiechu. W sobotę po raz ostatni „Panienka z dancingu" z p. Fertnerem w roli Woreczka, właściciela dancingu, a w roli Marysi p. H. Cieszkowska. W niedzielę „Pan naczelnik... to ja" — ostatni gościnny występ p. Fertnera w Poznaniu.

Koncert Alfreda Hoehna, słynnego pianisty odbędzie się w nadchodzącą **niedzielę, dnia 13 października, wieczorem, o godzinie 8,** w sali Domu Ewangelickiego. Występ tego słynnego pianisty wywołał zrozumiałe zainteresowanie w naszem mieście, bo też rzadko słucha się pianisty z takiem zadowoleniem jak Hoehna. Bremer Nachrichten pisze z okazji współudziału Hoehna w koncercie symfonicznym: „Punktem kulminacyjnym koncertu była gra fortepianowa słynnego na cały świat pianisty Alfreda Hoehna. Artysta wykonał Webera Konzertstuek i Straussa „Burleske", zapewniając tym utworom przez polot i siłę swej interpretacji ożywionej głębią odczucia swego ognistego serca, gorące przyjęcie u publiczności, która porwana i wzruszona mistrzowstwem jego gry, nie szczędziła Hoehnowi entuzjastycznych oklasków". Wspaniały program, który artysta wybrał na koncert poznański zawiera utwory najwybitniejszych kompozytorów jak Bacha, Regera, Rachmaninowa, Albeniża, Godowskiego, Bartoka i Chopina. Punktem kulminacyjnym wieczoru będzie odegrana przez Hoehna Sonata asdur op. 110 v. Beethovena, którą wykonaniem zachwyci artysta naszych słuchaczy. Sprzedaż biletów na ten mistrzowski koncert u p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, w dzień koncertu od godziny 7 wieczorem przy kasie. zw 19 394

Teatr Wielki

DZIŚ — „Polska krew" — operetka Nedbala.
Sobota, 12. 10. „Hrabina", opera Moniuszki.
Niedziela, 13. 10. o godz. 15 „Halka", opera Moniuszki. (Ceny znacznie zniżone).
Niedziela, 13. 10 wieczorem „Hrabina Marica", operetka Kalmana.
Poniedziałek, 14. 10. „Pan Twardowski", balet Różyckiego.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia

Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie.

Teatr Polski

DZIŚ — „Para nie para".
Sobota, 12. 10 „Maman do wzięcia".
Niedziela, 13. 10. popoł. „W czepku urodzony". (Ceny znacznie zniżone).
Niedziela, 13. 10 wiecz. „Para nie para".
Poniedziałek, 14. 10 „Spazmy modne".

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Pan naczelnik... to ja!" — Gośc. występ Antoniego Fertnera.
Gośc. występ Antoniego Fertnera.
Sobota, 12. 10. „Panienka z dancingu". — Gościnny występ Ant. Fertnera.
Niedziela, 13. 10. „Pan naczelnik... to ja". Gośc. występ Antoniego Fertnera.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

WŚROD KSIĄŻEK

RASOWA POWIEŚĆ REALISTYCZNA

Ci, co mówią, że się już wyżyła powieść realistyczna, niechaj przeczytają „Ceglany dom" Jerzego Kossowskiego*). Powieść ta głęboko wzrusza. Mamy wrażenie, jakgdybyśmy odwrócili wstecz kartę wielkiej księgi dziejów. A przecież nie jest to powieść „historyczna"; historja inaczej na nas działa, bardziej uroczyście, jednak mniej ciepło. Ale zobaczyć ludzi z przedwczoraj, ludzi jeszcze żyjących, a już na wymarciu, jako działających w pełni swych sił witalnych, jest to wzruszenie jedno z najsubtelniejszych, coś, jak wspomnienie z dzieciństwa.

Kossowski nic nam nie mówi o epoce, w której rozgrywa się akcja jego powieści. Bo też nie było to potrzebne. Problematy, które porusza, intryga, którą rozwija, należą do wszystkich epok; z paru tylko szczegółów widzimy, że jesteśmy w czasach dzisiejszych. Ale bohaterowie Kossowskiego — to zacna, przedwojenna szlachta „z Królestwa", cudem ocalały rezerwat życia, które z łezką czy bez łezki, już tylko wspominamy. Rzetelnie realistyczna faktura dzieła, przypominająca nam najlepsze tradycje powieści polskiej z końca XIX. i początku XX. wieku — dostosowana jest znakomicie do uczuciowego tonu opowiadania. — Staroświecczyzna? — któż poważyłby się tem mianem ochrzcić powieść tak tętniącą życiem, jak „Ceglany dom"? Poprostu autor pisze o tym odcinku rzeczywistości, który go obchodzi, który zna, który dojrzał widzeniem artysty, a w sposobie ujęcia tematu ma odwagę kierować się nieomylnemi wskazówkami talentu, a nie napuszonym imperatywem snobizmu literackiego.

Kossowski wprowadza nas w dzieje dwóch rodzin szlacheckich, osiadłych pod Mławą: bogatych „pałacowych" Wildeckich i „dworskich" — Zameyciów. Młody Wildecki, panicz i bałamut zaleca się do Kaźki Zameyciówny, która pochłonięta całkowicie pracą na ukochanym kawałku ziemi, wzbrania się połączyć los swój z lekkomyślnym młodzieńcem. Ha, trudno, panicz nie próżnuje: nie Kaźka to jej siostra Zosia. Z tą poszło łatwiej. Rezultat: groźba rychłego macierzyństwa. Konflikt rodzinny zakończony tragicznie zabójstwem aż dwóch osób dramatu: ojca uwiedzionej Zosi i młodego Wildeckiego. Przeżyta tragedja nie łamie jednak obu rodzin, przeciwnie po wstrząsie atmosfera się powoli rozrzedza, rany zabliźniają, wszystko wraca do porządku i ostatecznie odnosi tryumf głęboko ukryty w tych ludziach instynkt ładu i przeświadczenie, że żyć trzeba — skoro się już żyje. Zosi dziecko umiera, a młody Józef Zameyć żeni się z siostrą nieszczęsnego awanturnika, Aleksandra Wildeckiego.

Gdybym powieść Kossowskiego umieścić chciał w jakiejś filjacji literackiej, to wyprowadziłbym ją bodaj od Reymonta. Kossowski — to Reymont szlachetniejszy. Ten sam wigor, prawdziwie zdrowy realizm, świetna obserwacja, a co najważniejsze, ten głęboko łączący obu pisarzy instynkt życia i wiara w proste, pozytywne walory duszy polskiej, która złamać się nie da i lepiej, czy gorzej — zawsze się jednak przez najsroższe choćby perypetje losu jakoś przebije. Bez uciekania się do wielkich słów, śmiało rzec można, że Kossowski jest wyrazicielem zdrowych, głębokich i pozytywnych elementów duszy narodowej.

Poznań.

J. E. Skiwski.

*) Jerzy Kossowski. Ceglany Dom. Nakł. Gebethnera i Wolffa — 1929.

Nowa sztuka Johna Galsworthy. Nasz korespondent londyński (z. gr.) pisze nam: Niebawem ukaże się w wydaniu książkowe mnowa sztuka Johna Galsworthy p. t.: „The roof" (Dach). Jego sztuka „The skin game" grana jest obecnie w jednym z teatrów Londynu.

KSIĄŻKI NADESŁANE

St. Tync i J. Gołąbek „Przewodnik metodyczny do czytanek polskich". Książnica - Atlas Lwów 1929.

„Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu". Rocznik trzydziesty piąty. Toruń 1929. Nakładem Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

HISTORYK-ENTUZJASTA WILEŃSKIEJ WSZECHNICY

(Na ostatni dzień 350-lecia)

W uroczystych dniach wileńskiego jubileuszowego obchodu nie powinno zabraknąć wspomnienia o profesorze Ludwiku Janowskim, który we wskrzeszonej Wszechnicy należał do najbardziej świetlanych postaci. Należy mu się pamięć nie tylko dla tego, że jako uczony — a był historykiem oświaty i kultury — odznaczał się nieprzeciętnemi zdolnościami i olbrzymią iście lelewelowską pracowitością, zaś jako człowiek strawił całe, niestety krótkie życie w służbie dla najwyższych ideałów, dla Polski i dla ukochanych przez siebie Kresów. Szczególniejszy powód tego wspomnienia właśnie teraz leży w tem, że Janowski od lat niemal studenckich wgłębiał się i wczuwał w dawne wileńskie tradycje i wskrzeszał je w swych badaniach nad dziejami wileńsk. uniwersytetu. Jego badania, czy ujęte w ramy wykończonych rozpraw czy rozrzucone w recenzjach i sprawozdaniach czy nawet jako popularne artykuły dziennikarskie stanowiły zawsze zdobycz naukową, bo dawały coś dotąd nieznanego, lub prostowały dotychczasowe błędne poglądy.

Urodzony w r. 1878, wychowany w Ziemi Kijowskiej w Stawiszczach i Białej Cerkwi, potem student kijowskiego uniwersytetu, następnie doktor, lektor i docent uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie — w okresie wojny światowej działał najpierw w Szwajcarji z Paderewskim, Kucharzewskim, Osuchowskim i Sienkiewiczem a następnie w Kijowie jako dyrektor polskiego gimnazjum, wiceprezes Towarzystwa Narodowego, organizator oraz rektor polskiego Kollegjum Uniwersyteckiego i kierownik Wydziału oświaty.

Myśl jego i płomienne uczucie biegło jednak zawsze ku Wilnu. I tak pisał w r. 1901: „Późno w noc czytałem o uniwersytecie wileńskim. Zupełnie odleciałem z tego świata — tam łączyłem się z duchami bratniemi. O świetne czasy wileńskie! Czy Wilno zostanie wskrzeszone? Nie przestanie mię trawić tęsknota do tych niepowrotnych lat". A w r. 1912, gdy w sali im. Śniadeckich na Wszechnicy Jagiellońskiej wykładał o Wileńskim Uniwersytecie, który nazwał Atenami Litewskiemi, zakończył proroczemi słowami: „Głęboko jestem przekonany i pozwalam to sobie z naciskiem wyrazić, że życie ducha i myśli z wileńskich czasów przetrwa przemoc, odrodzi się z popiołów jak ów mityczny Feniks i głosem zrozumiałym przemówi do potomnych". Zarazem stawiał program, że „jeżeli sądzone nam kiedyś mieć znowu wyższą szkołę w Wilnie, to na czele tej szkoły powinny stanąć tradycje idące od Śniadeckich, Czackiego, Lelewela, Filomatów, a w roku 1917 z katedry Kijowskiego Kollegjum wyraził nie już pragnienie, ale pewność, że Wilno zmartwychwstanie. Trudno nie wierzyć — mówił — żeby ta przesławna świątynia nie powstała znów do życia, bo o to woła wszystka ziemia nasza".

Nikt też bardziej od Janowskiego nie był wprost przeznaczony, by w Wilnie wykładać i działać. Wszak sam powiedział o sobie, że z ducha jest uczniem wielkiej Wileńskiej Szkoły, jest rzecznikiem żywym jej ideałów, a za zadanie swe uważa głosić, że sława Wilna nie przebrzmiała oraz że mieć należy nadzieję, że po dniach pokuty i męki nastanie dzień zbawienia i szczęścia.

Z końcem roku 1919 rozpoczął działalność profesorską na wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Stefana Batorego. Było to spełnieniem marzeń całego życia, otwarciem upragnionego pola pracy naukowej, nauczycielskiej, organizacyjnej, obywatelskiej, ale niestety było również przedwczesnym końcem tego wszystkiego, gdyż ten człowiek niezwykły zmarł 18 listopada 1921 roku, a zwłoki jego spoczęły na cmentarzu wileńskm Rossa, gdzie są nagrobki tylu wileńskich profesorów i lirnika litewskiego Syrokomli. Adam Grzymała-Siedlecki nazwał go słusznie w pośmiertnem wspomnieniu „filomatą wśród nas".

Przyjaciele, koledzy i wielbiciele Zmarłego zebrali w całości niektóre z jego prac i ogłosili pod tytułem „W promieniach Wilna i Krzemieńca" dedykując ten tom „Uniwersytetowi Stefana Batorego świątyni nauk, przesławnej kresowej ducha narodowego słannicy ongiś i dzisiaj pomnożycielowi polskości". Niestety prace wykończone stanowią tylko drobną część dorobku dwudziestoletniego, który po Ludwiku Janowskim pozostał. Kilkadziesiąt tek z materjałami, w tem przeszło 50 o Litwie, Wilnie i Wileńskiej Wszechnicy kryje to, co mogło uczynić go jednym z największych w Polsce uczonych i pisarzy.

Poznań.

Dr. Tadeusz Silnicki.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Nowi profesorowie Politechniki Lwowskiej. Ze Lwowa piszą nam: Prof. dr. Adolf Jeat został mianowany profesorem zwyczajnym technologji chemicznej, dr. Adam Kuryłło — profesorem budownictwa żelaznego, inż. Stan. Kubicki profesorem wydz. rolniczo - leśnego na Politechnice Lwowskiej. (nl)

TEATR

Nowy przekład „Konfederatów". Z Warszawy piszą nam: Teatr Narodowy wystawia ku uczczeniu rocznicy Pułaskiego „Konfederatów barskich" Mickiewicza w nowym przekładzie, którego dokonał z rękopisu Artur Górski. Reżyseruje Józef Węgrzyn, który odtwarza rolę Kazimierza Pułaskiego. W innych rolach wystąpią: pp. Zahorska (hrabina), Rotter-Jarnińska (starościna), Chmieliński (ks. Marek), Bay-Rydzewski (wojewoda), Biegański, Skarzyński, Zieliński, Łuszczewski, Zejdowski Gielniewski, Hryniewicz i Rakowski. Dekoracje przygotowuje W. Drabik. W uroczystości wezmą też udział orkiestra i chóry. (tw.)

OCHRONA ZABYTKÓW

Cenne wykopaliska. Ze Lwowa piszą nam: W majątku Ostapach w pow. skałackim rozkopano pod kierownictwem dr. Jana Bryka, asystenta uniwersytetu Jana Kazimierza, stary kurhan. W kurhanie odkryto kilkanaście szkieletów ludzkich i znaczną ilość wyrobów z kamienia. Są to cenne zabytki historyczne. Pochodzenie ich można ustalić na młodszą epokę kamienną, około 2000 roku przed narodzeniem Chrystusa. (oz.)

MUZYKA

Z śpiewaka zakonnikiem. Tadeusz Orda, świetny barytonista, postanowił wstąpić do zakonu OO. Bernardynów we Lwowie, jak już za pismami warszawskiemi donieśliśmy pokrótce. P. Orda był już zaangażowany na sezon obecny do Opery poznańskiej — a nie miał dopiero się angażować, jak przez omyłkę było powiedziane. Wobec postanowienia artysty umowa ta oczywiście upada, z wielką dla naszej Opery szkodą.

P. Orda, obdarzony pięknym i doskonale wykształconym głosem, odniósł był za swej niedawnej u nas gościny ogromny sukces. Po ustąpieniu Zygmunta Zaleskiego wytworzyła się w naszej Operze dotkliwa luka zarówno w partjach barytonowych i basowych, które Zaleski tak nieporównanie odtwarzał, jak w reżyserji, której był mistrzem. Zapełnić miał tę lukę właśnie p. Orda, jako wyborny śpiewak i utalentowany reżyser. Obecnie jego decyzja rozwiewa niestety, nadzieję, jakie dla rozpoczętego właśnie sezonu żywili poznańscy melomani, w związku z działalnością tak znamienitego artysty.

KRAJOZNAWSTWO

Wilno i ochrona przyrody. Podczas ostatniego zjazdu lekarzy i przyrodników zorganizował się w Wilnie Komitet Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Na zebraniu organizacyjnem, odbytem pod przewodnictwem prof. dr. W. Szafera z Krakowa, postanowiono zwołać do Wilna w najbliższym czasie zjazd miłośników przyrody z kresów północno-wschodnich. Uchwalono zwrócić się do Ministerstwa Oświecenia o subwencję na opłacenie stałego sekretarza. Do współpracy będzie wciągnięta młodzież akademicka, która ma propagować ochronę przyrody między młodzieżą szkół średnich i ludowych. Postanowiono urządzać przedstawienia filmowe z zakresu ochrony przyrody. Wyświetlane być mają zdjęcia Tatr, Pienin, sceny z życia rzadkich zwierząt itp. Komitet wileński zacznie regularną pracę zaraz po zjeździe, który uchwalono zwołać.

Książeczka o naszej „Malcie". W osobnej odbitce z „Dziennika Urzędowego", wydawanego przez Kuratorjum naszego okręgu szkolnego wyszła praca p. Heleny Szafranówny o Malcie pod Poznaniem. Szkic ten został nagrodzony na konkursie poznańskiego Komitetu Ochrony Przyrody. Broszurka mieści historję Malty i jej opis, autorka domaga się, aby uroczy ten zakątek został zabezpieczony przed zniszczeniem. Najlepiej byłoby utworzyć zeń mały rezerwat, aby zachować miłe to miejsce wycieczkowe dla dziatwy, godne uwagi także ze względów przyrodniczych, położone tuż pod Poznaniem, a zawdzięczające nazwę swoją temu, jak wiadomo, że Mieczysław Stary sprowadził tutaj aż z prawdziwej Malty zakon Joannitów i nadał mu kościół św. Jana Chrzciciela wraz z folwarkiem, nazwanym „Komandorją".

LITERATURA

„Na lisich ścieżkach". Taki tytuł ma pierwsza nowela ze zbiorku p. Rylskiej, która dała nazwę całemu tomowi zbiorowi, wydanemu nakładem autorki w Warszawie (Dom Książki Polskiej). Usiłowanie rozwiązania dręczącej tajemnicy jest tematem, przewijającym się przez wszystkie nowele. W pierwszej: „Na lisich ścieżkach", mis Edyta Bush usiłuje odkryć zagadkę śmierci swego narzeczonego Boba. Na tydzień przed ślubem znaleziono rankiem Boba pod oknem Edyty; miał przestrzelony brzuch, nie żył już. Podejrzenie pada na murzyna Jupitera, który zbiegł tej nocy. Dopiero po dziesięciu latach mis Edyta dowiaduje się prawdy: Bob popełnił samobójstwo, stwierdziwszy, że w nocy z okna jego narzeczonej wyskakuje jakiś mężczyzna. Był to Jupiter, który się zakradł do Edyty i posiadł ją. W czasie podróży po Europie Edyta spotyka zbiegłego Jupitera w jakimś dancingu i rozwiązuje zagadkę śmierci Boba. Żyje teraz szarpana uczuciami nienawiści do sprawcy jej nieszczęścia a jednocześnie pociągu zmysłowego do tego, który z niej uczynił kobietę. Śmierć murzyna wyzwala ją z rozterki.

Wdrugiej noweli p. t. „Czarna perła" panu Edmundowi Wyrwie zatruwa życie pytanie, który z jego najlepszych czterech przyjaciół ukradł był mu drogocenną czarną perłę. Wiedział o tem dobrze komisarz policji, który przybył na wezwanie służącego Wyrwy, Grzegorza przeprowadził rewizję u czterech przyjaciół i perłę odnalazł. Komisarz jednak zostaje zabity w katastrofie z windą zanim zdążył odkryć prawdę panu Wyrwie. Bohater nasz, wyczerpawszy wszystkie środki odkrycia złodzieja — oddaje cały swój wielki majątek swoim czterem przyjaciołom.

Nowela trzecia jest najsłabsza z mglistych niedomówień można wywnioskować, że autorce chodzi o w drówkę dusz i przedstawienie ekspiacji za grzechy popełnione w poprzednich wcieleniach.

Po przeczytaniu kilku stron tej książki nie można obronić się wrażeniu, że mamy do czynienia z przekładem. Jesteśmy jednak w błędzie, choć styl i język autorki chwilami mocno przypomina wszystkie defekty złych przekładów. Znajdujemy tu: „takie coś", „sybiryjskie lisy", „gdzieniektóry", „neger". Niektóre porównania są ogromnie „wyszukane n. p.: „...mieć taki owoc w ręku i nie spożyć go (mowa o kobiecie) — ujrzeć Neapol i nie umrzeć — to było nie do darowania". Czasami znów autorka wpada w ton mówców wiecowych. Ogółem książka pozostawia wrażenie niedostatecznie przemyślanej i opracowanej, a szkoda, bo np. pomysł „Czarnej perły" wcale dobry. (jes.)

Dokoła Marlowe'a. Nasz korespondent londyński (z. gr.) donsi nam: Znany uczony dr. F. S. Boas wydał pracę „Marlowe and his circle" (Marlowe i jego koło), w której stara się rzucić nowe światło na tajemnicę nagłej śmierci genjalnego poprzednika Szekspira.

PISMA NADESŁANE

„Przegląd Powszechny". Tom 184. Nr. 550. Treść: Jan Urban: „Uniwersytet Batorego". — B. Bystrzyński: „Dzisiejsze oblicze bolszewizmu rosyjskiego". — Dr. Wł. Rostan: „Papież o św. Augustynie". — A. Misiążanka: „Kilka uwag o grobowcu Łokietka". — Dr. W. Viliński: „Jerzy Krzyżanicz a Polska". — Przegląd piśmiennictwa (Pinard, Hortyński, Piotrowicz, Charkiewicz, Niemancewicz i inni). — Jan Urban: „Sprawy Kościoła" (Wrześniowe zjazdy w Poznaniu). — Decydująca faza w rozwoju akcji katolickiej w Polsce. — Po jubileuszowym obchodzie wolności katolicyzmu w Anglji.) — St. Podoleński: „Sprawa małżeństwa i rodziny na ostatnim kongresie katolików niemieckich". — Dr. Z. Ciechanowska: „Międzynarodowy Kongres Bibljotek w Rzymie. Wystawy i wydawnictwa".

„Echa leśne". Nr. 8. Treść: L. Chociłowski: „Wiązanka wrażeń z Powszechnej Wystawy Krajowej". — Fer.: „Pszczoły, morwy i lokomotywy". — Obcy o P. W. K. — L. Przygoda: „Leśnictwo na P. W. K. w Poznaniu". — Cz. Welcer: „Uprawy leśne w lasach dóbr Grodziec". — Międzynarodowy Kongres doświadczalnictwa w Stokholmie". — Z niwy leśnej. — E. Wandurski: „Leśnictwo na wystawie regjonalnej w Płocku". — A. K.: „Z wycieczek do Puszczy Białowieskiej". — Echa Łowieckie. — Inż. Wiesław Szczerbiński: „Pawilon Łowiecki na P. W. K." — St. Dyga: „Młody las" (wiersz). — Wystawa psów na P. W. K. — Z miesiąca.

O Chrześcijańskiej Demokracji

Spadkiem głosów chrześcijańsko-demokratycznych przy wyborach do rad miejskich w Poznańskiem i Pomorzu zajmuje się katowicka „Polonia", organ posła Korfantego, niedawno jeszcze stojącego na gruncie Ch. D., oraz krakowski „Głos Narodu", organ tamtejszej Ch. D.

„Polonia" kreśli uwagi następujące:

„Walne zwycięstwo odniosło Stronnictwo Narodowe, czyli Narodowa Demokracja, jako tako wyszła jeszcze z walki Prawica N. P. R., która tam przed kilku miesiącami zaczęła się chwiać i chylić w stronę „sanacji", tak, że jej trzeba było kość pacierzową wzmacniać. Mogą się przekonać, jaką klęskę byliby ponieśli, stając po stronie „sanacji". Ch. D. poznańska idąca pod komendą „sanacyjnego" Teski i warszawistów wszędzie, gdzie występowała samodzielnie, doznała porażki, ostała się tylko tam, gdzie szła razem z N. P. R. Gaśnie świat „sanacyjny" w Polsce".

„Głos Narodu" powiada o Chrześcijańskiej Demokracji:

„Dla Chrześc. Demokracji wielkopolskiej i pomorskiej wybory przyniosły w niektórych miastach zmniejszenie się liczby głosów na rzecz Stronnictwa Narodowego. Stwierdzając ten niemiły fakt, musimy podnieść, że pewną winę za osłabienie partji ponoszą przedewszystkiem oba organy stronnictwa, które do niedawna prowadziły dość niewyraźną wobec rządu i „sanacji" politykę. Jeśli się ośmieszało karykaturami Sejm i dęło w żagle podziwu dla Piłsudskiego, jeśli się atakowało inne stronnictwa za ich opozycję wobec rządu, to nic dziwnego, że czytelnik pism chadeckich nie bardzo teraz rozumie, dlaczego ma obecnie głosować w Grudziądzu i w szeregu miast na listę wspólną z endekami, a gdzieindziej znów na listę wspólną z N. P. R., choć obie partje znajdują się w skrajnej opozycji do rządu. Linja polityczna obu organów prasowych Ch. D. winna być więcej jasną i zdecydowaną, a wtedy Ch. D. odzyska swoje wpływy i nie będzie zmuszoną do zawierania podyktowanych lokalnemi potrzebami sojuszów".

Tyle krakowski „Głos Narodu". Prasa Chrześcijańskiej Demokracji p. Teski w Bydgoszczy i w Poznaniu usiłowała w ostatnich dniach przed wyborami naprawić sytuację zmianą kierunku politycznego i uderzeniem w „sanację". Oto, co w numerze na 6 października napisał „Dzien. Bydgoski" o Bezpartyjnym Bloku Współpracy z Rządem:

„Nie trudno udowodnić, że sklecony obóz nie przetrwa pierwszej burzy, która uderzy w chlebodawcę, t. j. rząd. Co nie jest scementowane żadną głębszą ideą, rozleci się jak suche liście pod podmuchem wiatru. A idei B. B. nie posiada, bo nie jest ideą hasło bezwzględnego i bezkrytycznego popierania rządu, choćby nawet źle postępował.

„Okoliczność ta sama w sobie nie byłaby jeszcze najgorszą ze stanowiska rządu, gdyby nie fakt, że obóz B. B. postępowaniem swem zraża nawet takich ludzi, którzy nie są uprzedzeni i chcieliby postępowanie rządu zawsze bezstronnie i życzliwie oceniać, bo chodzi im o to, aby nie wzmacniać nastrojów opozycyjnych, jako dla idei państwowej szkodliwych. Wypędki i dezerterzy z innych stronnictw na takie względy nie zważają. Im chodzi o własny interes, a ten polega na tem, aby zaskarbić sobie względy obozu dziś rządzącego. Gdy inny obóz znajdzie się u steru, nie trudno im będzie do niego przymknąć, jako nie obciążonych żadną ideą. Dlatego stanowią oni bardzo kruchą podporę dla obecnego systemu rządów, ponieważ sami w społeczeństwie nie mają oparcia.

„Jeżeli piszemy o szkodliwości poczynań B. B., to bynajmniej nie głosimy tych zapatrywań tak sobie na wiatr. — Najlepszych bowiem dowodów dostarczają nam obecne wybory do rad miejskich w Poznaniu i w Bydgoszczy. W jednem i drugiem mieście B. B. tak sobie poczyna, że pogłębia istniejące niezadowolenie najszerszych warstw ludności, wywołuje rozdrażnienie i zniechęca do rządu, pod którego patronatem rzekomo pracuje.....

„Do tego dochodzi fakt znany całemu ogółowi obywateli, że wywiera się nacisk na urzędników, którzy — według orzeczenia prof. Podgórskiego na wiecu — po polsku nie umieją.

„Takich posunięć, drażniących i wywołujących niezadowolenie — jest mnóstwo. Do tego dochodzi fakt, że najgorszego rodzaju partyjnictwo uprawia właśnie B. B., choć twierdzi, że chce walczyć z partyjnictwem. Nasi Czytelnicy wiedzą, że i my nie jesteśmy zwolennikami partyjnictwa. Trzeba atoli zdawać sobie przynajmniej sprawę z tego, co to jest partyjnictwo. Otóż może być mowa o niem tylko wtedy, gdy ktoś partję samą uważa za cel, a nie za środek do celu, t. j. do pracy dla dobra kraju i społeczeństwa. W tem zrozumieniu nie my jesteśmy partyjnikami, ale właśnie B. B., którego sposoby walki przypominają najgorsze czasy roznamiętnienia partyjnego i walki na wszystkie strony.

„B. B. w Bydgoszczy i w Poznaniu zmarnował kapitał moralny, jaki tu jeszcze rząd posiadał. To jedyny owoc wysiłku, kosztującego poważny kapitał pieniężny".

Nadmieniamy, że to, co w cytacie widnieje czcionkami rozstawnemi, „Dziennik Bydg." podał tłustym drukiem. Czytelnik „Dziennika Bydg.", który przywykł do ustawicznych gwałtownych napaści na stronnictwa opozycyjne, a do wychwalania pod niebiosy w artykułach i ilustracjach tego, co się z góry dzieje, — czytelnik, który był nawet świeżo przekonywany o tem, jakim błędem było niepójście chrześcijańskich demokratów na konferencję do premjera p. Świtalskiego, — ten sam czytelnik „Dziennika Bydg." dowiedział się w ostatniej chwili przed wyborami: że B. B. „nie posiada idei", — że „zraża nawet takich ludzi, którzy nie są uprzedzeni", — że wywiera „nacisk na urzędników", — że uprawia „najgorszego rodzaju partyjnictwo", przypominające „najgorsze czasy roznamiętnienia partyjnego", — że „zmarnował kapitał moralny itd.".

Tak pisał „Dziennik Bydg." w numerze na 6 października, t. zn. na dzień wyborów. Nie przeszkodzi mu to oczywiście teraz, po wyborach, choćby za dni kilka pisać rzeczy wręcz odwrotnych. To te słusznie powiada organ krakowskiej Ch. D., że rachunek takiego postępowania płaci stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji na ziemiach zachodnich.

Ostrożnie z pieczarkami!

Donoszą mi z miasta, że od kilku dni rynek poznański zasypywany jest pieczarkami hodowlanemi, oddawanemi dla prędszego i wydatniejszego zbytu po cenach konkurencyjnie niskich. Stąd kłopot dla licznych już i miejscami poważnych producentów wielkopolskich.

O ile z jednej strony chodzi mi, jako propagatorowi i twórcy tego przemysłu, o moich klijentów wielkopolskich, aby na swoim przynajmniej terenie, nie mogąc sprostać konkurencji w rozpoczętym dopiero co przemyśle, nie ponosili druzgocących strat i kontynuowania produkcji się nie zarzekali, o tyle z drugiej cieszyłbym się z uprzystępnienia tego znakomicie odżywczego i smacznego artykułu najszerszym masom, gdyby nie pewien aktualny wzgląd.

Oto, około połowy września r. b. zjawił się u mnie pewien silny producent pieczarek ze Lwowa z oświadczeniem, że wskutek braku odpowiedniego zbytu w Małopolsce, zamierza je masowo rzucić na Poznań. Przed urzeczywistnieniem tego zamiaru przestrzegałem wówczas owego pana, przedstawiając mu niebezpieczeństwo, z jakiem połączony byłby 24 godziny trwający transport surowych pieczarek w zbitej masie w zamkniętych koszach, czy skrzyniach, ze Lwowa do Poznania.

Na dowód istnienia takiego niebezpieczeństwa, znanego zresztą dobrze światu lekarskiemu, przytoczyłem fakt następujący: kilka lat temu ofiarowano pewnego letniego dnia zarządowi klasztoru S.S. Niepokalanek w Szymanowie pod Warszawą kilka koszów pięknych, świeżutkich borowików. Ale, że Siostry tego samego dnia grzybów przyrządzić nie były w stanie, zostały kosze przez noc w kuchni. Dopiero nazajutrz grzyby przyrządzono do obiadu. Wyglądały bez zarzutu, były wyborne, więc kilkadziesiąt osób zjadło je z zadowoleniem. Ale następstwa nie dały na siebie długo czekać, w skutku czego wszyscy, co grzyby te jedli, przez kilka tygodni — na szczęście bez tragicznego finału walczyli ze śmiercią!

Z grzybami bowiem, choćby „najprawdziwszemi" trzeba być bardzo ostrożnym! Niedarmo zwie je zagranica „mięsem leśnem". Białko grzybów bardzo zbliżone jest w składzie chemicznym do białka zwierzęcego: „na oko" różnica w tem tylko, że mięso zwierzęce, rozkładając się, cuchnie, gdy grzyby w stadjum rozkładu w najmniejszej mierze nie zadrażniają powonienia, czy smaku. Jedynym możliwym sposobem odróżnienia grzyba w rozkładzie od świeżego, to próba palcem; o ile pod palcem, którym lekko naciśniemy czapkę grzyba, utworzy się dołek i po chwili się wyrówna, to znak, że grzyb świeży; lecz gdy dołek i po pewnym czasie nie odstanie, to można być pewnym, że białko tego grzyba jest już w stadjum rozkładu.

Dobre to jednak dla borowików kozaków i innych grzybów o kapeluszach poduszkowatych, miękkich, ale nie dla pieczarek hodowlanych, które — jak wiadomo — idą w podaż w stanie półrozwiniętym, więc krągłe, twarde. Zaczem oznaki dla rozpoznania, czy pieczarka zerwana dziś, czy też tkwiła w koszu wraz z wieloma innemi przez noc całą — niestety brak! Pewnikiem może tu być tylko sumienność producenta i detalisty, w każdym zaś wypadku uwaga i kontrola odnośnych władz.

Jeśli słusznie, w zdrowem poczuciu obywatelskiego obowiązku, Magistrat poznański zarządził w roku zeszłym kurs grzyboznawstwa dla swej policji sanitarnej, aby ta czuwała nad podażą grzybów leśnych i tą drogą nad zdrowiem i życiem mieszkańców, to i słuszna, by poznańska policja sanitarna rozciągnęła swą opiekę i nad miejscami produkcji i zbytu pieczarek hodowlanych!

Tembardziej zaś dzisiaj, wobec inwazji pieczarek z poza Wielkopolski, które przez noc całą i dłużej, w zbitej masie odbywać muszą transport!

Zadanie wprawdzie trudne, bo — jak wspomniałem — oznak zewnętrznych dla rozpoznania bezkarnej używalności pieczarek brak. Ale istnieją przecież w tym kierunku dwa sposoby. Oto dla władzy kontrolnej — zbadanie prowenjencji pieczarek, dla publiczności zaś — ich cena; bo wiadomo, że „za tanie pieniądze i psi mięso jedzą!"

Prof. F. Teodorowicz.

Ku uwadze pozn. dyrekcji kolejowej

Piszą nam z miasta, co następuje:

„Za pośrednictwem „Kurjera Poznańskiego" apeluję do poznańskiej dyrekcji kolejowej, by wobec znacznych już chłodów, szczególnie nocą bardzo dokuczliwych, kazała zbadać funkcjonowanie szyb w pociągach, by pasażerowie nie byli narażeni na nieuniknione ciężkie zaziębianie się i chorowanie. W wagonie n. p., którym jechałem w tych dniach noc po nocy do Warszawy i z powrotem, spadały w kilku oknach szyby, tak, że trzeba je było sztucznie przymocowywać sznurami, by wprost żywcem nie zmarznąć. Proszę o szybkie i energiczne wejrzenie w tę sprawę kompetentnych czynników, by zło zostało szybko usunięte".

Równouprawnienie... mężczyzn w Chinach

Chociaż równouprawnienie kobiet chińskich dopiero powoli dokonywa się, to już wynikła tam kwestja równouprawnienia mężczyzn. Poruszył to zagadnienie wybitny prawnik chiński Wei-Szo-Mins, który nie bez słuszności twierdzi: „Jeżeli kobieta chińska domaga się zrównania jej w prawach z mężczyznami, to musi zgóry zgodzić się na równouprawnienie mężczyzn. Jeśli kobiety pretendują do różnych praw z mężczyznami, to słusznie mężczyźni powinni mieć prawo do korzystania z przywilejów, przysługujących płci słabej. Dlaczego zatem nie mieliby porzuceni mężowie domagać się alimentów od rozwodzących się z nimi żon?" Wyjaśnić wypada, że to rozumowanie nie jest odosobnione, gdyż wydana ostatnio w Chinach ustawa o rozwodach wkłada na sędziego obowiązek sumiennego zbadania, z czyjej winy rozwód następuje, i stronę winną — a więc niezależnie, czy to będzie mężczyzna czy kobieta, skazać na płacenie alimentów.

Z różnych stron Polski

Świętokradztwo w Białymstoku.

Nieznany sprawca, po wyjęciu okna, przedostał się do kościoła św. Rocha i skradł z lewego bocznego ołtarza wota. Zarządzono energiczne dochodzenia celem wykrycia świętokradcy.

Żydowski wyzysk robotników.

Sąd pracy w Białymstoku skazał fabrykanta Wolfa Szlachtera na 300 zł grzywny za wypłacanie robotnikom zarobków bonami do sklepów żywnościowych, zamiast gotówką.

Pomiątka po Murawjewie „wieszatelu"

W cerkwi Piątnickiej na Wileńszczyznie znajdowała się tablica, umieszczona na pamiątkę rządów Murawjewa, która po zajęciu Wilna przez wojska polskie została zamazana. Obecnie, ku zdziwieniu modlących się, w dniu 7 bm., farba została zmyta i napis ukazał się znowu w całej pełni.

Przewidujące wilki.

W okolicach Suraża w powiecie białostockim pojawiły się wilki, które zadusiły 2 owce i barana. Charakterystycznym szczegółem jest fakt, że wilki pożarły tylko część zdobyczy, a więcej niż połowę zakopały w ziemi, w dole, wysłanym liśćmi.

Skutki nieostrożnej manipulacji z bronią.

Na pastwisku pod Czechowem w Tarnopolskiem 15-letni Ludwik Zaleski, 10-letni Stanisław Grzybek i 8-letnia Józefa Karpacka znaleźli granat, który wskutek manipulacji Grzybka, wybuchł. Z powodu eksplozji zostali ciężko ranni obaj chłopcy, zaś Karpacka poniosła śmierć. Inny wypadek zdarzył się w Mogielnicy, powiatu trembowelskiego. Karol Kossowski, manipulując nabitym karabinem rosyjskim, spowodował wystrzał. Kula trafiła siedzącego na ziemi brata jego Jana Kossowskiego, który zmarł na miejscu.

Meteorologja a odzież

Wszyscy bez wyjątku uczeni badacze przestworzy są zgodni na punkcie zapowiedzi o wyjątkowej srogości zbliżającej się zimy. I nikogo nie powinna łudzić nadzwyczaj piękna jesień, jaką mamy obecnie. A stwierdzoną jest rzeczą, że najwięcej ludzi przeziębia się nie w mieszkaniu, lecz na ulicy z braku dostatecznego okrycia. Dla każdego przezornego człowieka wynika stąd już teraz potrzeba zaopatrzenia się w ciepłą odzież. Z licznych w Poznaniu istniejących firm tej branży wymienić należy nowootwarte magazyny p. K. Bogajewskiego przy Starym Rynku 77, naprzeciw odwachu, którego wyroby już dawno przed otwarciem magazynów detalicznych cieszyły się wielkim popytem. W poszczególnych oddziałach znajdzie kupujący wielki wybór konfekcji męskiej, począwszy od eleganckiego futra i ostatniej mody płaszczy, a skończywszy na taniem, lecz solidnem ubraniu. To samo można powiedzieć o garderobie chłopięcej. Dla specjalnych wymagań istnieje dział miarowy pod kierownictwem doświadczonych sił fachowych. Zaraz przy wejściu do magazynów uderza zwiedzającego widok imponujących rozmiarami wałów sukna i podszewek, pochodzących z pierwszorzędnych fabryk światowych. Jeżeli do tego dodamy uprzejmą obsługę, która w mig odgaduje życzenie klijenta, przypuścić możemy, że zainteresowani zakupem nie omieszkają wstąpić na Stary Rynek 77, by przekonać się o prawdziwości tych spostrzeżeń. zw 19 545/a

Przez szybkę

Tramwajowy pech

Czy Państwo wiecie, co to jest pech?

Jeśli pan łamie nogę na równej drodze, albo dostaje w ciemię cegłą z jasnego nieba, to jest dopiero nieszczęśliwy wypadek. Ale jeśli panu trzy razy pod rząd skontrują na dziesięć w pikach, albo tyleżkroć przebiją „gołego" asa — to już zakrawa na „pech".

Nie lubię się skarżyć, ale, jeśli chodzi o tramwaje, mam fatalnego pecha.

Codziennie jeżdżę z placu Wolności na Górną Wildę. Dzięki temu przyzwyczaiłem się, że czwórka — to jest numer, kursujący tędy najrzadziej. Mija przystanek: dwójka, szóstka, dziewiątka, kilka jedynek w różnym porządku. Czwórka nadjeżdża dopiero wtedy, gdy w pasji postanawiam jechać np. na Jeżyce.

Ale niech-no sprobuję kiedy przejechać się na Tamę Garbarską, albo na Sołacz! Dwie, trzy czwórki defilują przede mną, ale zato potrzebna mi szóstka, czy dziewiątka udaje, że tędy nie chodzi.

Na dworzec nie probuję nigdy jeździć tramwajem. Napewno spóźniłbym się na pociąg. Napewno! W ostateczności przydarzyłoby się jakieś krótkie spięcie, albo zderzenie. O! mój pech do wszystkiego jest zdolny.

Onegdaj zdarzyło mi się być na placu Sapieżyńskim. Byłem przy grubszej gotówce, więc myślę: „Pojadę tramwajem!"

Stanąłem na przystanku i czekam. Dziesięć, dwadzieścia minut, pół godziny.

— Przepraszam pana — pytam przechodnia — jak często kursują tędy tramwaje?

— Ostatni szedł — odpowiada uprzejmie, spoglądając na zegarek — piętnastego maja.

Oto są, proszę państwa, igraszki mojego pecha!

Na to, żebym ja pół godziny napróżno czekał na tramwaj, cała dzielnica przez pięć miesięcy pozbawiona jest komunikacji. I to dzielnica uczęszczana! Rynek targowy!

Teraz linja może być uruchomiona na nowo. Ja już tam drugi raz nie pójdę.

X. Awery.

RADJO

Programy radjofoniczne

Sobota, dnia 12 października.

Poznań (335 m) godz. **7,00** gimnastyka poranna; godz. **13,00** sygnał czasu; godz. **13,05** koncert gramofonowy; godz. **14,00** notowania giełdy pieniężnej; godz. **14,15** komunikaty; godz. **16,45** kurs wyższy języka angielskiego; godz. **17,05** odczyt dziennikarski pt. „Nowoczesna reporterka wygł redaktor Bohdan Jarochowski; godz. **17,25** „Zwiedzajmy Wielkopolskę" wygł. red. Ludomir Rubach; godz. **17,45** słuchowisko dla dzieci (transmisja z Warszawy); godz. **18,50** nadprogram; g. *19,20 interludjum muzyczne; godz. **19,45** gawęda reporterska (wygł. red. Winiewicz), godz. **20,00** „Ze świata kobiecego" (wygł. p. Sabina Kazanowska); godz. **20,15** „Kultura Wielkopolski" — recytacje; godz. **20,30** koncert muzyki lekkiej. Transmisja z Warszawy; godz. **22,00** sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. *22,15 radjografja; godz. *22,45 artystyczny radjokabaret. Wykonawcy: Janina Kowalikówna (piosenki), Antoni Warchalewski (baryton), artysta opery Roman Juraszak (recytacja), Franciszek Witkowski (saksofon); godz. **24,00** koncert nocny firmy „Philips".

Stacja krótkofalowa „Radjo Poznań" (pas fal 33,7 — 23,3 m) transmituje audycje, znaznaczone w powyższym programie gwiazdką.

Warszawa (1412 m) godz. **12,05** koncert gramofonowy; godz. **15,00** komunikat gospodarczy; godz. **15,45** komunikat komitetu Floty Narodowej; godz. **16,15** koncert gramofonowy; godz. **17,15** „Lelewel i Uniwersytet Wileński" — wygł. prof. Henryk Mościcki; godz. **17,45** słuchowisko dla dzieci p. t. „Przygody Ignasia Kupczyka" pióra Ewy Zarembiny; godz. **19,10** giełda rolnicza; godz. **19,25** muzyka z płyt gramofonowych. Arje w wyk. Kiepury; godz. **20,15** Juljan Ejsmond „Rozmowa ze zwierzętami"; godz **20,30** muzyka lekka. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. prof. Jana Dworakowskiego, Stanisława Karlińska (śpiew), Kazimierz Szerszyński (śpiew) i prof. Ludwik Urstein (akomp.); godz **22,00** Stanisław Dzikowski „Ciepło rodzinne w rachunku" (pensjonaty); godz. **22,15** komunikaty; godz. **23,00** muzyka taneczna.

Katowice. (416 m) godz. **12,05** koncert gramofonowy; godz. **16,00** komunikaty gospodarcze; godz. **16,20** koncert gramofonowy, godz. **17,45** słuchowisko dla dzieci; godz. **19,05** prof. dr. Kazimierz Simm: „Ze świata przyrody — zwierzęta trujące"; godz. **19,30** „Idzie żołnierz borem lasem" — obrazy bohaterstwa polskiego; godz. **20,00** Dobiesław Dobrzyński: „Z dziedziny fizyki — o lampce elektronowej"; godz. **22,30** muzyka lekka z Warszawy; godz. **22,00** transmisja z Warszawy; godz. **22,20** komunikaty; godz. **23,00** muzyka taneczna.

Niedziela, dnia 13 października 1929.

Poznań (335 m) godz. **10,15** transmisja nabożeństwa z bazyliki wileńskiej; godz. **12,00** sygnał czasu; godz. **12,05** odczyt rolniczy p. t. „Projekt rozbudowy kontroli mleczności u włościan" (wygł. inż. Stefan Hozer); godz. **12,25** odczyt rolniczy p. t. „Rolnictwo a unja związków spółdzielczych" (wygł dr. Aleksander Całoksiński); godz. **12,45** wykład dla gospodyń p. t. „Tępienie robactwa" (wygł. p. Gabrjela Żółtowska); godz. **17,00** koncert gramofonowy; godz. **17,15** audycja dla dzieci (p. Wanda Trojanowska); godz. **18,20** biuletyn St. Mł. P. p. t. „Wśród młodych na Pomorzu"; godz. **18,35** nadprogram; godz. **19,00** arje i pieśni w wykonaniu dr. Wandy Roeslerówny (mezzosopran). Przy fortepianie Jarosław Leszczyński, kapelmistrz opery; godz. **19,20** interludjum muzyczne w wykonaniu Klary Kaulfusówny. Przy fortepianie p. Jadwiga Komorowska; godz. **19,45** „Silva rerum", godz. **20,00** słuchowisko pogodne. Transmisja z Krakowa: godz. **20,30** koncert wieczorny. Transmisja do Katowic i Krakowa. Udział biorą: Marja Bojar-Przemieniecka, art. op. (sopran dram.), Nadzieja Padlewska (fortep.), prof. Marjan Sauer (akomp.). W przerwach o godz. **21,00** — **21,15** kwadrans literacki (transmisja z Warszawy); godz. **22,00** sygnał czasu — komunikaty sportowe; godz. **22,30** radjografja; godz. **23,00** muzyka taneczna.

Katowice (408 m) godz. **10,15** transmisja nabożeństwa z klasztoru OO. Franciszkanów w Panewnikach Ligocie; godz. **12,10** transmisja z Warszawy; godz. **15,20** wykład religijny; godz. **15,40** wykład rolniczy; godz. **16,00** koncert popularny z udziałem zespołu instrumentalnego Polskiego Radja w Katowicach; godz. **17,00** inż. Adam Lachowicz: „Nawożenie łąk i pastwisk"; godz. **17,20** A. Moszkowski: „Na szachownicy"; g. **17,40** koncert ork. P. P. godz. **19,25** Kazimierz Rutkowski, artysta-malarz: „Polska jesień"; godz. **20,00** słuchowisko z Krakowa; godz. **20,30** koncert z Poznania; godz. **21,05** kwadrans literacki z Warszawy, godz **22,00** transmisja z Warszawy Tadeusz Strzetelski: „Wrażenia z Lourdes"; godz. **22.15** komunikaty; godz. **23,00** muzyka taneczna.

Warszawa (1412 m) godz. **10,15** nabożeństwo z bazyliki wileńskiej; godz. **12,10** poranek symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej. W programie utwory P. Czajkowskiego. godz. **14,00, 14,30** i **15,00** wykłady rolnicze; godz. **15,20** muzyka; godz. **16,00** „Jak doszli do majątku sławni miljonerzy" — opowie inż. Eugenjusz Porębski; godz. **16,20** muzyka gramofonowa; godz. **16,40** „Żydzi w Palestynie" — wygł. prof. Aleksander Janowski; godz. **16,55** muzyka gramofonowa; godz. **17,15** „Z życia Szopena" — wygł. prof. Henryk Mościcki; godz. **17,40** koncert orkiestry Policji Państwowej pod dyr Al. Sielskiego; godz. **19,25** Zygmunt Kawecki: „O ludziach, którzy tworzą kino"; godz. **20,00** słuchowisko z Krakowa; godz. **20,30** koncert wieczorny; godz. **21.05** kwadrans literacki. Fragment „Drzwi otwartych" T. Rittnera; godz. **22,00** „Wrażenia z Lourdes" — p. T. Strzeteski; godz. **22,15** komunikaty; godz. **22,25** Z rozmyślań eleganckiego gentlemana; godz. **22,35** komunikaty; godz. 23,00 muzyka taneczna.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **L. P.** Radzimy umieścić w naszem piśmie odpowiednie ogłoszenie w dziale płatnych ogłoszeń. (K.)

— **A. F. 21.** Chicago, 1115 N. Robey St. (K.)

LOSY do I kl. 20 Loterji Państwowej poleca **E. LINETTE**
Kolektura Loter i Państwowej
Poznań, pl. Wolności 2.
zw 19486

W środę, dnia 9 października 1929, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, nasz najukochańszy, najdroższy ojciec, teść, brat i dziadek, ś. p.

Teofil Formański

b. dziedzic Spławia ziemi kaliskiej

przeżywszy lat 73. Nabożeństwo żałobne odbędzie się w sobotę, 12. bm., o godz. 10 w kościele w Golinie, poczem nastąpi złożenie zwłok do grobu.

W ciężkim smutku pogrążeni

dzieci i rodzina.

Spławie, Radzewo, Warszawa, Słupca, Sokołowo, Powidz i Brzozówiec.

Konie oczekiwać będą na stacji Spławie.

zw 19560

Dnia 10 października 1929 r., o godzinie 15, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po krótkich cierpieniach, nasz ukochany ojciec, zięć i teść, ś. p.

Władysław Młodożyński

restaurator

przeżywszy lat 54. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 13. b. m., o godzinie 15 z domu żałoby Grobla 30.

dw 2487

W głębokim smutku pogrążeni

córki, teściowa i zięć.

Poznań, Wielkie Garbary 41.

W czwartą bolesną rocznicę śmierci, ś. p.

Rozalji Baderowej

odbędzie się **nabożeństwo żałobne** zw 19544

dnia 14. X. r. b. o godz. 9 w Buku o czem Krewnym i Znajomym donosi

mąż z dziećmi.

Począwszy od piątku 11 października przyjmuję w nowych obszernych ubikacjach przy
PL. WOLNOŚCI 18. (Dom przemysłowy)
Dr. med. Z. Bochyński,
specjalista chorób skóry i dróg moczowych.
Tel. 3132 dw 2455

Dnia 9 października 1929, zasnęła w Bogu po krótkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza ukochana matka, siostra i ciotka, ś. p. zw 19553

z Adamiaków

Marja Frankowa

przeżywszy lat 43. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 12 b m., o godz. 3,15 po południu z domu żałoby ul. Śniadeckich 13, na cmentarz parafjalny.

Poznań, 11. X. 1929.

W ciężkim smutku pogrążeni

mąż, dzieci i rodzina.

Zakład Pogrzebowy „Bracia Nowak" pl. Nowomiejski 10 Tel. 1046

Serwety i Narzuty
K. Kużaj
27 Grudnia 9
K. K. P.
Pw 6389/80-0 6547 · 6559

Stajni
dla 2 koni w pobliżu Rynku Jeżyckiego **poszukuję**. Oferty do Biura ogłoszeń „KOSMOS" Sp. z o. o., Poznań, Zwierzyniecka 6, pod 1667 zw 4428

Udziały Kopalń Naftowych
renomow. firm galicyjsk. (udziały od 90—360 dol.) odrzucające 2—3% mies. zysku, zagwar. hipot. na odnośn. terenach poleca drobnym kapitalistom Pw 6227-41,161
Zastępca: L. Zaremba-Rychwalski
Poznań, Mickiewicza 3, I. Tel. 61-06.
Godziny biurowe od 10—3.

Dla lekarza
odpowiednie mieszkanie 5-pokojowe w Rynku, mieście 33 klm od Poznania; cena 130,— zł miesięcznie, gdzie jest obszerna praktyka; dawniej było trzech lekarzy, razem z okolicą około 30 000 mieszkańców. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19 555

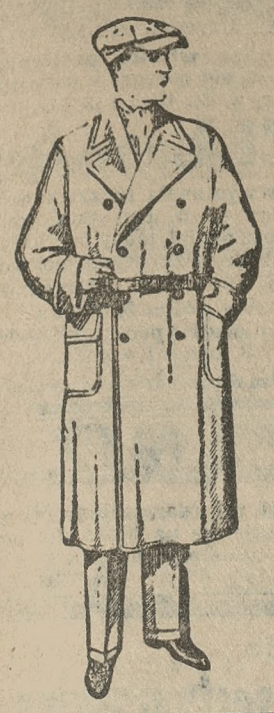

Na sezon JESIENNO-ZIMOWY

są nasze składy fabryczne zaopatrzone w największy wybór ostatnich nowości. — Nasze ceny są najniżej kalkulowane dlatego mamy tysiące odbiorców.

Ulstry najmodniejsze desenie i fasony z paskiem
Serja reklamowa
materiały w kratę zł 38,—
Ia Veloury tylko zł 65,—
Gatunki czysto wełniane
zł 88,— zł 105,— zł 140,—

Palta z aksamitnym kołnierzem. surdutowe i gładkie.
Serja reklamowa
II rzędn. na watelinie zł 42,—
surdutowe na watel. zł 53,—
Gatunki wyższe
zł 90,- zł 115,— zł 130,—

Raglany z obojczykami lub bez obojczyków
Ostatni krzyk mody
Serja reklamowa
Najnowsze desenie zł 49,—
Ia Veloury tylko zł 78,—
Gatunki czysto wełniane
zł 98,— zł 133,— zł 165,—

Płaszcze czarne z kołnierzami fokowemi i szalowemi.
Serja reklamowa
Póki zapas starczy zł 68,—
Ia materjał Eskimo cały na watelinie zł 78,—
Gatunki wyższe
zł 95,— zł 115,— zł 140,—

Płaszcze kolorowe z kołnierzem oposowym
Serja reklamowa
Póki zapas starczy zł 87,—
Najmodniejsze materjały Ia cały na watel. zł 105,—
Gatunki czysto wełniane
zł 130,- zł 148,— zł 170,—

Odzież chłopięca i burszowska w olbrzymim wyborze!

Uwaga! W razie przepełnienia w naszym składzie detalicznym na parterze, upraszamy uskutecznić zakupy w naszych oddziałach fabrycznych na I. piętrze (wejście przez bramę).

CENTRALA ODZIEŻY, wł. B-cia Tilgnerowie Poznań ul. Wodna 27

przy Starym Rynku, parter oraz I. piętro

Mech. Fabryka Konfekcji

Ceny znacznie zniżone — wyłącznie obsługi!

Cukiernia - Śniadalnia - Restauracja

ul. Marszałka Focha 4 **„EUROPA“** ul. Marszałka Focha 4

W SOBOTĘ, dnia 12 bm. polecam uprzejmie **od godz. 11 przed poł. mięso z kotła, wyborną kiszkę białą z kapustą, kaszanki, nogi wieprzowe**

i inne specjalności swej znanej wybornej kuchni.

Dobrze pielęgnowane piwa i napoje — Koncert artystyczny.

Łaskawym względom poleca się

„EUROPA“
Antoni Wiśniewski

zw 19537

Ceny znacznie zniżone — wyłącznie obsługi!

Żądać w APTEKACH i DROGERJACH — według przepisu

Dra med. ST. BREYERA

Zatwierdzone przez Ministerstwo Zdrowia w Warszawie.

***Zioła* piersiowe**
skuteczne w **gruźlicy**, katarach piersiowych, oskrzelowych, zaflegmieniach, **kaszlach, astmie,** oraz jako środek wzmacniający płuca.
Cena zł 3,50.

***Zioła* na przemianę materji**
skuteczne jako czyszczące krew **w reumatyzmach, artretyzmach, skroflach,** wrzodach, fistułach, ropieniach, nieczystości cery, zwapnieniu tętnic i otyłości.
Cena zł 3,50.

***Zioła* żołądkowo-kiszkowe**
skuteczne w ostrych i przewlekłych **katarach żołądkowo-kiszkowych, chorobach wątroby,** kamieniach, żółtaczce.
Cena zł 3,—.

***Zioła* dla nerwowych**
skuteczne w nerwowych **bólach głowy, biciu serca, bezsenności,** nerwowej niestrawności, ogólnemu osłabieniu.
Cena zł 4,—.

Do powyższych cen dolicza się opłatę pocztową.

Wyrabia i wysyła: nw 3936

Laboratorjum chemiczno-farmaceutyczne „POLHERBA“
Sp. z o. o. Kraków-Podgórze.

Na żądanie wysyła się darmo broszurkę: „Jak odzyskać zdrowie, czyli Leczenie ziołami“ ‖ Niezliczona ilość listów dziękczynnych świadczy, że tysiące ludzi wyleczyło się powyższemi ziołami.

Szanownych moich Klijentów i Znajomych mam zaszczyt zawiadomić, że jutro to jest **w sobotę, dnia 12 października r. b. otwieram drugi sklep cukierków** również pod firmą

„La Bonbonnière“ przy ul. Fr. Ratajczaka 34.

Z okazji tej otrzymałam większy transport cukrów i czekolad po cenach znacznie niższych, który mi umożliwi zaopatrzeć Szanownych Odbiorców w najlepsze gatunki cukrów po cenach konkurencyjnych.

Dziękując uprzejmie za okazane mi dotychczas poparcie i zaufanie zapewniam nadal rzetelną i skorą obsługę.

dw 2484 **Janina Bartkowiakowa.**

Zagraniczne Towarzystwo Ubezpieczeń poszukuje

fachowców

do pracy zewnętrznej i wewnętrznej. Język polski i niemiecki konieczny. Zgłoszenia kierować do Kurjera Poznańsk. pod **zw 19554**

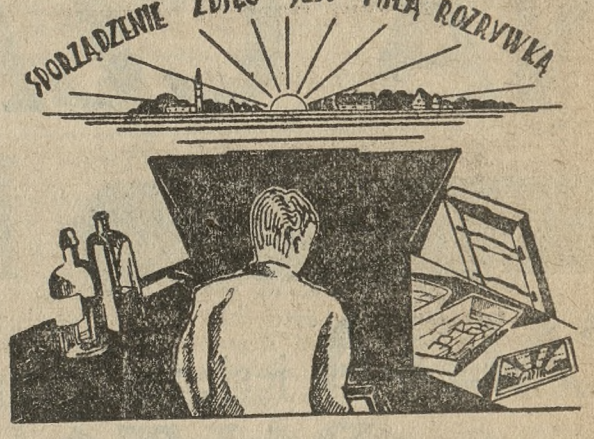

Dla ludzi — którzy mają to szczęście, że mieszkają na wsi,

zdala od zgiełku i gwaru wielkiego miasta fotografowanie jest największą przyjemnością! —

Już za 75 zł można kupić dobry aparat fotograficzny! Kopiarka, papier, wywoływacz i utrwalacz to wydatek kilku złotych!

Wszelkie przybory fotograficzne poleca tanio:

KAZIMIERZ GREGER

ul. 27 Grudnia 20. Pw 6209-41,127

LOSY

do I. Klasy Polskiej Loterji Państwowej

są do nabycia w Kolekturze mojej.

Ogromne szanse wygrania.

Spróbój szczęścia u mnie, a fortuna ci się uśmiechnie. Kw 982/83

Pocztą załatwiam odwrotnie.

Stefan Centowski,

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.

Najstarsza, największa i najszczęśliwsza kolektura Loterji Państwowej.

Nowości sezonowe

w płaszczach damskich

od najwykwintniejszych do najskromniejszych poleca

FABRYKA PŁASZCZY DAMSKICH

Stary Rynek 53/54, I. p. wejście z Jezuickiej.

Stale na składzie duży wybór. Ceny ściśle fabryczne. zw 19504

Gruźlica płuc

jest nieubłaganą coroczne, ale robiąc różnicy ia płci, wieku i stanu, kosi miljony ludzi.

Przy zwalczaniu chorób płucnych bronchitu,

uporczywego, męczącego **kaszlu** i t. p. stosuje pp. Lekarze

BALSAM THIOCOLAN-AGE,

który ułatwiając wydzielanie się plwociny wzmacnia organizm i samopoczucie chorego oraz powiększa wagę ciała i usuwa kaszel. Używa się za poradą lekarza. nw 8657

Sprzedają apteki. Sprzedają apteki.

Instytut doświadczalny w Polsce

Poznań, Jasna 8 — Telefon 65-21.

deleguje członka Zarządu do Ameryki w sprawach finansowych i to w celu: Pw 6081-40,225

a) **realizacji szeregu wybitniejszych wynalazków polskich,**
b) **finansowanie zdrowych przedsiębiorstw i gospodarstw (udział, pożyczki).**

Poważne rzeczowe zgłoszenia wynalazców, przedsiębiorców i rolników prosimy kierować pod adresem **Instytutu** oraz załączać na odpowiedź znaczek 50 gr.

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczego „PLENUSAN“. W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6.— zł. 3 pudełka 15.— zł. Przy zapłacie zgóry wysyłka franco. Pw 3247-0,1100

DR. GEBHARD & SP. — GDAŃSK, ODDZ. 153a.

OKUCIA BUDOWLANE

Wszelkie zamki i zawiasy do drzwi, balkon., krat i bram. Antaby spiżowe i gięte „Regnery“ zamki „Wolne Zajęte“ **Warsztaty stolarskie, drut kolczasty, piece żelazne** po cenach hurtowych poleca Pw 6021-39,85

„PRZEWODNIK“, św. Marcin 30

skład żelaza i artykuły techniczne.

Mieszkania 3-4 pokojowego

wprost od gospodarza, **poszukuje** rodzina z trojga osób. zapłaci dzierżawę podług umowy za 2—3 lata zgóry. Łaskawe zgłoszenia do **„PAR“**, Al. Marcinkowskiego 11 pod „1000“.

Pw 6187-1000

Państwowe Zakłady Umundurowania Poznań ul. Kraszewskiego 21/25 — poszukują

większej ilości szwaczek

Zgłoszenia od godz. 9 — 14-ej. dw 2473/4

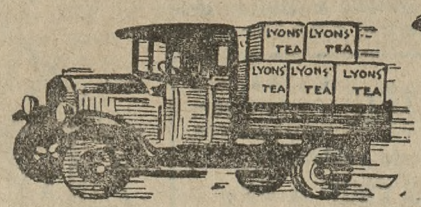

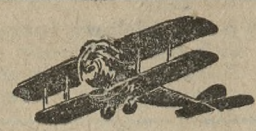

WSZELKIEMI ŚRODKAMI LOKOMOCJI POSŁUGUJE SIĘ LYONS', ABY JAKNAJSZYBCIEJ DOSTARCZYĆ KLIENTELI SWĄ SŁAWNĄ HERBATĘ. JUŻ ZE ŚWIEŻYCH ZBIORÓW.

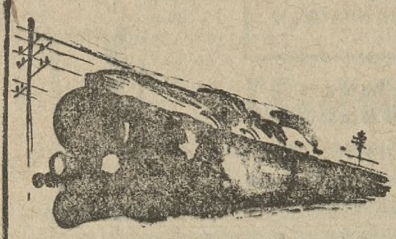

HERBATA

LYONS'A

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH SKŁADACH KOLONJALNYCH

Generalny Przedstawiciel na Polskę i w. m. Gdańsk:

TEOFIL MARZEC, Warszawa, Mazowiecka 5.

Tw 453

Kino-Teatr Bajka - Kino-Teatr Casino

ul. Marszałka Focha 23. Al. Marcinkowskiego 28

W piątek, dnia 11 października wielka premjera niezapomnianej tragedji, która się rozegrała o świcie dnia 12 października 1915 r. w St. Gilles p. t.:

MISS CAVELL (O świcie)

Nieśmiertelny monument, który wystawiła ludzkość największemu bohaterstwu kobiety. — W roli tytułowej: **Sybilla Thorndike**, również biorą udział, jeńcy belgijscy, lotnicy angielscy, personel szpitala w Birkensdaele, etc.

P 6215-41,189

Seanse:

o godz. 5,15, 7,15, 9,15. w niedzielę początek o godz. 3,15 ostatni o godz. 9,15.

o godz. 5, 7, 9. w niedzielę początek o godz. 3, ostatni o godz. 9.

Wspaniała ilustracja muzyczna: Film dla młodzieży dozwolony

MIESZKANIE

4-pokojowe przy Starym Rynku, II. ptr., **do zamiany** lub **wydzierżawienia od 1. 12. r. b.** Nadaje się na biura dla przemysłu, adwokata, składnicę etc. Zgłoszenia do **„PAR"** Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 41,167 Pw 6233-41,167

Wielkie

przedsiębiorstwo restauracyjne

z salami, ogrodem, tarasem i t. d., w mieście prowincjonalnem, z powodu posiadania kilku przedsiębiorstw **oddam zaraz** na własnych warunkach, z mieszk. 5-pokojowem. Gotówki 15 000,— zł. Zgłoszenia: Kurjer Pozn. — **Agencja Ostrów (Wielkop.)** nw 4594

Zał. 1899 **Dachy** Zał. 1899

rozmaite nowo pokrywa, stare naprawia i smoli. Wykonanie izolacji, murów i posadzek asfaltowych. Dogodne warunki spłaty. Kw 981

Przedsiębiorstwo pokrywania dachów. Skład Materjałów Budowlanych.

JAN SOBECKI - Poznań

Fabryka papy na dachy i asfaltu, plac Wolności 17 — Tel. 32-50

Jest do nabycia, z powodu upadłości właściciela

kamienica

przy rynku **w Starogardzie na Pomorzu,** mająca wolny, obszerny lokal sklepowy, z urządzeniem po składzie bławatów i konfekcji, który w tym lokalu prowadzony był dotąd przeszło 40 lat. Informacyj udziela zarządca konkursowy, **adwokat W. BULIŃSKI w Starogardzie.** zw 19 524

Generalne przedstawicielstwo

na woj. poznańskie i Pomorze, odstępuje się dzielnemu panu z kapitałem kilku tys. Chodzi o zupełną nowość opatentowaną w Polsce bez konkurencji niezbędnie dla każdego. Udowodnia się kolosalne zyski kilku tys. miesięcznie. Fachowość nie wymagana. Bliższych informacyj udziela się **w Hotelu Britania** od 6—8 wieczorem — **Grabowski.** Pw 6231-56,295

Dobra egzystencja!

Zaprowadzony skład damskich kapeluszy i towarów krótkich z przyległem mieszkaniem, dwa pokoje i kuchnia, w powiat. mieście, gdzie gimnazjum i wojsko na miejscu, z powodu stosunków rodzinnych, **korzystnie na sprzedaż.** Zgłoszenia do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 19 556

DRENY

pierwszorzędnej jakości dostarcza korzystnie

GUSTAW GLAETZNER, POZNAN 3

ul Mickiewicza 36. Telefony 65-80 i 63-78. nw 4622

Buchalter-bilansista

rutynowany, zdolny organizator w zakresie nowoczesnych metod księgowości i kalkulacji fabrycznej, z wyższem wykształceniem handlowem, obeznany ze sprawami podatkowemi i prawnemi, posiadający również praktykę jako kupiec - propagandzista — **poszukuje posady.** Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw. 19 559

NA CZASIE

PRAWIDŁOWE TOWARY

PALTA jesienne z zupełnie ciepłą podpinką zastępujące także latowe

PALTA jesienne, grube miękkie welury, najmodn. desenia i fasony

PALTA zimowe na jedwabiu z wateliną, pikowane, kołnierz oposy wszystkie kolory

FUTRA-FUTRA-FUTRA i jeszcze raz **FUTRA** przystępne dla każdego

Kożuchy dla stangretów — kożuchy dla szoferów skórą obsadzone — płaszcze i kurtki skórzane — spody pod futra wszelkiego rodzaju jak oposy — piżmowce — jonaty — rumuńskie barany uszlachetnione — na kołnierze karakuły tasmany — australskie oposy — foki i naturalne wydry wyrgińskie — skóry czarne i białe barany — dublony czarne — siedmiogrodzkie bronzowe — jagniątka jak puch miłe.

Poszycia FUTER i modernizacja takowych sumienna i nie droga.

Kamizelki kocie z rękawami ***FUTRA NA MIARĘ.*** **Kamizelki reniferowe z rękawami**

Ubrania marynarkowe granat — bronz — marengo — czarne — smokingowe i najpiękniejsze modne deseniowe

Materjały z metra najnowsze desenia czołowych fabryk krajowych także oryginalne angielskie światowej sławy

Wykonanie na miarę pod kierownictwem **czterech** pierwszorzędnych **krojczych,** każdy artystą w swojem zawodzie tak, że najwybredniejszym wymaganiom zadośćuczynią.

Ceny najniższe!!! — Wybor odpowiadający największym sklepom europejskim tej branży.

EDMUND RYCHTER POZNAŃ, 2

ulica Fr. Ratajczaka

telefony 26-07, 54-25, 21-71, 54-15

ulica Wrocławska 14 i 15 — przy ulicy Wrocławskiej zważać dokładnie na imienną firmę.

Młodsza

stenotypistka

sprawna, władająca gramatycznie poprawnie językiem polskim, umiejąca dobrze i szybko pisać na maszynie, inteligentna i akuratna we wszystkich pracach **potrzebna** na stałe miejsce do większego przedsiębiorstwa. Oferty z odpisami świadectw do Kurjera Pozn. pod **zw 19534**

Potrzebna osoba wykwalifikowana

jako kierowniczka

Opieki Dworcowej (Misji Dworcowej) do miasta powiatowego na Pomorzu. Zgłoszenia piśmienne z podaniem życiorysu do ekspedycji Kurjera Pozn. pod nw 4619

Stenotypistka

polsko-niemiecka dla poważnej firmy importowej do Gdańska natychmiast potrzebna. Oferty pierwszorzędnych sił w języku polskim i niemieckim osobiście przyjmuje firma

A. CHOJNACKI,
Poznań, Stary Rynek 55, I. rw 7258

W Spółdzielni naszej wakuje posada

członka zarządu

Stanowisko jest **zaraz** do objęcia. Reflektuje się tylko na rutynowanego bankowca, który dłuższy czas w Spółdzielni Kredytowej a zwłaszcza w książkowości pracował. Oferty z podaniem referencyj i warunków, należy skierować do dw 2486

BANKU LUDOWEGO w ZBĄSZYNIU, Sp. z o. n.

Inżyniera - mechanika

władającego niemieckim językiem, Warsztatowca — dokładnie obeznanego z budową maszyn rolniczych, remontem lokomobil, młocarń parowych i najnowszym systemem pracy — poszukuje **Unia Zjednoczone Fabryki Maszyn Sp. Akc. Oddział Chełmno (Pomorze),** dokąd należy kierować wyczerpujące oferty. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. dw 2437

Poszukuje się od 1 listopada wzgl. później

gospodyni

do prowadzenia większego gospodarstwa na majątek. Ponieważ pani domu cierpiąca jest, reflektuje się tylko na siłę pracowitą, godną zaufania i doświadczoną, która w swym zawodzie jest doskonała i uczciwa. Wysoka pensja i dobre traktowanie zapewnione. Oferty z referencjami i podaniem pensji do Biura Ogłoszeń **„KOSMOS" Sp. z o. o., Poznań,** Zwierzyniecka 6, pod 1668. nw 4621

PRZEDSTAWICIELSTWO

na Wilno i Kresy Wsch. lub organizację przedsiębiorstwa przyjmie dyrektor większej firmy przemysłowej; wyższe wykształcenie. Dobrze wprowadzony w sferach kupieckich i bankowych. Najsolidniejsze referencje. Poważne oferty sub.: „Dyrektor" do **Tow. Rekl. Międz. g. r. Rudolf Mosse, Warszawa, Marszałkowska 124.** Tw 414

Drogerzysta

starszy, dobry ekspedjent, fachowiec i dekorator, który mógłby zastąpić szefa, a wobec licznego personelu być energiczny, **potrzebny od 1. 11. 1929 r.** Do zgłoszenia proszę dołączyć odpis świadectw, fotografję i podanie referencyj. Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 2482

Młodszy urzędnik gospodarczy

lub pisarz **poszukuje posady** w większym majątku od 1. 11. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod rw 7252

Mistrz piekarz - cukiernik

na samodzielne stanowisko **potrzebny zaraz.** Zgłoszenia z odpisami świadectw do Kurjera **zw 19548**

Płaszcze
Damskie

Podlotkowe. Dziewczęce

skromne, wykwintne, gotowe miarowe, poleca najtaniej

JÓZEF SZUSTER
Stary Rynek 76, I. ptr.

zw 19 431/2

Kupię

15 sztuk szyn kolejowych

Zgłoszenia pod **skrzynka poczt. 32, Leszno.**
zw 19546

Samodzielny monter

samochodowy potrzebny zaraz
AUTOMECHANIKA
Taszarek i Górski — Poznań
Dąbrowskiego 83/5. zw 19552

Majster ceglarski

z dłuższą praktyką zagranicą i w kraju, energiczny, trzeźwy, poszukuje posady. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 19543**

Przedstawiciel

lub wspólnik poszukiwany zaraz do bardzo poważnego przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowego, z gotówką najmniej 5000 zł. Gwarancja i wysokie zyski zapewnione. Oferty tylko bardzo poważne należy kierować do „PAR", Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 41,165** Pw 6228-41.165

Bezinteresownie! Czytelnikom „Kurjera Poznańskiego" Napisz imię, nazwisko, miesiąc urodzenia, otrzymasz analizę charakteru, określenie zdolności i przeznaczenia, darmo. Poznasz kim jesteś, kim być możesz. **Warszawa, Psychografolog Szyller-Szkolnik, Nowowiejska 32.** Niniejsze ogłoszenie i 75 gr znaczkami pocztowemi na przesyłkę załączyć. Przyjęcia osobiste płatne godz. 11-3. np 4449

Ananas
Owoce osmażane
tylko z firmy

W Patyk

Al. Marcinkowskiego 6
(przy poczcie)
Pw 6222-41,28

KRAWCY

na pierwszorzędną pracę poza dom, potrzebni zaraz.

Muszyński,
Wały Jana III. 9.
zw 19547

TECHNIK

samodzielny obeznany gruntownie w budowie karoserji poszukuje od 1. 11. 29. r. lub później posady. Łaskawe oferty do Kurjera **zw 19551**

Oprawy książek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskiej
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

KONKURS

Szpital Miejski w Grudziądzu poszukuje:

1. **lekarza specjalisty chorób wewnętrznych i rentgenologa,** któryby ew. posiadał kwalifikacje na Dyrektora Szpitala w myśl rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Ustaw 38, z 1928 r.).
   Termin zgłoszeń 1 listopad 1929 r.
2. **Lekarza asystenta** z dyplomem i prawem wykonywania praktyki lekarskiej.

Posada natychmiast do objęcia. dw 2471

Zgłoszenia z podaniem pretensyj, odpisami świadectw i dyplomów w kopertach zalakowanych należy nadesłać: **Do Administracji Szpitala Miejskiego w Grudziądzu** Szpitalna 5/6.

Magistrat — Szpital Miejski
(—) Wł. Nowakowski, Decernent.

PRZETARG

Magistrat m. Torunia ogłasza przetarg publiczny

na pokrycie dachu

na podkładzie betonowym budującego się gmachu Urzędu Województwa Pomorskiego. dw 2485

Los I. **Prace izolacyjne i wykonanie żłobów bitumicznych.**

Los II. **Krycie dachu warstwowego włącznie prac blacharskich.**

Blankiety ofertowe otrzymać można za opłatą 2,— zł w Ratuszu, pokój 44, gdzie również należy składać gotowe oferty do dnia 18. 10. 1929 r., godz. 13.

Magistrat zastrzega sobie wolny wybór oferenta.

Toruń, dnia 9 października 1929 r.

Magistrat.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, dnia 12 b. m., o godz. 13, sprzedam **w Jagodnie** pod Kostrzynem, w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za gotówkę: nw 4625

młockarnię szeroko bijącą.

Zbiórka o godz. 12,30 przed Sołectwem w Jagodnie. Przedmiot obejrzeć można 10 minut przed przetargiem.

Liberkowski, kom. sąd., Pobiedziska.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Poręcze mosiężne
przed okna wystawowe i na drzwi różnych rozmiarach wykonuje firma N. Tarczyński i S-ka Bydgoszcz, Łokietka 29. Zakłady galwanizacyjne. zdw 61 551

Stalugi
mosiężne i niklowe do okien wystawowych w różnych rozmiarach wykonuje firma N. Tarczyński i S-ka, Bydgoszcz, Łokietka 29. Zakłady galwanizacyjne. zdw 61 548

Aparaty secare niklowane
do rolek papierowych w różnych wielkościach wykonuje firma N. Tarczyński i S-ka. Bydgoszcz. — Łokietka 29. Zakłady galwanizacyjne. zdw 61 549

Gablotki
niklowane dla pp. restauratorów fryzjerów i cukierników wykonuje firma N. Tarczyński i S-ka. Bydgoszcz. Łokietka 29. Zakłady galwanizacyjne. zdw 61 550

2 maszyny
damskie Singera i 1 krawiecka okrągłe czołenka sprzeda Warsztat Mechaniczny. Kraszewskiego 5. zdw 61 767-8

Parcelę budowlaną sprzedam
przy ulicy Grudzienieckiej (Sołacz) 2 120 m². Wiadomość Dąbrowskiego 149. zdw 61 686

Dom w Gnieźnie
II. piętro z 2 morgowym ogrodem korzystnie na sprzedaż. — Zgłoszenia Assmann, Bydgoszcz, Pomorska 32 b. zdw 61 509

Meble
we wielkim wyborze za gotówkę i na miesięczne spłaty poleca Stanikowski, Woźna 12 (Butelska). bpw 787

Skrzynie
z wystawy 70 tanio sprzeda. Maleckiego 17, I. ptr. zdw 61 712

Biurko
sprzedam. Słowackiego 44-46, parter, prawo. zdw 61 720

Pianino
krzyżowe. Skryta 8, Szymańska. zdw 61 693

Dorożka
samochodowa nowa z koncesem i zegarem za 9 500 sprzedam. Oferty Kurjer zdw 61 734

Jadalnię
sprzedam Grochowe Łąki 4, — skład 2. rpw 7251

Fortepiany

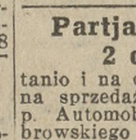

Pierwszorzędne krajowe i zagraniczne fabrykaty. Na raty do 24 miesiecy Witalis Ma... Poznań św. Marcin 43. nw 4102

Partja samochodów 2 osobowych
tanio i na dogodnych warunkach na sprzedaż „Komna", Sp. z o. p. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83/85, telefon 77-67 i 54-78. nw 4339

Gospodarstwo
96 mórg pszenna, inwentarz kompletny, cena 26 000, 65 pszenno-buraczanej, cena 26 000 sprzeda Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 61 897

1 000
mórg pszennej ziemi pod Poznaniem, cena 600 000, wpłaty 300 000 2 500 mórg, cena 1 100 000, wpłaty 300 000 sprzeda Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 61 896

Parcelę
na Łazarzu przy kościele od zł 6 kwm. sprzedamy. St. Maciejewski, Poznań, ul. 27. Grudnia 16. zdw 61 881

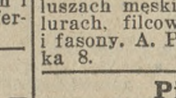

Nowości — jesienne
dla panów już nadeszły w kapeluszach męskich włochatych, welurach, filcowych, modne kolory i fasony. A. Pietrzykowski, Wielka 8. Pw 6 221-37,129

Pianino
dobrze utrzymane 1 100 zł sprzedam. Mostowa 33, I., prawo. zdw 61 760

2 futra
oposowe 75 zł, baranki 45 zł, kołnierz i mankiety a la lisy 15 zł, kreci kołnierz z mankietami 45 zł futrzane kamizelki 28 zł wysprzedaje Bryliński, Kanałowa 8. zdw 61 752-3

Dom
w Poznaniu z wolnem mieszkaniem i ogrodem za 21 tys. wprost od właściciela przy dogodnych warunkach na sprzedaż. Zgłoszenia Winiary, ul. Stanisława 7. zdw 61 690/91

Motory elektryczne
1 Km., 3 Km., 4 Km., 440 volt fabr. Siemens sprzeda korzystnie po najniższych cenach i rok gwarancji. „Franpol". Grobla 27. zdw 61 859

Używane
meble sprzedaje Kozłowski, — Szewska 15. rw 7210/1

Dom Handlowo-przemysłowy
2 piętrowy w rynku, pomieszcza dwa duże składy, piekarnię, 34 ubikacyj, przy tem gospodarstwo 56 mrg. z nadkompletnym żywym i martwym inwentarzem, sprzedam razem lub osobno z powodu wyjazdu. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 61 113

Łóżka
nocny stolik, lampa gazowa na sprzedaż. Plac Świętokrzyski 2, II zdw 61 674

Samochody
Ford otwarty rok 2, 28 za cenę zł 2 000. Benz otwarty 10/30 HP za cenę zł 5 000. Dürkopp otwarty 10/30 HP za cenę zł 4 800. Lancia otwarty 12/50 HP w dobrym stanie sprzeda „Imperatorauto", Poznań, Sew. Mielżyńskiego 21. dw 2 459

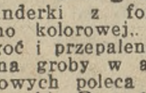

Obrączki
ślubne zegarki najtaniej Matysiak św. Marcin 9. bpw 1159

Na groby!
Cylinderki z folji krystolowej różno kolorowej.. odpornej na wilgoć i przepalenie oraz świeczki na groby w ampułkach staniołowych poleca hurtownie Br. Śniegocki, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 2, telefon 35-32. P 5620-39.216

Do
sprzedania dwa wspaniałe antyki, duże wiszące lustro i szafka mahoniowa. Obejrzeć można na miejscu. Osiniec, p. Gniezno. Starzeński. nw 4567

Futra
wszelkiego rodzaju modernizuje. naprawia, poszywa, obsady, kołnierze, męskie futra, art. bobry 600 zł. Pracownia futer, płaszczy kostjumów i męskiej odzieży, Jankowski, Kreta 23. zdw 60 908

Korzystnie
do nabycia urządzenie Działu Jubilersko Złotniczego ra P. W. K. składające się z 8 gablotek szafkowych rozm. 220 × 160 m., kryształowe oszklenie i rurkowe oświetlenie, 4 gablotki ukośne 2 częściowych oraz dużej stołowej gablotki 2 × 3 m. Informacje udziela „Przegląd Zegarmistrzowski i Złotniczy", Poznań, Fredry 2, tel. 22-15. zdw 61 055

Dom
w powiatowem mieście z składem rzeźnickim, nadający się na każdą branżę zaraz na sprzedaż. — Oferty Kurjer zdw 60 776

Drzewka
owocowe: jabłonie, śliwy, czereśnie, wiśnie, brzoskwinie i morele silne i zdrowe sprzedaje po cenach bardzo przystępnych Zakład sadowniczy „Glinka" (własność Krakowskiego Towarzystwa Ogrodniczego w Prądniku Czerwonym), p. Kraków. nw 4 571

Sprzedam
dobrze zaprowadzony warsztat blacharsko - instalacyjny w powiatowem mieście. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 61 280

Meble
tanio poleca Kałkus. Wrocławska 19. zdw 59 910

Sypialnia
wytworna, mało używana, białodrzew amerykański wysadzany platanem okazyjnie do nabycia. Firma Sroczyński, plac Wolności 2. zdw 61 277

Garsonkę
nową sprzedam i kostjum. Młyńska 3, III. lewo. zdw 57 098/9

Płaszcz
zimowy tanio sprzedam. Młyńska 3, III. lewo. zdw 58 971

Maszynę
do pisania Underwood, prawie nowa tanio sprzedam. Ratajczaka 38, II., prawo. zdw 61 341

Citroen - Renault
w dobrym stanie sprzedamy korzystnie Diabolo Separator. Wodna 14. zdw 61 428

Skład
rzeźnicki z mieszkaniem w Poznaniu, zapęd elektr., cena 9 000 w tem ¾ roku dzierżawy. Adres Kurjer zdw 61 517

Płaszcze
jesienne damskie, ubrania męskie i obuwie używane korzystnie na sprzedaż. Adres poda Kurjer zdw 61 064

Tanio
się ubierzesz, umeblujesz w Domu Komisowym św. Marcin 73a Pw 4944

Kury
niosą jaja o wiele pilniej, większe i żółtsze. Podawaj stale do żeru prawdziwej Centraliny Michałowskiego. Żądać wszędzie tylko oryginalnem opakowaniu. rw 7 239-40

Dom
w Pleszewie tanio. Dutkiewicz, Poznań, Chwaliszewo 70. zdw 61 866

Parcele
przy Grudzieńcu tanio Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 61 865

Grezarkę stolarską
jak nową korzystnie sprzeda „Franpol" Grobla 27. zdw 61 858

Autogeniczne
spawanie wszelkich części metalowych wykonuje warsztat mechaniczny. Szamarzewskiego 31. zdw 61 844/5

Singera
maszynę sprzedam. Warsztat mechaniczny. Szamarzewskiego 31. zdw 61 846/7

Skład
z mieszkaniem, 24 lata egzystencji zaraz na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 61 891

Parcelę
pod budowę 3 morgi przy fabryce „Barwa" sprzedam. Brychczyńska, Mosina. zdw 61 795

Skład
kolonjalny, nadający się do każdej branży, 2 okna wystawowe, obszerna piwnica w nowowybudowanym domu miasta powiatowego z towarem i nowoczesnym urządzeniem trzy pokoje i kuchnia, wszystko centralne ogrzewanie, zaraz z powodu choroby oddam. Do objęcia potrzeba ca 7.500 zł. Oferty do Kurjera pod zdw 61 794

Wózek
dziecięcy brennabor, dobrze utrzymany i białe łóżeczko na sprzedaż. Marcelego Mottego 12, II. piętro, Wawrzyniak (Łazarz). zdw 61 784

Maszyna
do prasowania frakowych koszul oraz elektryczna magiel do prasowania, suszenia zaraz tanio na sprzedaż. Szypczyńska. Starościńska 1. rw 7254

Radjoaparaty
3 i 4 lampowe, selektywne tanio sprzedam Marcina 33, III., lewo. bpw 789

Fabryka konserw
i duża wędzarnia ryb, zaraz do sprzedania lub wydzierżawienia. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 61 793

Dobrze
utrzymane frakowe ubranie średnia figura, i prawie nowy cylinder. Leon Tacik, Górna Wilda 67. zdw 61 888

Gospodarstwo
miastowe około 20 klm. od Poznania 170 mórg najlepszej ziemi, dobre zabudowania przy 85 000 zł wpłaty na sprzedaż. Informacji gospodarzom udzielam Gusovius, Poznań 3, ul. Gajowa 4, tel 60-73 zdw 61 798

Skład
z dużą wystawą, nowem, nowoczesnem urządzeniem, przyległą ubikacją i piwnicą, świeżo odnowiony, śpiesznie odstąpię bardzo tanio. Powód wyjazd. Wiadomość: Poznań, Al. Marcinkowskiego 3a, skład konfekcji od 9—15. nw 4 555

Antyki
wielki wybór. Bracia Pióro, Aleje Marcinkowskiego 28. Kw 971

Antyki
Stary Rynek 78 pierwsze piętro rpw 7164

F. Tuba
do sprzedania cena 120 zł. Mylna 6, parter, drugie drzwi. zdw 61 591

Pieska
szpica 5 miesięcznego sprzedam. Skryta 11, parter, prawo. zdw 61 586

Cebulę
80 centnarów mam na sprzedaż. centnar 11 zł. Adres wskaże Kurjer zdw 61 580

Zakład fryzjerski
pierwszorzędnie urządzony (3 kabiny męskie i 3 kabiny damskie) w najlepszem położeniu Poznania sprzedam za zł 19.000 gotówka. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 579

Odstąpię
skład nadaje się na wszystko. Prądzyńskiego 10. Rozunek. zdw 61 574

Drogerja
natychmiast do sprzedania przy wpłacie 12 tys. Interes zdrowy w mieście powiatowem, gdzie wszelkie szkoły. Oferty Kurjer zdw 60 454

Piece
dobrze i tanio kupię tylko w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24. zdw 60 803

Brylanty okazyjne
Najtańsze źródło zakupu biżuterja, zegarki, ślubne obraczki — Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50 narożni dom ul. Kantaka. zdw 61 498

Gramofony
od 120 zł, płyty od 5, reparacje szybko, tanio St. Jarosz 27-go Grudnia 3, podwórze. zdw 61 565

Łóżka żelazne
składane polstrowane po 32 złote Telefon 58 05 zdw 61 545

Akwarjum
śliczne z ogrzewaniem i urządzenie z ptakami sprzedam. Dolna Wilda 61, II. ptr., prawo. zdw 61 540

Zakład fryzjerski
pierwszorzędny w centrum do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 529

Frytki
na sprzedaż. Czerwiński, ulica Szkolna 18. zdw 61 633

Szafa
do rzeczy, szyfonierka, lustro, leżanka, łóżko z pościelą do sprzedania. Mikołajski, Długa 14. zdw 61 584

Lampa
gazowa trzyramienna tanio na sprzedaż E. Niemczewski, Staszica 23, III. dom frontowy. zdw 61 657

Samochód
„Tatra" Landaulet gotów do jazdy po głównem remoncie za gotówkę 5.000 zł sprzedam. Oferty Kurjer zdw 61 602

2 lampy
gazowe sprzedam tanio. Bydgoska 5, fryzjer. zdw 61 608

Płaszcz pluszowy
czarny na średnią figurę w bardzo dobrym stanie sprzedam ul. Bydgoska 5, parter, prawo. zdw 61 609

Psa
polowca specj. na kury i kaczki oraz browningówkę mało używaną sprzedam tanio Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 619

5 KUPNA

Składu
w śródmieściu nadającego się na skład kapeluszy i krótkich towarów poszukuję zaraz lub później Oferty Kurjer zdw 61 178

Wlkp. Ilustrację
nr. 31 kupimy pojedyńcze egzemplarze. Administracja, św Marcin 70. zdw 61 155

Kupię
każdą ilość beczek od śledzi. — Oferty Kurjer zdw 61 247

Kupujemy samochody
za gotówkę, używane otwarte i kryte. Dokładne oferty uprasza „Komna" Sp. z o. p. Automobile, Poznań Dąbrowskiego 83/85 tel. 77-67 i 54-78. nw 4337

Kamerę
(Refleks) 13×18 z objektywem niemniej F:3,5 kupię za gotówkę Zgłoszenia Kurjer zdw 61 576

Złoto
srebro i brylanty kupuje Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50. zdw 61 499

Poszukuję
składu z przyległem pokojem. — Oferty Kurjer zdw 61 653

Kupię
szafę, stolik. Oferty Kurjer rw 7243

Kupię
biurko damskie jasne lub białe, szafę z lustrem, stoliczek i krzesła biało lakierowane. Oferty Kurjer zdw 61 620

W Swarzędzu
poszukuję składu z przyległem mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 61 688

Kupię
2 łóżka w dobrym stanie mała szafę. Spieszne oferty do Kurjera zdw 61 722

Poszukuję
kupna od 20— mórg, wpłacę 9 tysięcy złotych. Adres wskaże Kurjer zdw 61 757

Kupię
kamienicę, wpłacę 30 000 zł. Spieszne oferty do Kurjera zdw 61 159/a

Kupno
Piec kaflowy przenośny lub żelazny wykładany szamotem dobrze utrzymany kupi firma Hempowicz, Automobile, Poznań, Patrona Jackowskiego 49, tel. 65-15 bpw 790

Chłodnicę
do samochodu Protos (Spitzkühler) poszukuje celem kupna. Zgłoszenia pod zdw 61 903

6 KAMIENICE

Kamienicę
w Poznaniu z wolnem 4—5 pokojowem mieszkaniem i ewentualnie składem przy wpłacie 60—70 tys. zł kupię wprost od właściciela. Oferty pod: A. Spychalski, Katowice, Gen. Zajaczka 3 zdw 61 575

Kamienica
w centrum Poznania, w bliskości Placu Świętokrzyskiego, gruntownie odnowiona wprost od właściciela na sprzedaż Dochód blisko 15 000 zł. Cena 158 000 zł, wpłata 80.000, reszta rozłożona na 20 lat. Kupno okazyjne. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 61 605

Willa
14 pokojowa, ogród, stajnie, garaże zaraz wolna za cenę 115 000, wpłata 50 000, reszta na hipotece do 10 lat. St. Maciejewski, i S-ka, ul. 27. Grudnia 16. zdw 61 882

Kamienicę
kupię przy wpłacie 100 000, wprost od właściciela. Oferty Kurjer zdw 61 885

Kamienicę
4 ptr. na Wildzie sprzedamy za cenę zł 106 000, wpłaty 50 000, reszta do 3 lat na hipotece, obecna dzierżawa roczna 11 500. St. Maciejewski, ul. 27. Grudnia 16. zdw 61 886

Kamienicę
z piekarnią, 3 składy z mieszkaniami sprzedam. Środa Kilińskiego 6. dw 2480

7 PIENIĄDZ

Pożyczki
10—15 tys. złotych poszukuję. — Dam stałą posadę i procent. — Zgłoszenia Kurjer zdw 60 797

Do 90 tys. zł
wypożycze na I hipotekę nieruchomości. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 760

10.000 zł
poszukuję pożyczki na wyższy procent na objekt 60 tysięcy zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 568

Cichego wspólnika
z 20—40 tys do przedsiębiorstwa samochodowego przyjmę. Oferty Kurjer zdw 61 544

Wspólnika
(wspólniczkę) z gotówką 3—4.000 zł do Wytw. Chem. bezkonkurencyjnej artykuły toaletowe, drogeryjne 100 proc zysku — celem rozszerzenia poszukuje starszy solidny kawaler ewentl. sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 612

Wypożyczę
10.000 zł. Propozycje Kurjer zdw 60 877

Ryzyko wykluczone
Solidna wytwórnia powiększająca produkcję przyjmie kapitalistę 30 000 (także częściowo). Zgłoszenia Kurjer jw 2 799

Kupię
list hipoteczny, nie zbyt późno płatny z drobnem damnem. — Oferty Kurjer zdw 48 545

10 000 zł
potrzebne na pierwszą hipotekę na willę w Helu Zgłoszenia Kurjer zdw 61 282

3 000 zł
pożyczki poszukuję, dam dobry procent. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 873

8 DO WYNAJĘCIA

2 pokoje
kuchnią. Mosina Wskaże Kurjer zdw 61 652

1 pokój z kuchnią
odstąpię wraz z meblami, obejrzeć można od godz. 19.30 do 20.30 Adres wskaże Kurjer zdw 61 597 Agenci wykluczeni.

Małżeństwu
inteligentnemu lub starszym paniom pokój z używaniem kuchni w porządnym domu do wynajęcia 65 zł. Oferty Kurjer zdw 61 721

Mieszkanie
6 pokoj. komfort we willi na Sołaczu wraz ogrodem zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 696

Stróżostwo
wolnem mieszkaniem, objęcie zaraz. „Centrum", Żydowska 5. zdw 61 741-2

Biuro
2 pokoje duże, jasne, czyste, z elektrycznem oświetleniem, centralnem ogrzewaniem z telefonem korzystnie do oddania. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 870

Mieszkanie
3 pok. kuchnia w Swarzędzu wynajmie właściciel. Kościuszki 1. zdw 61 868

Mieszkania
każdej wielkości za dzierżawę zaraz wolne, odda „Komis", Sew. Mielżyńskiego 25a. zdw 61 863

2 pokoje
i kuchnia, duży korytarz, światło elektryczne, gaz, do wynajęcia. Potrzeba 4 000.— na 2 lata. Zgłoszenia Kilińskiego 15, Restauracja. zdw 61 848

2 pokoje
z kuchnią tanio wskaże „Jura", Fr. Ratajczaka 9, II. ptr. zdw 61 834

Mieszkanie
6 pokoi komfort, śródmieściu zaraz odda. Oferty Kurjer zdw 61 782

Mieszkania
każdej wielkości wybór Czarnecki, Ratajczaka 13, parter. zdw 61 879

Mieszkanie
7 pokoj. centrum II. za udzielenie pożyczki hipotecznej 10 000 zł. Oferty Kurjer zdw 61 851

9 SZUKA MIESZK.

Szukam
jednego lub dwóch pokoi z kuchnią. Oferty Kurjer zdw 60 799

Pani
elegancka, niezależna szuka spiesznie mieszkania od gospodarza za miesięcznym czynszem Zajmie się administracją domu Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 61 640

Nauczyciel
z wyższym egzaminem poszukuje 1 2 lub 3 pokoi kuchnią. 1 000 zł wpłaty lub stała pomoc w nauce Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 61 145

5—7 pokoi
dzierżawa 2—3 lat zgóry. Oferty Kurjer zdw 61 244

Mieszkania
7 pokojowego z wszelkim komfortem I. lub II piętro, możliwie wprost od gospodarza zaraz poszukuje poważny reflektant. — Zgłoszenia także od agentów do Kurjera zdw 59 984

Poszukuję
mieszkania 1 lub 2 pokojowego z kuchnią dla drukarza. W miejsce odstępnego płace żądaną dzierżawę. Łaskawe oferty prosze do Kurjera zdw 59 408

Lekarka
poszukuje dwóch pokoi elegancko umeblowanych, elektryczność, — śródmieściu, jeden jako poczekalnia na kilka godzin. Oferty spiesznie Kurjer zdw 61 638

Inżynier
poszukuje 3 -6 pokoi z meblami lub bez. Oferty Kurjer zdw 61 684

Wypożyczę
1 000 zł temu, który mi wskaże jedno lub dwupokojowe mieszkanie wprost od gospodarza. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer jw 2 789

Mieszkania
3—5 pokojowego poszukuję. Warunki podać do Kurjera Pozn zdw 61 695

Dam
200—300 zł temu który mi wskaże mieszkanie jedno lub dwupokojowe, wprost od gospodarza w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer j 2 788

Mieszkania
2 lub 3 pokojowego nie wyżej 2 piętra, frontowego, w centrum od gospodarza poszukuję. Zapłacę 3 do 4 tysięcy zł odstępnego. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 730

Pokój
z kuchnią dzielnica obojętna, zgadzam się na możliwe warunki, poszukuję natychmiast. Oferty Kurjer zdw 61 763

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje mieszkania pokoju i kuchni wprost od gospodarza, czynsz podług umowy. Oferty do Kurjera zdw 61 842

Młode
małżeństwo poszukuje pokoju kuchni, wprost od gospodarza. Czynsz zgóry Oferty Kurjer zdw 61 737

2 pokojowe
mieszkanie z kuchnią poszukuje zaraz dobrze sytuowane młode małżeństwo Płacę czynsz za 3 lata zgóry. Łaskawe oferty Kurjer zdw 61 772

5—6
pok. mieszk komfort, centrum okolica Jasnej, czynsz zgóry wprost od gosp. od zaraz poszukiwane. Łaskawe zgłoszenia Kielman, Piekary 9. zdw 61 883

7 pokoj.
komf. mieszkania centrum lub okolica Mickiewicza, wprost od gosp., czynsz zgóry, poszukiwane zaraz. Łask. zgł. Kurjer zdw 61 884

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Skład
kolonjalny towarem, mieszkaniem zamienię na mieszkanie za dopłatą 3.000 zł. Wskaże Kurjer zdw 61 542/3

Poznań — Bydgoszcz
Zamienię 6 pokoj mieszkanie, komf. w centrum Bydgoszczy na 3—5 pokojowe w Poznaniu. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 61 694

11 POKOJE UMEBL.

Jasna 16
II. prawo, elegancki pokój, telefonem. zdw 61 646

Pani inteligentnej
pokój słoneczny balkonowy wynajmę. Oglądać można od 4—5 codziennie. Niegolewskich 16, mieszkanie 6. zdw 59 426

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Ul. Strusia 9, III., piętro, lewo. zdw 61 295

Pokój
umeblowany panu wynajmę. — Szwajcarska 15a, II. lewo. dw 2458

Do
odnajęcia Plac Nowomiejski dwa pokoje dla panów. Warunki od 12—3 Hotel Continental. Buguł. zdw 60 418

Nocleg darmo
otrzyma porządna dziewczyna w zamian za drobną pracę domową. Zgłoszenia Tucholska, św. Marcin 29, III. w podwórzu. zdw 61 598

Pokój
dla 2 lepszych panów niekrępujący. Wielkie Garbary 29. Szymański. zdw 61 445

Pokój
2 osobowy niekrępujący, słoneczny, czysty, światło elektryczne. Focha 82, III. prawo. zdw 61 569

Gabinet
i sypialny umeblowane odnajmę zaraz lub 15 bm św. Marcin 41, III. Kolesiński, od 14—16. zdw 61 541

Niekrępujący
wejście schodów parter, telefon, elektr., Sumiejska, Wysoka 4, I. zdw 61 538

Pokój
umeblowany 1—2 osobom, utrzymaniem lub bez, elektryka, ogrzewanie. Knaflewska, Sewerynа Mielżyńskiego 5, front. zdw 61 726

Pokój
przy dworcu umeblowany. Focha 27, front IV., Adamska. zdw 661 673

Pokój
wynajmę panience bez pościeli. Kilińskiego 1, III. prawo. zdw 61 601

Umeblowany
pokój z telefonem i elektrycznem światłem, śródmieściu dla 1—2 panów do wynajęcia. — Adres wskaże Kurjer zdw 61 613

Pokój
dla pana. Pocztowa 27, III. front. zdw 61 689

Pokój
umeblowany zaraz do wynajęcia. Niemyt, Śniadeckich 11 przy Parku Wilsona. zdw 61 676

Panu
pokój bez pościeli. Bukowska 33, dom ogrod. II. zdw 61 699

„Informator" poleca pokoje umeblowane
dla panów, pań, małżeństwa. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo), telefon 58-17. zdw 61 804

Pokój
umeblowany z elektrycznością ogrzewaniem, łazienką. Śniadeckich 28, parter, lewo. zdw 61 817

Pokój
dla dwóch panów niekrępujące wejście. Walicki, Łazarz, Marcelego Mottego 5, II. zdw 61 821

Bezdzietnemu
małżeństwu skromnie umeblowany pokój osobne wejście. Łazarz, Marcelego Mottego 5, II., prawo. zdw 61 822

Pokój
elegancko balkonowy, elektryczność dla 2 panów. Wielkie Garbary 53, Matuszewska. zdw 61 824

Pokój
umeblowany dla panów do wynajęcia zaraz. Wilda, Umińskiego 9, wejście 12. zdw 61 700

Pokój
umeblowany, elektryczność 15. do wynajęcia. Gwarna 8, III., lewo. zdw 61 713

Poszukuje
się uczciwej starszej pani na wspólny pokój. Adres wskaże Kurjer zdw 61 850

Wynajmę
mały pokój bez bielizny solidnemu panu. Poznańska 58, wysoki parter, lewo. zdw 61 714

Śródmieściu
pokój utrzymaniem zaraz wolny. Aleje Marcinkowskiego 16, II. prawo. zdw 61 733

Pokój
wynajmę lepszemu, spokojnemu panu. Składowa 1, 3 wejście, II. ptr., lewo. zdw 61 731

Pokój
dobrze umeblowany. Dąbrowskiego 41, IV. jw 2 800

Pokój
dla jednej osoby lepiej umeblowany z osobnem wejściem, od 15. 10. lub 1. 11. 29 r. Łukaszewicza 51, I. p., prawo. zdw 61 777

Pokój
2 panom od 15. bielizna pożądana. Św. Józefa 9, III., prawo. zdw 61 744

Stancja
bez pościeli tanio panu. Kozia 18-19, podw., lewo, IV. zdw 61 748

Willa
pokój umeblowany solidnemu, inteligentowi wynajmę. Szymańska, Topolowa 6 róg Stromej. zdw 61 751

Śródmieście
pokój umeblowany II. p., trzem inteligentnym osobom z obiadami Zgłoszenia przed południem Strzałowa 9, I. zdw 61 750

Mały
umeblowany pokój dla pani na stałej posadzie tanio do wynajęcia. Bukowska 33, parter, lewo, dom frontowy. zdw 61 762

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Działyńskich 10, wysoki parter, lewo. zdw 61 761

Pokój
1 lub 2 panom wynajmę. Kraszewskiego 9, II., lewo. zdw 61 771

Pokój
duży umeblowany dwom panom zaraz do wynajęcia. Młyńska 3, III., prawo, 3—6. zdw 61 769

Pokój
umeblowany bez łóżka, małżeństwo przyjezdne pare razy w miesiącu, kilka godzin centrum. Oferty Kurjer zdw 61 849

Pokój
wydzierżawię dwom panom utrzymaniem lub bez od 15. 10. Pocztowa 20, II., lewo. zdw 61 876

Pokój
dla 2 panów ze światłem elektrycznem, telefonem do wynajęcia. Kokot, Piaskowa 2, III. zdw 61 800

Pokój
umebl. dla 1 lub 2 panów. Maleckiego 35, IV. ptr., front. zdw 61 799

2 pokoje
po 2 łóżka dla lepszych panów lub pań wchód osobny, łazienka, światło elektryczne, słoneczny. — Em. Sczanieckiej 1, front, wysoki parter, lewo. zdw 61 890

Pokoje
solidne, niekrępujące dla 2 i 1 osoby korzystnie wynajmę, obejrzeć od godz. 6 wiecz. Meyer, ul. Poznańska 58. zdw 61 718

Pokój
u lepszej rodziny wynajmę dwom inteligentnym osobom, lub małżeństwo bezdzietne zaraz lub 15. Górna Wilda 80, II. prawo. zdw 61 829

Pokój
wynajmę inteligentnej pani studentce bez pościeli, front elektryczność centralne ogrzewanie, łazienka okolica Św. Marcin, Stary Rynek Adres wskaże Kurjer zdw 61 826

Inteligentnemu
solidnemu Panu wynajmę elegancki gabinet z utrzymaniem lub bez. Matejki 40/41, II m. 14. zdw 61 831

Pokój
ogrzewany, elektryczność wynajmę. Śniadeckich 16, parter, prawo. zdw 61 779

Pokój
dla 1—2 panienek, bez pościeli. Wały Król. Jadwigi 3a III., prawo. zdw 61 786

Dla 2 osób
pokój umeblowany komfortowy wynajmę. Śniadeckich 21, II., lewo zdw 61 781

Przyjmę
panienkę na wspólne mieszkanie. Strzelecka 28a, III. zdw 61 776

Pokój
wynajmę. Kuźniarski, Mostowa 26, II w podwórzu, III. wchód. rw 7248

Pokój
umeblowany, słoneczny elektryczność, solidnemu panu Skryta 14, I., lewo zdw 61 236

Pokoje
umeblowane poleca i poszukuje Czarnecki, Ratajczaka 13 parter. zdw 61 880

Pokój
dwom panom wynajmę, pościel pożądana. Rybaki 30, parter, front. zdw 61 861

Centrum
pokój od 15. niekrep. frontowy, duży, czysty, ciepły z utrzymaniem lub obiadami wzgl. bez dla dwóch lub jednej osoby. Drowa Szubertowa, Kreta 5. zdw 61 887

Pokój
umeblowany czysty, elektryczność 2 inteligentnym panom. Wierzbięcice 19, III., lewo. zdw 61 797

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje skromnego pokoju z używaniem kuchni. Oferty Kurjer zdw 61 796

Pokój
na 1 wzgl. 2 osoby do wynajęcia (światło elektr.) Ul. Skryta 9 parter, lewo. zdw 61 809

12 SZUKA POKOJU

Pan
szuka od listopada pokoju ładnie umeblowanego, swobodnego. Kurjer zdw 61 212

Student
poszukuje pokoju. Oferty Kurjer zdw 61 596

1—2 pokoi
komf. umebl. od 15 października poszukiwane. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 61 595

Skromnego
pokoiku poszukuje handl. z własną pościelą. Oferty z ceną Kurjer zdw 61 588

Centrum
2 panienki szukają pokoju własna pościel chętnie fortepian — Oferty Kurjer zdw 61 560

Pan
poszukuje pokoju umeblowanego zaraz. Oferty Kurjer z podaniem ceny zdw 61 553

Szukam
pokoju ciepłego, wygodnego możliwie z osobnem wejściem, w pobliżu „Nowego Kurjera" Oferty Kurjer zdw 61 528

Poszukuję
pokoju dobrze umeblowanego w śródmieściu, elektryczność pościel, wejście niekrępujące, cena od umowy. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 650

Studentka
poszukuje pokoju w pobliżu Uniwersytetu od 15 10 Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 623

Skromnego
czystego, taniego pokoju 1—2 osobowego poszukuje inteligentna pani zaraz lub 15. bm. Oferty Kurjer zdw 61 599

Potrzebny
pokój niekrępujący z łazienką w centrum dla solidnego pana na stałe od 15 Zgłoszenia Kurjer zdw 61 607

Pokoju
skromnego z oświetleniem poszukuje mężczyzna od 1. 11. dzielnica Łazarz, Jeżyce Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer zdw 61 616

Poszukuję
pokoju niekrępującego dla 2 panów. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 621

Młode
małżeństwo poszukuje pokoju kuchni, wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 61 737

Skromnie
umeblowanego pokoju od 1. 11 29 poszukuje bezdzietne małżeństwo najchętniej w śródmieściu. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 61 622

Studentka
poszukuje wspólniczki na ładny ciepły umeblowany pokój zaraz lub 15. F. D. Śniadeckich 11, I. (Łazarz.) zdw 61 704

Pokoiku
niekrępującego od piętnastego szuka panienka. Oferty Kurjer zdw 61 702

Dwóch
pokoi umeblowanych dla 3 osób na 2 3 miesiące poszukuję. Oferty Kurjer zdw 61 719

Krawcowa
poszukuje niekrępującego pokoju tylko w śródmieściu. Oferty do Kurjera zdw 61 729

Małżeństwo
z dzieckiem i służącą poszukuje 2 umebl. kompl. pokoje z używaniem kuchni Zgłoszenia Kurjer zdw 61 697

Pan
szuka pokoju. Cena. Kurjer zdw 61 743

Pokój
dla dwóch panów w śródmieściu z niekrępującem wejściem do 80 zł zaraz wzgl. 15. 10. poszukuje się. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 61 739

Student
poszukuje korepetycyj za mieszkanie lub obiady. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 61 746

Dwie panienki
poszukują skromnego pokoju na pracownię krawiecką. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 749

Pokoju
czystego. niedrogiego. okolica Jeżyc. poszukuje dla solidnego pana od 15. 10. Oferty Kurjer jw 2 7-4-5

W centrum
miasta poszukuje pokoju umebl. z używaniem kuchni mogę zapłacić za kwartał zgóry. Oferty Kurjer zdw 61 867

Poszukuję
2—3 pokoi na biuro w centrum miasta nie wyżej II. piętra. — Oferty Kurjer zdw 61 877

Poszukują
pokoju 2 panienki niekrępującego w dzieln. Jeżyce lub Grunwaldzkiej z własną maszyną. Oferty Kurjer zdw 61 889

Pan
poszukuje 1—2 pokoi niekrępującem wejściem, śródmieściu, elektryka. Oferty Kurjer zdw 61 803

13 LOKALE

Ubikacje
nadające się na fabrykę, biuro lub składnicę od właściciela. Piekary 13b. zdw 60 956

Poszukuję
składnicy w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer dw 2 432

Budynek
piętrowy ca 150 m² na fabrykę, warsztaty do wynajęcia piętro do zamieszkania. Adres wskaże Kurjer zdw 61 251

Pokój
próżny 3.30×5.50 z telefonem na I. ptr., na biuro do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 554

Suterena
warsztat do wynajęcia. Strzałowa 3, gospodarz. zdw 61 534

Piwnica
widna na warsztat, elektryka, gaz. Szafranek, Maleckiego 15. zdw 61 775

14 DZIERŻAWY

Ubikacje parterowe
4 duże pokoje frontowe przy ulicy Słowackiego, nadające się na biura, składnicę lub t. p. do wydzierżawienia wprost od gospodarza. Zgłoszenia do Reklamy Polskiej, Aleje Marcinkowskiego 6, pod „4238". Kw 969

Stajni
poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 283

Składu
nadającego się na drogerję poszukuje. Oferty Kurjer zdw 60 724

Dzierżawy
50 mórg ziemia pszenna, objęcie 13 000 zł, 43 mg. ziemia pszenna objęcie 10 000 zł, 80 mg. ziemia dobra, objęcie 12 000 zł, wpłaty 6—7 tys. Neyman i S-ka, Poznań, Piekary 5. zdw 61 878

Sala
600 kw. metr i mieszkanie 4-pokojowe wraz ogrodem dla restauratora zaraz do wdzierżawienia. Szypczyńska, Starościńska 1. rw 7255

400 mórg
blisko Poznania, stacji ładny ogród - dworek, tenuta 90 funtów. Przejęcie dzierżawy, inwentarzem, zapasami 50 000. — Wyrzykowski, Grobla 9. zdw 61 856

Piekarnia
pełnym biegu, mieszkaniem dzierżawa 50 złotych miesięcznie, kościelnej wiosce za 1 500 złotych wskaże Nowak, Poznań, Górna Wilda 50, I. piętro. zdw 60 655-6

Ogrodnictwo
w Poznaniu wolne mieszkanie wydzierżawię Oferty Kurjer zdw 61 854

Gospodarstwo
120 m. kompletne mieszkanie, dom 5 pok., do objęcia 15 000 zł. Oferty Kurjer zdw 61 852

Gospodarstwo
180 m. pszenno-buraczana ziemia budynki wszystkie masywne Do objęcia 30 000 zł. Oferty Kurjer zdw 61 853

Garażu
dla samochodu poszukujemy w okolicy ul. Rzeczypospolitej. Oferty prosimy skierować: Poznań, skrzynka pocztowa nr. 45. zdw 61 808

16 OSOBISTE

„Ala"
prosi o kilka słów rozmowy. — Proszę o wiadomość kiedy i gdzie do Kurjera zdw 61 555

Baczność!
Pracownia Kapeluszy i abażurów która przerabia, farbuje i poleca modele Półwiejska 12 I., lewo. zdw 61 154

Kapelusze
damskie przerabiam tanio w przeciągu 24 g. dzin. — Sokołowska. Zwierzyniecka 22, I. piętro, dawniej Pl Wolności 7. bpw 684

23 OŻENKI

Pan
na dobrem stanowisku, nie urzędniczem, z wyższem wykształceniem, lat 40, szuka na tej drodze znajomości pań w odpowiedniem wieku. Cel matrymonjalny Łaskawe zgłoszenia do Kurjera pod zdw 61 167

Składu
i przystojna panna, blondynka posiadająca majątku 90 tys zł, poszukuje znajomości panów przystojnych, inteligentnych, dobrego charakteru, ciemno - blondynów, na dobrem stanowisku do lat 35, celem zamążpójścia. Oferty z fotografją, którą się zwraca do Kurjera zdw 61 339

Panna
w starszym wieku, blondyna, posiada 2 pokoje i kuchnia, skromne umeblowanie poszukuje towarzysza życia, człowieka poczciwego. Zgłoszenia do Agencji Kurjera Poznańskiego Gniezno 453 nw 4598

Francuskiego
po długiej bytności we Francji udzielam Wały Królowej Jadwigi 4, parter. Zgłoszenia miedzy 6 a 7 wieczór zdw 59 036

Akademja Tańców

po powrocie z zagranicy prof. Stefan i Janina Wituszkowscy rozpoczęli naukę ostatnich nowości Wiednia, Paryża i Londynu. Skarbowa 14, parter, lewo, sala komfortowa i niekrępująca, od 6—10. Pw 6 0-41.84

Francuskiego
konwersacji literatury, gramatyki udziela panienka, która ukończyła z zagranicy (dyplom) uczenicom i paniom. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 898

Wyuczam
francuskiego w trzy miesiące Steinert, Grobla 29, parter prawo. zdw 59 953

Vala Jennings
udziela lekcyj tańców zbiorowych. Komplety rozpoczyna 15. 10. Prywatne lekcje. Wpisy od 3—8. Ratajczaka 29, III., lewo. Pw 6 024-40.204

50 000
nakładu posiada tygodnik
Jlustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.
OGŁOSZENIA
przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla najszerszych mas, znajdą w nim najodpowiedniejszy organ.
Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.
Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
św. Marcin 70.

21 ZGUBY

Zgubioną
książeczkę wojskową na nazwisko Andrzej Drozdzyński, unieważniam. zdw 60 703

Unieważniam
skradzione: wykaz osobisty i legitymacje handlową firmy Goplana, J. Wierzbicki Szkolna 10, I. zdw 61 577

Przybłąkał
się pies polowczyk brazowy cokolwiek z białem, do odebrania za zwróceniem kosztów u Dolaty Złotniki, Dworzec pod Poznaniem zdw 61 533

22 ROZMAITE

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tanio firma F. Tarkowska, plac Wolności 11 (pod filarami) Pw 4941

Warkocz
długi, barwy szat, kupię. Oferty z dołączeniem pasma proszę składać Kurjer zdw 60 882

Kapelusze
damskie filcowe czyści i fasonuje w 24 godzinach K Giernatowska, Pracownia kapeluszy damskich, Wrocławska 19 Pw 6176-41.52

Barcelona
Pan 40 letni szuka towarzysza podróży na wystawę do Barcelony w połowie października. Każdy płaci za siebie. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. dw 2 445

Krawcowa
samodzielna poleca się. Wykonuje ładnie i tanio Adres wskaże Kurjer zdw 61 629

Masażystka
poleca się poza dom. Oferty Kurjer zdwp 61 723

Przyjmę dziecko
na wychowanie za wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 61 663

Dywany
wszelkie kunsztownie reparujemy Wytwórnia Dywanów. Oferty Kurjer zdw 61 664

Akuszerka
Krajewska, Wilda, Wybickiego 15 tylne skrzydło, parter, przyjmuje panie, udziela porady i pomocy położniczej. zdw 61 701

Robótki ręczne
rysuje po cenach umiarkowanych. Jankowska, Stary Rynek 48, II. bpw 786

Gramofony
i płyty poleca Brudziński i S-ka, Al Marcinkowskiego 8 na I. piętrze. Wymiana starych płyt, naprawa mechanizmów, tel. 40-51. zdw 61 787

Inteligentna
przystojna blondynka, posiadająca interes rzeźnicki pozna przystojnych urzędników. Cel matrymonjalny. Kurjer zdw 61 635

Kupiec
kawaler lat 31, zamożny, znużony samotnością pragnie poznać pannę inteligentną poważnie myślącą, posiadającą własne przedsiębiorstwo lub majątek w gotówce raczą z całem zaufaniem nadesłać szczere oferty z fotografją w celu matrymonjalnym do Kurjera zdw 61 894 Dyskrecja zapewniona.

Panna
bardzo przystojna praktycznie wykształcona, posiadająca 25 tysięcy zł w gotówce i wyprawę, córka posiedziciela ziemskiego, chciałaby się zapoznać z posiedzicielem folwarczku lub profesorem lat średnich Cel matrymonjalny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 61 557

Kawaler
lat 38, kupiec, który posiada w powiatowem mieście swój własny dom i prowadzi większe przedsiębiorstwo szuka panny lub młodej wdówki w celu matrymonjalnym. Oferty li tylko z fotografją którą się zwraca skierować do Kurjera pod zdw 61 649

Brunetka
średnio uposażona gospodarna, wykształcenie seminaryjne pozna o prawem charakterze urzędnika Zgłoszenia Kurjer zdw 61 641. — Cel matrymonjalny.

Koleżanki
szatynki, lat 21, inteligentne, wesołe mówią że ładne, lecz biedne z braku znajomości poszukują inteligentnych panów do lat 30. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer jw 2 787

24 NAUKA

Kursy
książkowości stenografji Kromczyńska. Ogrodowa 16. zdw 60 110

Komplet
maturalny. Wiadomość codziennie wyłącznie od 4—5. Towarowa 21, I. prawo. zdw 61 248

Studentka
do pomocy w lekcjach potrzebna zaraz za utrzymanie. Adres Kurjer zdw 61 328

Szkoła tańców
Baletmistrza Szczurka
15. rozpoczynam nowe komplety, wyuczam bez względu zdolności. Zgłoszenia pl. Wolności 14a, III. p., 4—9. bpw 783

Tani kurs tańców
dziesiątego, nowy komplet wyuczam szybko walcbostona foxtrotta, slofoxa, bluesa tango tańców narodowych. Opaliński, Mielżyńskiego 1, II. 6—9. zdw 59 859

Matematyczka
siódmioklasistce do pomocy na okres jednego lub dwóch miesięcy, dwie lub trzy lekcje tygodniowo zechce łask. zgłosić się listownie wraz z warunkami pod „M. 7." do Reklamy Polskiej, Aleje Marcinkowskiego 6. Kw 968

Angielka
rodowita udziela lekcyj konwersacji. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 698

Student
do pomocy w lekcjach potrzebny zaraz za utrzymaniem. Oferty Kurjer rw 7256

25 MUZYKA

15 zł
miesięcznie lekcje fortepianu — Steinert, Grobla 29, parter prawo. zdw 59 954

Fortepian
do ćwiczeń. Murna 3, I., prawo. zdw 61 466

Duet
dobrze zgrany z obszernym repertuarem potrzebny. Kawiarnia Marciniak, Pleszew. zdw 61 199

Gry
fortepianowej udziela niedrogo gruntownie. Rencowa, Dąbrowskiego 5. III. rw 7 165

Lekcje
skrzypiec, mandoliny i gitary udziela Śniadeckich 11. zdw 61 677

Duet - Trio
potrzebne. Zgłoszenia Marszałka Focha 40. zdw 61 778

Szelista
który gra na Saksofonie i jazzbandzie potrzebny zaraz lub 1. 11. Starogard, Grand Café zdw 61 656

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Gospodyni
samodzielna poszukuje posady z bardzo dobrem gotowaniem zaraz najchętniej u samotnej osoby. — Zgłoszenia Kurjer zdw 61 559

Panienka
dzielna krawczyni z językiem niemieckim poszukuje posady do dzieci lub wyręczycielki, może do dworu. Oferty Kurjer zdw 61 558

Młodsza
bufetowa poszukuje posady zaraz prowincja nie wykluczona Zgłoszenia Kurjer zdw 61 564

Bufetowa
z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz albo 1 10. 29 r. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 567.

Inteligentny
samotny 24 letni kawaler w bardzo krytycznem położeniu zwraca się do panów Pracodawców z gorącą prośbą o jakąbądźkolwiek posadę, miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer zdwp 61 079

Nauczycielka
wychowawczyni przyjmie posadę przychodnią. Oferty Kurjer zdw 61 571

Biuralistka
pisząca biegle na maszynie Orzeł znająca prowadzenie konto kor., poszukuje odpowiedniej posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 60 021

Żelaźniak
młodszy, dzielny ekspedjent z polecającemi referencjami pragnie zmienić posadę od 15. 10 29. albo 1. 11. 29. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 61 573

Tokarz metalowy
i szofer z długoletnią praktyką i z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz. Łaskawe oferty proszę zwrócić do Kurjera Poznańskiego zdw 61 532

Szofer
ślusarz wolny od wojska poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 7242

Dziewczyna
porządna i uczciwa poszukuje posługi. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 648

Stenotypistka
początkująca z znajomością języka niemieckiego poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 61 645

200 zł
kaucji dam za posadę kasjerki lub ekspedjentki w piekarni lub mleczarni. Oferty Kurjer zdw 61 766

Sierota
poszukuje stałej dobrej posady do wszystkiego z gotowaniem zaraz lub od 15. 10. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 902

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem tylko w mniejszej rodzinie od 15. 10. Oferty Kurjer zdw 61 841

Robotnik
z dobrym charakterem i dobrem świadectwem francuskim poszukuje miejsca za woźnicę lub inną stałą pracę. Adres wskaże Kurjer zdw 61 839

Panienka
z dobrej rodziny, lat 19, muzykalna, znająca szycie, pisanie na maszynie poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 61 643

Ekspedjentka
branży spożywczo-kolonjalnej poszukuje pracy. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 61 642

Biurowy
ukończoną szkołą handlową, dłuższą praktyką piszący na maszynie, biegły liczeniu piśmie poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 61 630

Dziewczyna
wiejska pragnie przyjąć posadę w skromnym domu. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 7257

Handlowiec
młody energiczny poszukuje posady kierownika, przedstawiciela lub podróżującego. Na żądanie kaucja. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 084

Poszukuję
posady panny służącej znam cośkolwiek szycie. Zgłoszenia Walczakowa, Rudy, poczta Mielżyn, pow. Gniezno. zdw 61 192

Maturzysta
poszukuje posady praktykanta aptecznego. Łaskawe oferty Tadeusz Cieślawski, Krotoszyn. zdw 61 165

Poszukuję
posady inkasenta podróżującego na pensję lub prowizję, były podróżujący na wirówki do mleka i maszyny rolnicze. Oferty Kurjer zdw 61 173

Kawiarka
poszukuje od 1 11 posady. Oferty Kurjer zdw 61 153.

Miła
sympatyczna, młoda panienka, przyjmie posadę w lepszym domu jako wyręczycielka pani domu umiejąca szyć i cośkolwiek gotować. Najchętniej od 15. 10. 29 albo później. Zgłoszenia piśmienne przyjmuje Kurjer Poznański opd zdw 61 510

Panna
poszukuje służby do wszystkiego u trojga ludzi o ile możliwe u Niemców zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 668

Czeladnik
kuśnierski poszukuje pracy każdej chwili jest wolny. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 7244

Praczka
poszukuje prania poza dom oraz posługi. Ogrodowa 13, podwórze Maciejewska, u p. Kubiaczyk. zdw 61 671

Inteligentna
osoba w średnim wieku, znająca dobrą kuchnię, ogród, chowanie drobiu, wszystko co w zakres gospodarstwa miejskiego i wiejskiego wchodzi szuka posady zarządczyni względnie wyręczycielki. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 624

Osoba
w średnim wieku z dobremi poleceniami szuka posługi kilku godzinnej lub całodziennej albo w restauracji do zmywania. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 670

Młynarz
poszukuje zaraz lub później stałej posady w młynach parowych lub wodnych, dzielny w swym zawodzie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 636/7

Posługaczka
młodsza poszukuje posługi po południu. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 669

Handlowiec
poszukuje pracy biurowej popołudniowej od godz. 5—8. Znający dobrze wszelkie prace handlowe jak i komunalne. Oferty Kurjer rw 7251

Cukiernik
młodszy, samodzielny poszukuje posady. Łask. zgłoszenia Kurjer Pozn. dw 2481

Poszukuję
posady jakiejkolwiekbądź były urzędnik gosp. w poważniejszem przedsiębiorstwie ewentualnie — wstąpię jako wspólnik do rentującego się interesu. Posiadam 4 tys. zł. Oferty Kurjer zdw 61 625

Panienka
sierota lat 25 przyjmie miejsce w większem dworze, celem wyuczenia się dobrego gotowania oraz wszelkiej pracy domowej najchętniej w Wielkopolsce. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 572

Malarz
lat 34, żonaty, samodzielny z własnem warsztatem na wszelkie prace malarskie i godła prócz tego przyjmę portjerstwo prace biurowe i t. p. większem przedsiębiorstwie ewentl. z mieszkaniem. Oferty Kurjer zdw 61 578

Inteligentna
przystojna panienka lat 18 szuka posady, modelki w magazynie mód, garderobianej lub innej. Łaskawe spieszne oferty Kurjer zdw 61 582

Piekarz
poszukuje posady w Poznaniu ewentl. może złożyć kaucję Oferty Kurjer zdw 61 587

Pierwszorzędna
gospodyni, kucharka, która zna wykwintną warszawską kuchnię, wypiek ciasta poszukuje posady do kasyna, internatu, majątek lub do jednej osoby. Walczak, Strumykowa 15 Poznań Zgłoszenia od 1—5 godz. zdw 61 590

Stenotypistka
8 lat praktyki szuka posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 60 808

Zbożowiec
z 2 letnią praktyką i ukończoną 3 letnią szkołą handlową, dobry korespondent i księgowy, poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia kierować do Kurjera zdw 61 816

Panienka
z ukończoną szkołą handlową, znająca żurnal ameryk. poszukuje posady zaraz lub od 1 11. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 537

Przyjmę
pranie poza dom. Styperek, Wielkie Garbary 49. zdw 61 900

Dziewczyna
poszukuje miejsca do dziecka. Bocheński, Wielkie Garbary 49. zdw 61 899

Służąca
z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub od 15. 10. z dobremi świadectwami. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 898

Dobra
praczka przyjmie pranie poza domem. Oferty Kurjer zdw 61 825

Pierwszorzędna
kucharka poleca się do gotowania na bale, śluby w miejscu i na prowincji. Wyspiańskiego 14. Banaszkiewicz. zdw 61 833

Młodszy
pomocnik krawiecki poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 61 774

Córka
dawniejszego hurtownika poszukuje posady tej samej branży. Oferty Kurjer zdw 61 783

Bona
kwalifikowana, Wielkopolanka doświadczona z kilkoletnią praktyką, poszukuje posady do kilkorga lub jednego dziecka Łask. zgłoszenia Zygmaniak, Toruń - Mokre, Głowackiego 12. zdw 61 791

Szofer - ślusarz
kawaler trzeźwy i sumienny poszukuje posady, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 832

Pani
młoda z dobrej rodziny szuka posady gosposi. Oferty Kurjer zdw 61 857

Szofer
dyplomowany wolny od wojska poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 855

Gospodyni
lat 26, czysta pracowita, sumienna z lepszej rodziny, poszukuje posady, mogąca samodzielnie prowadzić gospodarstwo, pierwszeństwo mają pierwszorzędne domy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 819

Dziewczyna
do dzieci lub lekkich prac poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 820

Gospodyni
w średnim wieku, czysta, pracowita, energiczna, poszukuje posady najchętniej do kawiarni, restauracji lub hoteli, spanie może być poza domem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 818

Pielęgniarka
kilkoletnią praktyką poszukuję posady do niemowlęcia lub chorej osoby Zgłoszenia Kurjer zdw 61 547

Panienka
lat 21 z lepszej rodziny, znająca szycie, haft, przyjmie posadę do dzieci, najchętniej na wsi. Do składu krótkich towarów, kolonjalnego, piekarni lub do bufetu. Oferty Kurjer zdw 61 665

Gospodyni
i pokojowa poszukują posady od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 61 660

Gospodyni
samodzielna poszukuje posady od 1. 11. do samotnej osoby lub do małej rodziny. Oferty Kurjer zdw 61 659

Gospodyni
w średnim wieku, pierwszorzędnie gotuje, samodzielnie gospodarzy poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia do Kurjera zdw 61 655

Panienka
do składu piekarskiego z praktyką poszukuje posady ewentl. do dzieci u lepszego państwa. — Oferty Kurjer zdw 61 654

Nauczycielka
wiek średni, z maturą, język dobry polski, francuski, niemiecki i łacina, przygotowuje do gimnazjum i początki muzyki. 3 lata w Paryżu i dłuższa praktyka. — Zgłoszenia Kurjer zdw 61 600

Szofer
stangret z długoletnią praktyką wojskową poszukuje posady. — miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 61 606

100 zł
dam za wskazanie mi posady woźnego lub inkasenta, mam dobre świadectwa i polecenia. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 61 611

Panienka
pojęta przyjmie posadę praktykantki biurowej początek darmo. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 614

Szofer - ślusarz
poszukuje posady w wolnych chwilach może się zająć pracą biurową. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 61 687

Bufetowa
młoda poszukuje jakiejkolwiek posady za małem wynagrodzeniem. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 61 675

Posługaczka
poszukuje posługi na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 61 703

Kucharka
początkująca skromna i uczciwa, szuka posady najchętniej do mniejszego dworu od 15. 10. lub 1. 11. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 61 705

Inwalida rządca
lat 38, żonaty, 2 dzieci, przyjmie od 15 października lub później posady, 18 lat praktyki gospod., oparty na dobrych referencjach sławnych ziemian. Zgł. proszę do Kurjera Poznańskiego dw 2 468

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych umiejąca gotować, poszukuje zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 735

Dzielny
książkowy, młodszy szuka posady. Oferty Kurjer zdw 61 692

Małopolanka
pracowita, uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego 15 października. Oferty Kurjer zdw 61 745

Szofer - stangret
kawaler, poszukuje posady, wymagania skromne. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 732

Samodzielny
energiczny kierownik, żonaty, katolik, lat 31, z praktyką kilkoletnią poszukuje posady kierownika handlowego. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod dw 2 469

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem szuka posady od 15. 10. może być na wyjazd. Oferty Kurjer zdw 61 740

Młodszy!
pomocnik krawiecki przyjezdny po skończonej praktyce, poszukuje pracy za skromnem wynagrodzeniem w celu douczenia się. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 61 764

Absolwentka
szkoły handlowej poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 61 176

Bufetowa
poszukuje posady do bufetu z obsługą gości. Oferty Kurjer zdw 61 356

Student
kończący prawo z kilkuletnią praktyką dziennikarską i biurową poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 61 137

Gospodyni
poszukuje posady u samotnych państwa, ostatnia posada siedmioletnia. Oferty Kurjer zdw 61 450

Syn
z kupieckiej rodziny poszukuje miejsca jako uczeń w bławatach lub konfekcji męskiej. Frankus, Poznań, Żupańskiego 7. zdw 59 619

Poszukuję
posady kasjera, inkasenta lub magazyniera, mogę złożyć kaucję. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 702

Intel. panienka
poszukuje posady ekspedjentki do składu cukierków lub delikatesów ewtl. jako kasjerka do składu lub na majątek li tylko w Wlkp. z wolnem utrzymaniem Oferty Kurjer zdw 60 001

Starsza
osoba, inteligentna, wykształcona, znająca gospodarstwo domowe, przyjmie za skromnem wynagrodzeniem posadę u samotnej osoby, albo do wyręczania pani domu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 61 516

200 zł
dam za posadę pianisty. Steinert Grobla 29, parter, prawo zdw 59 955

Inteligentna
panienka zna ...jąca się w krytycznem położeniu, poszukuje jakiekolwiekbądź posady w biurze. Oferty Kurjer zdw 61 284

Osoba
uczciwa i porządna znajdująca się w krytycznem położeniu poleca się do sprzątania biur lub jakiejkolwiekbądź innej pracy. Oferty Kurjer zdw 61 319

Biuralistka
z praktyką poszukuje posady, również na wsi Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 60 833

Prima
bilansista, wszechstronny kupiec wieloletnia praktyka, poszukuje stałej posady. Miejscowość obojętna. Kurjer zdw 60 828

Osoba
starsza z dobremi świadectwami szuka lżejszej posady, warunki skromne. Zgłoszenia Kurjer zdw 60 888

Ekspedjentka
przystojna szuka posady do bufetu lub w składzie cygar. Oferty Kurjer zdw 60 917

Ogrodnik
dobrze obeznany w swym zawodzie, także z jedwabnictwem poszukuje stałej posady zaraz. — Oferty Kurjer zdw 60 282

Dekorator
ekspedjent branży bławatów, konfek. artyk. damskich, męskich poszukuję posady. Oferty Kurjer zdpw 61 535

Szofer
poszukuje posady, długoletnią praktyką, pierwszorzędne świadectwa i referencje. Oferty Kurjer zdw 61 180

Dziewczyna
uczciwa z dobrem poleceniem poszukuje posady od 15. 10. Oferty Kurjer zdw 61 087

Cukiernik
samodzielna siła fachowa szuka posady. Oferty Kurjer zdw 61 175

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady od 15. 10. lub od 1. 11. na prowincji. Oferty Kurjer zdw 61 143

Szofer
kawaler poszukuję posady za małem wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 134

Chłopiec
lat 14 szuka zajęcia. Oferty Kurjer zdw 61 122

Kucharka
samodzielnem gotowaniem poszukuje posady od 15. 10. Oferty Kurjer zdw 61 119

Biuralistka
początkująca, z książkowością, pisaniem na maszynie z stenografją polską poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 484

Panna
szuka posady jako posługaczka. Oferty Kurjer zdw 61 488

Panienka
lat 16 poszukuje posady zaraz ze spaniem. Oferty Kurjer zdw 61 376

Dziewczyna
z lepszej rodziny szuka posady do dzieci lub prac domowych. Oferty Kurjer zdw 61 489

Panna
biedna sierota, pragnie wyuczyć się ekspedjentki w krótkim czasie. Oferty Kurjer zdw 61 481

Krawcowa
Szuka pracy poza dom. — Rzeczypospolitej 2, III. zdw 61 349

Krawcowa
poza dom poleca się. Bóżnicza 16, IV., prawa. zdw 61 350

Dziewczyna
uczciwa, sumienna, pracowita, przyjmie posadę od 15. 10. 29. jako samodzielna. Oferty Kurjer zdw 61 436

Praczka
poszukuje prania ul. Czesława 17 Binkowski. zdw 60 774

Fotografistka - retuszerka
obejmie posadę zaraz lub później Zgłoszenia Kurjer zdw 60 768

Poszukuję
stałej posady w charakterze pisarza gospodrskiego lub podobnej z kaucją 2—3.000 zł lub wypożyczę. Oferty Kurjer zdw 60 484

Młynarz
w średnim wieku, obeznany dobrze w pszennem i żytniem mieleniu, szuka posady zaraz lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 61 449

Gospodyni - zarządczyni
posadę przyjmie inteligentna osoba ze znajomością wykwintnej kuchni, zapraw zimowych, wychow. drobiu. Łaskawe zgłoszenia pod dw 2 460 do Kurjera Poznańskiego.

Krawcowa
wykonuje płaszcze, suknie, kostjumy i dziecięcą garderobę. Wtorkowska, Ratajczaka 9. zdw 61 327

Służąca
wiejska w starszym wieku poszukuje posady do wszelkich prac domowych wraz z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 61 333

Panienka
lat 18, uczciwych rodziców, szuka jakiejkolwiekbądź posady w składzie, biurze. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 61 338

Kino WILSONA, Łazarz,
narożnik ul. Strusiej i Małeckiego
VILMA BANKY
RONALD COLMAN
Król Arlekin
Płomień miłości
Początek seansów 5.15, 7.15, 9.15
dw 2483

Praczka
przyjmuje pranie (lepszy dom). Zgłoszenia Kurjer zdw 61 313

Dziewczyna
lat piętnaście szuka posady do dziecka ze spaniem zaraz. Oferty Kurjer zdw 61 297

Kucharka
uczciwa poszukuje posady od 15 — 1. 11. Oferty Kurjer zdw 61 406

Służąca
do wszystkiego poszukuje z gotowaniem posady od 15. 10. Oferty Kurjer zdw 61 439

Szofer
sumienny, trzeźwy i pracowity poszukuje posady miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 59 926

Przyjmę
posadę zaraz za inkasenta, woźnego lub kontrolera. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 373

Nauczycielka
domowa z długoletnią praktyką z dobremi świadectwami, poszukuje posady zaraz. Marja Rychłowska, Inowrocław, św. Ducha 48. zdw 61 093

28 WOLNE MIEJSCA

Potrzebna
zaraz na czas przejściowy siła biurowa obeznana dokładnie z książkowością amerykańską. — Uwzględnia się tylko pierwszorzędne siły. Zgłoszenia li tylko piśmienne. Nie uwzględnione oferty zostaną bez odpowiedzi. — Janicki—Muszkieta, komisjonerzy Poznań, Rzeźnia Miejska. rw 7245

Młoda
inteligentna panienka potrzebna jako uczenica do składu. Zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rw 7241

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna zaraz ewentualnie od 15. 10. św. Marcin 61, IV. p. zdw 61 536

Maszynistka
pisząca biegle według dyktanda może zgłosić się zaraz ewentl. tylko na godziny popołudniowe. Oferty z podaniem warunków i odpisów świadectw do Kurjera zdw 61 539

Poszukuję
krawcowej w dom tańszą siłę. — Zgłoszenia Kornaszewska, Niegolewskich 16. zdw 61 556

Potrzebny
chłopiec do hurtowni bławatów, możliwie z tej samej branży. Dowiedzieć się: Woźna 10. II. piętro zdw 61 566

Krawcową
do szycia przyjmie Wytwórnia parasoli, Wielka 27-9. zdw 61 802

Posługaczka
potrzebna. Trzcińska, Mickiewicza 15, III. prawo. zdw 61 875

Krawcowa
młodsza może się zgłosić. Adres wskaże Kurjer dw 2300

Pomocnik
fryzjerski potrzebny Matejki 48/9. zdw 61 385

Dziewczyna przychodnia
(14—17) do dwojga dzieci zaraz potrzebna (Wilda). Adres wskaże Kurjer zdw 61 240

Ekspedjentka
znajdzie stałą posadę „Alfa" Szkolna 10. zdw 61 372

Kuśnierz
może się zgłosić. Olejniczak, Wodna 28. rw 7 235

Uczeń
fryzjerski, (który się już uczył) może się zaraz zgłosić. — Teofil Maciejewski, mistrz fryzjerski, Niegolewskich 10. zdw 61 315

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem potrzebna od 15 10. Kowalski Marszałka Focha 61 zdw 60 405

Gospodyni
(kucharka) znająca dobrze kuchnię polską do samodzielnego zarządu domu potrzebna zaraz lub od 1 listopada. Zgłoszenia z odpisem świadectw Adwokat Wnukowski, Katowice, ul. 3 Maja 13 dw 2457

1.500—3.000
złotych miesięcznie zarobić może każdy. Wypłacamy natychmiast najwyższą prowizję gotówką i zaliczkujemy. Przy energicznej pracy wysoka pensja. Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych. Wszystkich pouczamy. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83 Lwów np 3596

Polska
3 klasowa koed. Szkoła Handlowa w Samborze, poszukuje zaraz dwóch nauczycieli do objęcia nauk komercjalnych. Zgłaszać telegraficznie ks. Raniżewski, Sambor. Pw 6183-41.65

Zastępców
solidnych na wojew. poznańskie i pomorskie poszukuje wytwórnia we Lwowie. Wysoka prowizja. Zgłoszenia pod „Przetłok" do Generalnej Ekspedycji Ogłoszeń, Lwów, Legjonów 1. nw 4596

Gospodyni
inteligentna, zaufana, znająca szycie, ogród potrzebna. Świadectwa, fotografja, podanie wieku, warunków Hamerski, Gostyń. dw 2464

15 złotych dziennie
nie trudno zarobić, lekką pracą piśmienną. Zgłoszenia (znaczek na odpowiedź) Firma „Carbon", Gdynia. zdw 61 168

Gospodyni
z dobrem gotowaniem i prasowaniem sztywnej bielizny poszukuje od 1. 11. kawaler w Poznaniu Zgłoszenia Kurjer zdw 61 150

Pielęgniarka
i zarządczyni potrzebna do Sanatorjum w Smukale pod Bydgoszczą. Reflektuje się tylko na siły energiczne z pierwszorzędnemi referencjami. dw 2456

Kowala
samodzielnego przyjmie Niedziela, Mosina. zdw 61 546

Rektyfikacja
w Kielcach poszukuje pomocnika rektyfikatora, posiadającego ukończone studja gorzelniczo-rektyfikacyjne. Oferty: Kielce, Zakłady Przemysłowe „Etyl" Spółka Akcyjna, ul. Czarnowska 15 Tw 449

Dziewczyna
do posługi na cały dzień ewentualnie z spaniem. Adres wskaże Orędownik zd 61 530

Pomocnik
krawiecki na stałą dobrą prace zaraz potrzebny. Feliksiak, Oborniki, Rynek. nw 4594

2 pokoi umebl.
czystych z pościelą szuka bezdzietne młode małżeństwo w spokojnym domu od 15. 10 Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 61 594

Służąca
do wszelkich prac domowych bez spania może się zgłosić. Cechmann, Podgórna 2 a. zdw 61 593

Mistrz
ślusarski specjalista do naprawy maszyn rolniczych potrzebny. — Piśmienne zgłoszenia Kurjer zdw 61 563

Nadmłynarz
od 20. 10. może się zgłosić. Oferty Kurjer zdw 61 585

Fryzjerski
pomocnik potrzebny zaraz św. Wojciech 2, fryzjer. zdw 61 592

Niniejszem podajemy do wiadomości, że f-a **Fabryka Gilz E. Sokół i S-ka, Poznań,** Górna Wilda 104 i f-a **Warsztaty Mechaniczne E. Sokół i W. Niemczewski, Poznań,** Górna Wilda 104, **likwidują się.** Wszystkie do wyżej wymienionych firm pretensje prosimy zgłosić na ręce p. Edwarda Niemczewskiego, Poznań, Górna Wilda 41, do dnia 20 października r. b. Późniejsze pretensje nie będą uwzględniane przez nowonabywców. zw 19 550

Pomocnik
malarski potrzebny natychmiast St. Sobociński, Bojanowo, p. Rawicz. zdw 61 711

Fryzjerski
pomocnik potrzebny zaraz. — Wodna 7. zdw 61 758

Służąca
potrzebna zaraz na wieś. Ul. Ratuszowa 31 restauracja. zdw 61 755

Służąca
uczciwa do wszelkich prac domowych potrzebna zaraz lub 15. 10. Pawlak, Poznań, Chwaliszewo 9. zdw 61 770

Uczciwa
i porządna posługaczka może się zgłosić. Paluszyński, Rom. Szymańskiego 8, I. ptr. zdw 61 869

Krawcowa
na płaszcze damskie potrzebna. J. Stachowiak, Żupańskiego 19. zdw 61 893

Służąca
uczciwa i czysta potrzebna. J. Stachowiak, Żupańskiego 19. zdw 61 892

Dziewczyna
do lekkich prac domowych na godziny przed południowe zaraz potrzebna. Zgłoszenia do Durskiej, Ostrówek 17-18, III. ptr. zdw 61 894

Wćwiczone
dziewczyny do ręcznego falcowania na godziny od 4. do 10 mogą się zaraz zgłosić. Ernest Arndt, Introligatornia, Poznań, ul. 27 Grudnia 3. zdw 61 864

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Kanałowa 3. zdw 61 840

Dziewczyna
do wszystkiego zaraz potrzebna. Górna Wilda 127, restauracja. zdw 61 843

Bonę
lub dziewczynkę przychodnią przyjmę do dziecka sześcioletniego. Zgłoszenia Jęczkowiakowa, Gwarna 10. zdw 61 773

Krawiec
i krawcowa potrzebni zaraz. M. W. Zamoyski. Nowa 7. zdw 61 780

Pomocnik fryzjerski
na wypomóżki może się zgłosić. Kościelna 11. zdw 61 788

Biegła
ekspedjentka z branży rzeźnickiej może się zgłosić. Dobre świadectwa pożądane. Małe Garbary 14a. zdw 61 828

Młodszego książkowego
władającego językiem polskim i niemieckim poszukuje natychmiast. Zgłoszenia przyjmuje H. Methner, Bojanowo, fabryka maszyn. zdw 61 790

Uczenicę
do szycia przyjmie Wytwórnia parasoli, Wielka 27-9. zdw 61 801

Pomocnik
fryzjerski zaraz potrzebny. S. Rochowiak, ul Marszałka Focha 152, obok drogerji. zdw 61 862

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Rybaki 10. zdw 61 813

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna od 15. 10. Szkulińska, Gajowa 4. zdw 61 651

Chłopiec
do posyłek potrzebny zaraz. Zgłoszenia przyjmuje Salon Sztuki, Plac Wolności 14 a. od godz. 12 do 2. zdw 61 604

Poszukuję
dzielnego pomocnika fryzjerskiego specjalnie w dziale damskim Zgłoszenia z podaniem warunków Zakład fryzjerski Wacław Siuda Ostrów (Pozn.), ul. Raszkowska 14. zdw 61 617

Wyręczycielka
gospodyni potrzebna na zastępstwo 3—4 tygodni. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 685

Potrzebna
gospodyni samodzielna do restauracji z kaucją 1.000 złotych na wyjazd, warunki do omówienia. — Wiadomość Graniczna 3, I., lewo. zdw 61 681

Posługaczka
z praniem potrzebna zaraz do dwojga państwa. Towarowa 21a, II. piętro, prawo. Zgłoszenia 10—12 lub 17—20. zdw 61 679

500 zł
i więcej miesięcznie zarobią inteligentni panowie przez odwiedzanie prywatnej klijenteli. Zgłoszenia Kurjer jw 2 797

Kosmetyka Lecznica
Podgórna 9, II. p. Przyjmie młodą, przystojną płatną uczenicę do nauki kosmetyki, masaży, godz. 1—3. zdw 61 639

Instalatorów
do robót kanal., wodoc. potrzebujemy zaraz. Drzewiecki i Jeziorański, Poznań, Wały Zygm. Augusta 2. zdw 61 717

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Drzewiecki, Woźna 16. zdw 61 736

Dziewczyna
do posyłek potrzebna. „Haftoplis", Woźna 10. zdw 61 728

Aptekarska
siła pomocnicza, dobrze wpracowana potrzebna. Referencje i warunki przy wolnem utrzymaniu pod dw 2 470

Książkowa (y)
siła samodzielna, znająca system amerykański, biegła w rachunkach może się zgłosić natychmiast. Zgłoszenia Kurjer zdw 61 747

Ucznia
piekarskiego poszukuje się zaraz Nadstazik Poznańska 44. zdw 61 626/7

Służąca
samodzielnem gotowaniem kuchnia warszawska, potrzebna. Matejki 53, II., lewo. zdw 61 754

Ucznia
z lepszem wykształceniem, syna uczciwych rodziców, przyjmie zaraz Administracja Przeglądu Zegarmistrzowskiego Poznań, Fredry 2. zdw 61 874

Kino „ODEON", ul. 27 Grudnia nr. 14.
Po gruntownej renowacji otwiera zimowy sezon najwspanialszym przebojem
„SZAMPAN"
w rolach tytuł. Bety Balfour, Vivian Gibson i Jack Trewor
Pw 6230-41.164

Humor zagraniczny

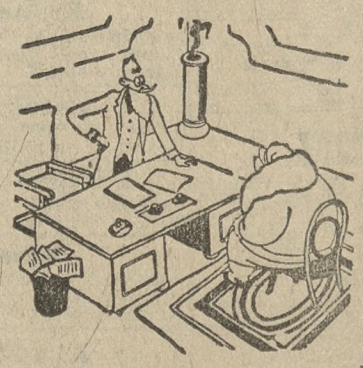

— Panie doktorze, mąż mój od trzech miesięcy już umarł, lecz co noc zjawia mi się we śnie.
— To proszę mu powiedzieć, że został mi winien jeszcze 300 złotych. (Judge N. Jork) S. F.

Przedpłata na październik 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodn. dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70 z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięczn ie zł 4.86, kwartalnie zł 14.58, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p., wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodownia.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomp.ikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przed południ. Drobne ogłoszenia słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 1 9.